

Spor Bilimleri ve Yenilikçi Araştırmalar Dergisi

CİLT/VOLUME:2 SAYI/ISSUE:1

MART/MARCH 2024

First
Issue

INNOVATIONSPORTS JOURNAL

KURUCU EDITÖRLER

Dr. Mahmut ULUKAN

Dr. Yunus ŞAHİNLER

MSc. Selman UTKU

 www.isjournal.org info@isjournal.org

INNOVATIOSPORTS JOURNAL

Spor Bilimleri ve Yenilikçi Araştırmalar Dergisi

2024 | Sayı/Issue-1

İlk
Sayı

Kurucu Editörler | Founder Editorial

Dr. Yunus ŞAHİNLER

Uzmanlık Alanları

Egzersiz ve Spor Psikolojisi, Engellilerde Egzersiz ve Spor

Exercise and Sports Psychology, Exercise and Sports in Disabled People

Dr. Mahmut ULUKAN

Uzmanlık Alanları

Psikolojik Aspektlerle Spor Yönetimi, Spor Bilimleri ve Stratejik Planlama

Psychological Aspects in Sports Management, Sports Sciences and Strategic Planning

MSc. Selman UTKU

Uzmanlık Alanları

Dijital Spor Yönetimi, Spor Teknolojileri, Sporda Dijital Dönüşüm

Digital Sports Management, Sports Technologies, Digital Transformation in Sports

Editörler Kurulu | Editorials Board

Baş Editör

Prof. Dr. Mehmet ULUKAN

m.ulukan@adu.edu.tr

Uzmanlık Alanları

Spor Sosyolojisi, Beden Eğitimi ve Spor, Spor Yönetiminde Liderlik

Sports Sociology, Physical Education and Sports, Leadership in Sports Management

Yardımcı Editörler | Associate Editors

Doç. Dr. Nurgül ÖZDEMİR

nurgul.ozdemir@idu.edu.tr

Uzmanlık Alanları

Spor ve Toplumsal İlişkiler, Fiziksel Aktivite ve Psikoloji, Spor Eğitimi

Sports and Social Relations, Physical Activity and Psychology, Sports Education

Kurum

İzmir Demokrasi Üniversitesi

Doç. Dr. Hasan ULUKAN

hasan.ulukan@adu.edu.tr

Uzmanlık Alanları

Eğitim ve Spor Psikolojisi, Spor İletişimi, Spor Yönetimi

Education and Sport Psychology, Sports Communication, Sports Management

Kurum

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Drt. Aslı ESENKAYA

asli.esenkaya@adu.edu.tr

Uzmanlık Alanları

Spor ve Psikoloji, Egzersiz ve Spor, Eğitim ve Spor

Sports and Psychology, Exercise and Sports, Education and Sports)

Kurum

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Yayın Periyodu ve Türü | Publication Type and Periods

INNOVATIOSPORTS JOURNAL Yılda 2 kez (Mart, Ekim) yayımlanmaktadır. (İlk Sayı haricinde)
Published twice a year (March, October). (Except for First Issues).

Adres | Address

Fenerbahçe Mah. İğrip Sokak No:13/1 Kadıköy/İSTANBUL

Tel:+0 (216) 850 19 07

e-posta: info@isjournal.org

Prof. Dr. A. Azmi Yetim

- Uzmanlık Alanları: Spor Yönetiminde Liderlik, Spor Bilimleri
- Kurum: Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Adnan Ersoy

- Uzmanlık Alanları: Spor Yönetimi, Spor Sosyolojisi ve Psikolojisi
- Kurum: Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Prof. Dr. Alparslan Ünveren

- Uzmanlık Alanları: Spor ve Egzersiz Beslenmesi, Fiziksel Aktivite ve Sağlık
- Kurum: Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Prof. Dr. Arslan Kalkavan

- Uzmanlık Alanları: Egzersiz Fizyolojisi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon
- Kurum: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Prof. Dr. Atilla Pulur

- Uzmanlık Alanları: Sağlık Bilimleri, Sosyal ve Beşeri Bilimler
- Kurum: Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Baybars Recep Eynur

- Uzmanlık Alanları: Beden Eğitimi ve Spor, Spor Sosyolojisi
- Kurum: Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Prof. Dr. Burçin Ölçücü

- Uzmanlık Alanları: Antrenman Bilimi, Egzersiz Fizyolojisi
- Kurum: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Prof. Dr. Hasan Akkuş

- Uzmanlık Alanları: Fiziksel Aktivite ve Sağlık
- Kurum: Selçuk Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet Acet

- Uzmanlık Alanları: Spor Teknikleri ve Stratejileri, Engelli Sporları
- Kurum: Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet Dalkılıç

- Uzmanlık Alanları: Spor Tesis Yönetimi, Spor Stratejik Yönetimi
- Kurum: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet Günay

- Uzmanlık Alanları: Beden Eğitimi ve Spor
- Kurum: Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet Kılıç

- Uzmanlık Alanları: Spor Fizyolojisi
- Kurum: Selçuk Üniversitesi

Prof. Dr. Murat Akyüz

- Uzmanlık Alanları: Egzersiz Performansı, Egzersiz Fizyolojisi
- Kurum: Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Prof. Dr. Mürsel Biçer

- Uzmanlık Alanları: Spor Biyomekaniği, Egzersiz Fizyolojisi
- Kurum: Necmettin Erbakan Üniversitesi

Prof. Dr. Necip Fazıl Kışalı

- Uzmanlık Alanları: Spor Fizyolojisi, Spor Hekimliği
- Kurum: Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Ömer Şenel

- Uzmanlık Alanları: Sağlık Bilimleri
- Kurum: Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Rıdvan Ekmekçi

- Uzmanlık Alanları: Spor Malzemeleri ve Teknolojileri, Mental Antrenman
- Kurum: Pamukkale Üniversitesi

Prof. Dr. Sefa Lök

- Uzmanlık Alanları: Spor Bilimleri, Anatomi
- Kurum: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Prof. Dr. Yağmur Akkoyunlu

- Uzmanlık Alanları: Hareket ve Antrenman, Sporcu Beslenmesi
- Kurum: Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi

Doç. Dr. Taner Atasoy

- Uzmanlık Alanları: Engelliler için Beden Eğitimi ve Spor, Spor ve Fiziksel Aktivite
- Kurum: İstanbul Gelişim Üniversitesi

Prof. Dr. A. Azmi Yetim

- Areas of Expertise: Leadership in Sports Management, Sports Sciences
- Institution: Gazi University

Prof. Dr. Adnan Ersoy

- Areas of Expertise: Sports Management, Sports Sociology and Psychology
- Institution: Kütahya Dumlupınar University

Prof. Dr. Alparslan Ünveren

- Areas of Expertise: Sports and Exercise Nutrition, Physical Activity and Health
- Institution: Kütahya Dumlupınar University

Prof. Dr. Arslan Kalkavan

- Areas of Expertise: Exercise Physiology, Physiotherapy and Rehabilitation
- Institution: Recep Tayyip Erdoğan University

Prof. Dr. Atilla Pulur

- Areas of Expertise: Health Sciences, Social and Human Sciences
- Institution: Gazi University

Prof. Dr. Baybars Recep Eynur

- Areas of Expertise: Physical Education and Sports, Sociology of Sports
- Institution: Kütahya Dumlupınar University

Prof. Dr. Burçin Ölçücü

- Areas of Expertise: Training Science, Exercise Physiology
- Institution: Aydın Adnan Menderes University

Prof. Dr. Hasan Akkuş

- Areas of Expertise: Physical Activity and Health
- Institution: Selçuk University

Prof. Dr. Mehmet Acet

- Areas of Expertise: Sports Techniques and Strategies, Disabled Sports
- Kurum: Kütahya Dumlupınar University

Prof. Dr. Mehmet Dalkılıç

- Areas of Expertise: Sports Facility Management, Sports Strategic Management
- Institution: Karamanoğlu Mehmetbey University

Prof. Dr. Mehmet Günay

- Areas of Expertise: Physical Education and Sports
- Institution: Gazi University

Prof. Dr. Mehmet Kılıç

- Areas of Expertise: Sports Physiology
- Institution: Selçuk University

Prof. Dr. Murat Akyüz

- Areas of Expertise: Exercise Performance, Exercise Physiology
- Institution: Manisa Celal Bayar University

Prof. Dr. Mürsel Biçer

- Areas of Expertise: Sports Biomechanics, Exercise Physiology
- Institution: Necmettin Erbakan University

Prof. Dr. Necip Fazıl Kışalı

- Areas of Expertise: Sports Physiology, Sports Medicine
- Institution: Atatürk University

Prof. Dr. Ömer Şenel

- Areas of Expertise: Health Sciences
- Institution: Gazi University

Prof. Dr. Rıdvan Ekmekçi

- Areas of Expertise: Sports Equipment and Technologies, Mental Training
- Institution: Pamukkale University

Prof. Dr. Sefa Lök

- Areas of Expertise: Sports Sciences, Anatomy
- Institution: Karamanoğlu Mehmetbey University

Prof. Dr. Yağmur Akkoyunlu

- Areas of Expertise: Movement and Training, Sports Nutrition
- Institution: Bandırma Onyedli Eylül University

Doç. Dr. Taner Atasoy

- Uzmanlık Alanları: Physical Education and Sports for Disabled People, Sports and Physical Activity
- Kurum: Istanbul Gelisim University

Doç. Dr. Alparslan Görücü

Selçuk Üniversitesi

Doç. Dr. Erdem Eroğlu

Mus Alparslan Üniversitesi

Doç. Dr. Erhan Devrilmez

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Doç. Dr. Fatma Şebnem Akal İlkhani

Marmara Üniversitesi

Doç. Dr. Gülşah Sekban

Sinop Üniversitesi

Doç. Dr. Hamza Kaya Beşler

Pamukkale Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Soyal

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Doç. Dr. Mustafa Can Koç

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Doç. Dr. Mustafa Said Erzeybek

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Doç. Dr. Neşe Akpınar Kocakulak

İzmir Demokrasi Üniversitesi

Doç. Dr. Nurullah Emir Ekinci

Yalova Üniversitesi

Doç. Dr. Oğuzhan Yüksel

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Doç. Dr. Oruç Ali Uğur

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Doç. Dr. Özlem Keskin

Sinop Üniversitesi

Doç. Dr. Sultan Yavuz Eroğlu

Muş Alparslan Üniversitesi

Doç. Dr. Şeniz Karagöz

Afyon Kocatepe Üniversitesi

Doç. Dr. Taner ATASOY

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ümit Yetiş

Adıyaman Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Gizem Başkaya

Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Özlem Ekizoğlu

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Serkan Kızılca

Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Ömer Akyüz

Bartın Üniversitesi

Drt. Halime Dinç

Afyon Kocatepe Üniversitesi

Drt. Rıdvan Çakır

Pamukkale Üniversitesi

Drt. Süha Karaca

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Araştırma Makalesi/Research Article

1. "Spor Tesislerinde Hizmet Alan Üyelerin Hizmet Kalitesi Algılarının ve Beklentilerinin Karşılama Düzeyinin İncelenmesi"

"Examining the Service Quality Perceptions of Members Receiving Service in Sports Facilities and the Level of Meeting Their Expectations"

Yazarlar: Onurhan Şahintürk* Taner Atasoy

Bu çalışmanın amacı, İstanbul'daki kamu ve özel spor tesislerini kullanan bireylerin hizmet kalitesine ilişkin algı ve beklentilerini değerlendirmektir.

Sayfa/Page 1-15

2. "Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Liderlik Yönelimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi"

"Examination of Leadership Orientations of Health Services Vocational School Students in Terms of Various Variables"

Yazarlar: Çağatay Dereceli Ebru Dereceli* Yeşim Kıvanç Ramazan Parlak

Bu çalışmanın amacı, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik yönelimlerini çeşitli değişkenler açısından incelemektir.

Sayfa/Page 16-25

3. "Liselerdeki Kız Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Tutumları ile Gençlik Liderlik Özelliklerinin İncelenmesi"

"Examination of Physical Education and Sports Attitudes and Youth Leadership Characteristics of Female Students in High Schools"

Yazarlar: Ahmet Can Afşin

Bu çalışma, lise düzeyindeki kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine olan tutumlarını ve gençlik liderlik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır.

Sayfa/Page 26-38

4. "Spora Yeni Başlayan 8-9 Yaş Çocukların Bazı Biyomotorik Özelliklerinin İncelenmesi"

"Examination of Some Biomotoric Characteristics of 8-9 Year Old Children New to Sports"

Yazarlar: Engin Erensayın

Bu çalışma, spora yeni başlayan 8-9 yaş grubundaki çocukların düzenli antrenman programlarının biyomotor gelişimleri üzerindeki etkilerini değerlendirmeyi amaçlamıştır.

Sayfa/Page 39-48

5. "Özel Eğitim Okullarında Eğitim Alan Öğrencilerin Velilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersleri Beklentileri"

"Physical Education and Sports Lessons Expectations of Parents of Students Studying in Special Education Schools"

Yazarlar: Beyza Dülger

Bu çalışmanın amacı, özel eğitim okullarında beden eğitimi ve spor derslerine yönelik veli beklentilerini incelemek ve bu beklentileri çeşitli değişkenlere göre analiz etmektir.

Sayfa/Page 49-58

Spor Tesislerinde Hizmet Alan Üyelerin Hizmet Kalitesi Algılarının ve Beklentilerinin Karşılanma Düzeyinin İncelenmesi

Onurhan Şahintürk^{1*} Taner Atasoy²

Yazar Bilgileri

Kurum Bilgileri:

^{1*}Yüksek Lisans Öğrencisi
İstanbul Gelişim Üniversitesi,
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,
Sporda Psikososyal Alanlar Bilim
Dalı, İstanbul, Türkiye

ORCID:

0009-0005-7789-5433

Email:

onurhansahinturk@gmail.com

Yayın Bilgileri

Gönderi Tarihi: 27.02.2024

Kabul Tarihi: 20.03.2024

Yayın Tarihi: 27.03.2024

Anahtar Kelimeler:

Spor merkezi
hizmet kalitesi
beklenti

Özet

Bu çalışmanın amacı, İstanbul'daki kamu ve özel spor tesislerini kullanan bireylerin hizmet kalitesine ilişkin algı ve beklentilerini değerlendirmektir. İlişkisel tarama modelinin kullanıldığı araştırmanın evrenini İstanbul'daki spor tesislerini kullanan bireyler oluşturmaktadır. Örneklem, Gaziosmanpaşa ilçesindeki spor tesislerinden seçilen 18 yaş ve üzeri 266 kadın ve 253 erkekten oluşmaktadır. Çalışma, Spor Merkezleri için Hizmet Kalitesi Beklentileri Ölçeği ve Q-SPORT 14 Ölçeği kullanılarak çevrimiçi bir anket yoluyla veri toplamıştır. Sonuçlar, katılımcıların hizmet kalitesi algılarının cinsiyet, eğitim düzeyi, gelir düzeyi ve tercih edilen spor branşına göre anlamlı şekilde farklılaştığını göstermektedir. Bununla birlikte, yaş, tesis kullanım süresi veya tesis kullanım sıklığına göre anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Çalışmada Q Sport 14 beklenti ölçeğinin alt boyutlarında cinsiyet, gelir düzeyi ve tercih edilen spor branşına göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ancak yaş, eğitim düzeyi, tesis kullanım süresi veya tesis kullanım sıklığına göre anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Bu bulgular, spor tesisi hizmetlerinin cinsiyet, eğitim düzeyi, gelir düzeyi ve tercih edilen spor dalı gibi demografik ve sporla ilgili değişkenlere göre uyarlanması önemini vurgulamaktadır. Spor tesislerinin fiziksel ortamının ve ekipmanlarının bakımı ve güncellenmesi çok önemlidir. Personel eğitimine ve müşteri geri bildirimlerine öncelik verilmesi de hizmet kalitesinin artırılması ve müşteri memnuniyetinin sağlanması açısından önemlidir.

Investigation of Service Quality Perceptions and Level of Satisfaction of Expectations of Members Receiving Services in Sports Facilities

Author Informations

Affiliation:

¹Master's Student, Istanbul
Gelişim University, Graduate
School of Education, Department
of Psychosocial Fields in Sports,
Istanbul, Turkey.

ORCID:

0009-0005-7789-5433

Email:

onurhansahinturk@gmail.com

Publication Informations

Received: 27.02.2024

Accepted: 20.03.2024

Published: 27.03.2024

Keywords:

Sports center
quality of service
expectation

Abstract

The objective of this study is to assess the perceptions and expectations of individuals who use public and private sports facilities in Istanbul regarding service quality. The study utilizes a relational survey model and the population consists of individuals who use sports facilities in Istanbul. The sample includes 266 women and 253 men aged 18 and above, selected from sports facilities in the Gaziosmanpaşa district. The study collected data through an online survey using the Service Quality Expectations for Sports Centers Scale, and the Q-SPORT 14 Scale. The results indicate that participants' perceptions of service quality differed significantly based on gender, education level, income level, and preferred sports branch. However, no significant differences were found based on age, duration of facility usage, or frequency of facility usage. The study found significant differences in the sub-dimensions of the Q Sport 14 expectation scale based on gender, income level, and preferred sports branch. However, no significant differences were found based on age, education level, duration of facility usage, or frequency of facility usage. These findings highlight the importance of tailoring sports facility services to demographic and sports-related variables such as gender, education level, income level, and preferred sports branch. Maintaining and updating the physical environment and equipment of sports facilities is crucial. Prioritizing staff training and customer feedback is also important for enhancing service quality and ensuring customer satisfaction.

1. GİRİŞ

Spor tesislerinde sunulan hizmetlerin kalitesi, spor yapma isteğine sahip bireylerin ihtiyaçlarını karşılaması ve memnuniyet düzeylerini etkilemesi açısından önemli bir değerlendirme kriteridir. Bu çalışma, spor tesislerinde sunulan hizmetlerin kalitesinin, kullanıcıların algıları ve beklentileri açısından nasıl değerlendirildiğini anlamak için bir çerçeve oluşturmayı ve Gaziosmanpaşa ilçesindeki spor tesislerinin genel hizmet kalitesi açısından bir örnek oluşturmayı hedeflemektedir.

Hizmet, maddi bir niteliği olmayan, alım satımı mümkün olan belirli bir fiyatı olan ve fayda sağlayan soyut bir iktisadi faaliyet olarak tanımlanabilir. Türkiye'de, hizmet sektörünün ekonomiyi paralel biçimde büyüdüğü gözlemlenmektedir. Hizmetin sunulma şekline göre farklı standartları olduğu da gözden kaçmamaktadır. Hizmet sektöründe, kalite kavramı önemli bir yer tutar ve müşteri memnuniyetinin belirlenmesinde kritik bir faktördür. Hizmet kalitesi, kullanıcıların hizmet sunumuna ilişkin uzun vadeli değerlendirmeleri şeklinde tanımlanır (Lovelock & Wright, 2001). Garvin (1984), hizmet kalitesini performans, özellik, güvenilirlik, uygunluk, dayanıklılık, hizmet görme yeteneği, estetik ve algılanan kalite gibi sekiz boyutta değerlendirmiştir. Bu boyutların tamamının olması gerekmediğini, sadece doğru eşleşmenin önemli olduğunu belirtmiştir.

Spor hizmeti, insanların çeşitli sportif etkinliklere katılmasını sağlayarak bu ihtiyacı karşılayan önemli bir hizmettir (Wicker ve ark., 2013). Spor hizmetleri, bireylere eğlence, stresten uzaklaşma, sağlıklı yaşam, sosyal etkileşim ve rekabet gibi çeşitli faydalar sağlar (Çimen & Gürbüz, 2007). Bu hizmetler genellikle seyir ve katılım odaklı olmak üzere iki ana kategoriye ayrılabilir (Yıldız, 2009). Belediyelerde spor hizmetlerine yönelik yasal düzenlemeler, spor alanlarının inşası, işletilmesi ve gerekli malzemelerin sağlanması gibi sorumlulukları tanımlar (Resmi Gazete, 2004). Yerel yönetimlerin, yerel halkın spor faaliyetlerine erişimini sağlama zorunluluğu vardır ve bu, bireylerin sosyo-ekonomik durumlarına, yaşlarına veya etnik kökenlerine bakılmaksızın geçerlidir (Zengin & Öztaş, 2008). Bu düzenlemeler, sporun toplumun her kesimine yayılmasına önemli bir katkı sağlar.

Bu çalışma, spor tesislerinde sunulan hizmetlerin kalitesinin değerlendirilmesi için temel bir çerçeve oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu çerçeve, kullanıcıların hizmet kalitesi algılarını belirlemek ve beklentilerinin ne ölçüde karşılandığını anlamak için kullanılacaktır. Ayrıca, Gaziosmanpaşa ilçesindeki spor tesislerinde sunulan hizmetlerin, yerel yönetimler tarafından işletilen spor tesislerinin genel hizmet kalitesi açısından bir örnek oluşturması hedeflenmektedir. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, yerel yönetimler tarafından işletilen spor tesislerinde sunulan hizmetlerin kalitesinin kullanıcılar tarafından değerlendirilmesidir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Tasarımı ve Amacı

Bu araştırmada, genel tarama modellerinden biri olan "ilişkisel tarama modeli" kullanılmıştır. Bu model, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlamaktadır (Karasar, 2018). Araştırmanın tasarımı, belirli değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesine odaklanarak, bu ilişkilerin doğasını ve gücünü anlamayı amaçlamaktadır. Bu çerçevede, araştırmanın amacı, İstanbul Gaziosmanpaşa'daki spor tesislerinde sunulan hizmetlerin kalitesinin, kullanıcıların algıları ve beklentileri açısından nasıl değerlendirildiğini belirlemektir.

2.2. Araştırma Grubu

Bu araştırmanın amacı doğrultusunda, İstanbul ilindeki kamu ve özel spor tesislerinden hizmet alan bireyler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Örneklemine ise İstanbul'un Gaziosmanpaşa ilçesinde bulunan kamu ve özel spor tesislerinde hizmet alan 18 yaş ve üzeri 266 kadın ve 253 erkek olmak üzere toplamda (n=619) gönüllü katılımcılar oluşturmaktadır. Bu örneklem yöntemi,

katılımcıların örnekleme katılma olasılığının eşit ve rastgele olduğu, aynı zamanda araştırma sonuçlarının hızlı ve kolay bir şekilde elde edilmesini sağlayan basit rastgele örnekleme yöntemidir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama süreci, katılımcıların sosyo-demografik bilgilerini içeren bir formun yanı sıra "Sürekli Sportif Kendine Güven" ölçeği ve "Sporcu Kimliği" ölçeği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcılardan bu ölçekleri doldurarak genel özgüven düzeyleri ve sporcu kimlikleri hakkında bilgi elde edilmiştir.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Konu ile ilgili alanyazın incelenip araştırmacı tarafından geliştirilen 7 sorudan meydana gelen kişisel bilgi formunda, cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, tesis kullanım süresi, faydalandığı branş, ve tesis kullanım sıklığı gibi demografik bilgileri belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

2.3.2. Q SPORT 14 Ölçeği

Rial ve ark. (2010) tarafından geliştirilen, Öztürk ve ark. (2016) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan "Q-SPORT 14" olarak adlandırılan ölçek, 14 maddeden ve iki alt boyuttan oluşmaktadır. Bu ölçekte, katılımcıların spor merkezindeki çalışanlar, eğitmenler, araç-gereçler, fiziksel çevre, spor ve egzersiz programları hakkındaki algıları ölçülmektedir. Q-SPORT 14 ölçeğinin faktör alt boyutları, program ve eğitmen kalitesi (1, 2, 3, 4, 5, 11, 12, 13, 14) maddelerini ve fiziksel çevre ile ekipman kalitesi alt boyutunu (6, 7, 8, 9, 10) içermektedir. Ölçeğin güvenirlik çalışması, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği ölçümü sonucunda 0,905 yüksek güvenirlik değeri elde edilmiştir. Ölçek, 5'li Likert ölçeğinden oluşmaktadır ve katılımcılar maddeleri "1: Hiç katılmıyorum" ile "5: Tamamen Katılıyorum" arasında değerlendirmişlerdir.

2.3.2. Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılama Düzeyi Ölçeği

Spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyini ölçmek amacıyla Bingöl (2010) tarafından geliştirilen ölçek, toplamda 18 sorudan oluşmaktadır. Ölçek, spordan ve spor merkezlerinden fiziksel gelişim, kişilik gelişimi ve sağlık açısından beklentilerin karşılanma düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları için Ankara ilinde hizmet veren 3 farklı spor merkezinden rastgele seçilen 135 katılımcı üzerinde yapılmıştır. Faktör analizi sonuçlarına göre, ölçeğin yapısal geçerliliği doğrulanmış ve ölçeğin toplam varyansın %46,85'ini açıkladığı belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılığı ise Cronbach α katsayısı ile değerlendirilmiş ve güvenirlik katsayısı .92 olarak hesaplanmıştır. 5'li Likert tipi kullanılan ölçeğin maddeleri "1: Hiç katılmıyorum" ile "5: Tamamen Katılıyorum" seçenekleriyle verilmiştir.

2.4. Veri Toplama Süreci

Araştırma süreci, belirli aşamalarda planlanan ve yönlendirilen adımlar üzerinden ilerlemiştir. Bu çalışma, spor tesislerinde sunulan hizmetlerin kullanıcılar tarafından değerlendirilmesi odaklıdır. Veri toplama sürecinde, literatürde güvenilir olarak kabul edilen ölçekler detaylı bir şekilde kullanılmıştır. Araştırmacılar, ölçeklerin hazırlanması ve katılımcılara uygulanması için titizlikle zamanlama planları oluşturmuşlardır. Ayrıca, katılımcıların duygusal ve psikolojik durumlarını etkileyebilecek faktörler göz önünde bulundurularak gerekli önlemler alınmıştır. Bu önlemler arasında gizlilik, kontrollü ortam sağlanması ve duyarlı soruların kullanılması yer almaktadır. Elde edilen veriler, çeşitli istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiş ve sonuçlara ulaşılmıştır. Bu adımlar, araştırmanın bilimsel temellere dayalı, sağlam ve güvenilir bir şekilde yürütülmesini temin etmek amacıyla özenle tasarlanmıştır.

2.5. Veri Analizi

Kişisel bilgi formu ve ölçeklerden elde edilen veriler IBM SPSS 24.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılım durumları, normal dağılım eğrileri, çarpıklık-basıklık (skewness-kurtosis) değerleri ve histogramlar aracılığıyla incelenmiştir. Ayrıca, grup büyüklüğünün 50'den büyük olduğu durumlarda Kolmogorov-Smirnov testi değerleri de dikkate alınmıştır. Yapılan normallik testi sonucunda verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, Bağımsız Örneklem T testi ve Oneway ANOVA analizi uygulanmıştır. Gruplar arasındaki farkların belirlenmesi için ise Post-hoc (LSD) analizi yapılmıştır. Ayrıca, Q-SPORT 14 Ölçeği ile Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılama Düzeyi Ölçeği arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Korelasyon Analizi gerçekleştirilmiştir. İstatistiksel analizler ve yorumlar yapılırken, anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

2.6. Etik İlkeler

Bu çalışma, 10607199 numaralı yüksek lisans tezinden türetilmiştir ve etik kurul izni İstanbul Gelişim Üniversitesi Etik Kurul Başkanlığı tarafından 30/11/2022 tarihinde 2022-17 sayılı karar ile verilmiştir. Çalışmadaki katılımcılar gönüllülük esasına dayalı olarak yer almıştır. Çalışmanın yürütülebilmesi için gerekli izinler (etik kurul) alınarak çalışmaya başlanmıştır. Bu araştırmada, dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine ve dergi etik kurallarına tam uyum sağlanmıştır. Çalışma ile ilgili herhangi bir ihlal durumunda sorumluluk yazarlara aittir.

3. BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans Dağılımı

Gruplar	n	%
Cinsiyet		
Kadın	266	43.0
Erkek	353	57.0
Yaş		
18-22	147	23.7
23-27	179	28.9
28-32	121	19.5
33-37	84	13.6
38-42	40	6.5
43 ve üzeri	48	7.8
Eğitim Düzeyi		
İlkokul ve Ortaöğretim	35	5.7
Lise	169	27.3
Ön Lisans	123	19.9
Lisans	197	31.8
Lisansüstü	95	15.3
Gelir Düzeyi		
Çok İyi	96	15.5
İyi	154	24.9
Orta	249	40.2
Kötü	70	11.3
Çok Kötü	50	8.1
Tesis Kullanım Süresi		
1 yıldan az	184	29.7
1-3 yıl	180	29.1
4-6 yıl	127	20.5
7-9 yıl	63	10.2

10 yıl ve üzeri	65	10.5
Faydalandığınız Branş		
Yüzme	143	23.1
Fitness	193	31.2
Masa Tenisi	111	17.9
Salon Sporları	172	27.8
Tesis Kullanım Sıklığınız		
Haftada 1 Gün	116	18.7
Haftada 2 Gün	139	22.5
Haftada 3 Gün	190	30.7
Haftada 4 Gün	110	17.8
Haftada 5 Gün ve Üzeri	64	10.3

Not. $n = 619$

Cinsiyet dağılımına bakıldığında, katılımcıların %43'ü kadın ve %57'si erkektir. Yaş dağılımı incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun (toplamın %72,6'sı) 18-32 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyine göre, katılımcıların %47,1'i lise ve altı eğitim düzeyine sahipken, %52,9'u üniversite düzeyinde eğitim almıştır. Gelir düzeyi dağılımı incelendiğinde, katılımcıların çoğunluğunun (%64,7) orta gelir düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Tesis kullanım süresi açısından, katılımcıların %59,3'ü 1-6 yıl arası süreyle tesisleri kullanmaktadır. Faydalandıkları branşlara bakıldığında, katılımcıların en sık fitness (%31,2) ve salon sporları (%27,8) branşlarından faydalandığı gözlemlenmektedir. Tesis kullanım sıklığına göre ise, katılımcıların %51,2'sinin haftada 3-4 gün arası düzenli olarak tesise gittiği belirlenmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılanma Düzeyi Ve Q Sport 14 Ölçeklerinin Değerlendirilmesi

Ölçekler	Kadın		Erkek		U	p
	Sıra Ort.	Sıra Top.	Sıra Ort.	Sıra Top.		
Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılanma Düzeyi Ölçeği	281.46	74869.00	331.50	117021.00	39358.0	.001*
Q Sport 14 Ölçeği Program ve Eğitim Kalitesi	300.26	79868.50	317.34	112021.50	44357.0	.239
Fiziksel Çevre ve Ekipman Kalitesi	289.71	77062.00	325.29	114828.00	41551.0	.014*

Not. * $p < 0.05$. Sıra Ort. = Sıra Ortalaması; Sıra Top. = Sıra Toplamı; kadın ($n=266$); erkek ($n= 353$)

Tablo 2, katılımcıların cinsiyetlerine göre spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyi ve Q Sport 14 ölçeklerinin değerlendirilmesini içermektedir. Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılanma Düzeyi Ölçeği'ne göre, kadınların ortalama sıra toplamı erkeklere göre daha düşüktür (281,46 kadınlarda, 331,50 erkeklerde). Bu durum, kadınların spor merkezlerinden beklentilerinin genel olarak daha düşük olduğunu gösterebilir. Bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Q Sport 14 Ölçeği'nde ise, program ve eğitim kalitesi alt ölçeği için cinsiyet grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p=0,239$). Ancak, fiziksel çevre ve ekipman kalitesi alt ölçeğinde kadınlar ile erkekler arasında anlamlı bir fark vardır ($p<0,05$). Kadınların bu ölçeğe verdikleri ortalama sıra toplamı, erkeklere göre daha düşüktür (289,71 kadınlarda, 325,29 erkeklerde).

Tablo 3. Katılımcıların Yaşlarına Göre Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılanma Düzeyi Ve Q Sport 14 Ölçeklerinin Değerlendirilmesi

	18-22 (a)	23-27 (b)	28-32 (c)	33-37 (d)	38-42 (e)	43 ve üzeri (f)	sd	X ²	p	Fark
	Sıra Ort.	Sıra Ort.	Sıra Ort.	Sıra Ort.	Sıra Ort.	Sıra Ort.				
Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılanma Düzeyi Ölçeği	308,91	327,07	310,83	281,80	325,51	284,01	5	5,508	,409	-
Q Sport 14 Ölçeği Program ve Eğitim Kalitesi	307,81	317,06	318,62	273,18	321,14	323,81	5	4,598	,467	-
Fiziksel Çevre ve Ekipman Kalitesi	306,25	327,12	317,91	284,76	312,22	280,02	5	5,007	,415	-

Not. * $p < 0.05$. Sıra Ort. = Sıra Ortalaması; 18-22 (n=147); 23-27 (n= 179); 28-32 (n= 121); 33-37 (n= 84); 38-42 (n= 40); 43 ve üzeri (n= 48); sd = serbestlik derecesi

Tablo 3'te katılımcıların yaşlarına göre Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılanma Düzeyi ve Q Sport 14 ölçekleri değerlendirilmiştir. Tablo incelendiğinde, spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyi ölçeğinde, 18-22 yaş grubundaki katılımcıların ortalama sıra puanı 308.91 iken, 43 ve üzeri yaş grubunda ise ortalama sıra puanı 284.01 olarak belirlenmiştir. Q Sport 14 ölçeğinin program ve eğitim kalitesi alt boyutunda, 23-27 yaş grubu en yüksek ortalama sıra puanını (317.06) elde ederken, 33-37 yaş grubu en düşük ortalama sıra puanını (273.18) elde etmiştir. Benzer şekilde, fiziksel çevre ve ekipman kalitesi alt boyutunda, 23-27 yaş grubu en yüksek ortalama sıra puanını (327.12) elde ederken, 43 ve üzeri yaş grubu en düşük ortalama sıra puanını (280.02) elde etmiştir. Yaş grupları arasında spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyinde ve Q Sport 14 ölçeğinin alt boyutlarında yaş grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar olmadığı görülmektedir. Bu sonuçlar, farklı yaş gruplarına yönelik spor hizmetlerinin planlanması ve uygulanmasında dikkate alınmasının önemli olmadığını vurgulamaktadır.

Tablo 4. Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılanma Düzeyi Ve Q Sport 14 Ölçeklerinin Değerlendirilmesi

	İlkokul ve Ortaöğretim (a)	Lise (b)	Ön Lisans (c)	Lisans (d)	Lisans üstü (e)	s d	X ²	p	Fark
	Sıra Ort.	Sıra Ort.	Sıra Ort.	Sıra Ort.	Sıra Ort.				
Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılanma Düzeyi Ölçeği	267,13	301,93	292,31	343,77	293,02	4	11,473	,022*	d>a d>c
Q Sport 14 Ölçeği Program ve Eğitim Kalitesi	284,10	307,77	305,04	325,38	298,05	4	2,744	,602	-
Fiziksel Çevre ve Ekipman Kalitesi	270,04	298,28	304,07	334,11	303,26	4	6,370	,173	-

Not. * $p < 0.05$. Sıra Ort. = Sıra Ortalaması; İlkokul ve Ortaöğretim (n=35); Lise (n= 169); Ön Lisans (n= 123); lisans (n= 197); lisansüstü (n= 95); sd = serbestlik derecesi

Tablo 4'te, katılımcıların eğitim düzeylerine göre spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyi ve Q Sport 14 ölçeklerinin değerlendirilmesi sunulmaktadır. İlk olarak, spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyi ölçeğinde eğitim düzeyi ile istatistiksel olarak anlamlı farklar belirlenmiştir ($X^2 = 11,473$, $p < 0,05$). Özellikle, ilkökul ve ortaöğretim mezunlarının beklentilerinin, lisans ve lisansüstü mezunlarına kıyasla anlamlı derecede daha düşük olduğu tespit edilmiştir ($d > a$, $d > c$). Bununla birlikte, Q Sport 14 ölçeği altında program ve eğitim kalitesi ile fiziksel çevre ve ekipman kalitesi arasında eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0,05$). Sonuçlar, spor merkezlerindeki hizmet kalitesinin eğitim düzeyiyle ilişkili

olduğunu ancak Q Sport 14 ölçeğinin alt boyutlarda bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığını göstermektedir.

Tablo 5. Katılımcıların Gelir Düzeylerine Göre Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılanma Düzeyi Ve Q Sport 14 Ölçeklerinin Değerlendirilmesi

		Çok İyi (a)	İyi (b)	Orta(c)	Kötü (d)	Çok kötü (e)	s_d	χ^2	p	Fark
		Sıra Ort.	Sıra Ort.	Sıra Ort.	Sıra Ort.	Sıra Ort.				
Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılanma Düzeyi Ölçeği		334,20	350,11	303,34	283,93	209,67	4	27,156	,000*	a>e c>e b>e
Q Sport 14 Ölçeği	Program ve Eğitim Kalitesi	351,57	341,17	290,45	321,08	216,03	4	26,994	,000*	a>e c>e b>e
	Fiziksel Çevre ve Ekipman Kalitesi	330,10	341,34	301,16	306,31	224,04	4	18,267	,000*	a>e b>e

Not. * $p < 0.05$. Sıra Ort. = Sıra Ortalaması; Çok iyi (n=96); İyi (n= 154); Orta (n= 249); kötü (n= 70); Çok kötü (n= 50); sd = serbestlik derecesi

Tablo 5, katılımcıların gelir düzeylerine göre spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyi ve Q Sport 14 ölçeklerinin değerlendirilmesini içermektedir. Sonuçlar, katılımcıların gelir düzeylerine göre spor merkezlerinden beklentilerinin farklılık gösterdiğini göstermektedir ($\chi^2 = 27,156$, $p < 0,01$). Özellikle, spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyinin gelir düzeyi yükseldikçe arttığı gözlemlenmiştir (a > e, c > e, b > e). Benzer şekilde, Q Sport 14 ölçeği altında program ve eğitim kalitesi ile fiziksel çevre ve ekipman kalitesi arasında da gelir düzeyine bağlı olarak anlamlı farklar bulunmuştur ($p < 0,01$). Sonuçlar, spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyinin ve hizmet kalitesinin, katılımcıların gelir düzeylerine göre değişebileceğini ve daha yüksek gelir düzeyine sahip katılımcıların daha yüksek beklentilere sahip olabileceğini işaret etmektedir.

Tablo 6. Katılımcıların Tesis Kullanım Süresine Göre Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılanma Düzeyi Ve Q Sport 14 Ölçeklerinin Değerlendirilmesi

		1 yıldan az (a)	1-3 yıl (b)	4-6 yıl (c)	7-9 yıl (d)	10 yıl ve üzeri (e)	s_d	χ^2	p	Fark
		Sıra Ort.	Sıra Ort.	Sıra Ort.	Sıra Ort.	Sıra Ort.				
Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılanma Düzeyi Ölçeği		310,33	336,46	273,95	303,77	312,26	4	9,215	,056	-
Q Sport 14 Ölçeği	Program ve Eğitim Kalitesi	311,81	325,19	278,82	298,54	334,85	4	6,711	,152	-
	Fiziksel Çevre ve Ekipman Kalitesi	304,91	334,84	292,74	298,82	300,17	4	5,285	,259	-

Not. * $p < 0.05$. Sıra Ort. = Sıra Ortalaması; 1 yıldan az (n=184); 1-3 yıl (n= 180); 4- yıl (n= 127); 7-9 yıl (n= 63); 10 yıl ve üzeri (n= 65); sd = serbestlik derecesi

Tablo 6'daki verilere göre, katılımcıların tesis kullanım süresine bağlı olarak spor merkezlerinden beklentilerinin karşılanma düzeyi ve Q Sport 14 ölçeklerinin değerlendirilmesi yapılmıştır. Bulgulara göre, tesis kullanım süresi ile spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyi ve program/eğitim kalitesi ile fiziksel çevre/ekipman kalitesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($p > 0,05$). Bu sonuçlar, tesis kullanım süresinin spor merkezi deneyimleri üzerinde belirleyici bir faktör olmadığını göstermektedir.

Tablo 7. Katılımcıların Faydalandıkları Branşlara Göre Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılama Düzeyi Ve Q Sport 14 Ölçeklerinin Değerlendirilmesi

	Yüzme (a)	Fitness (b)	Masa Tenisi (c)	Salon Sporları (d)	sd	χ^2	p	Fark
	Sıra Ort.	Sıra Ort.	Sıra Ort.	Sıra Ort.				
Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılama Düzeyi Ölçeği	298,44	337,20	273,55	312,61	3	9,738	,021*	b>c
Q Sport 14 Ölçeği Program ve Eğitim Kalitesi	301,32	327,45	285,51	313,45	3	4,332	,228	-
Fiziksel Çevre ve Ekipman Kalitesi	308,41	342,15	290,29	287,97	3	10,283	,016*	b>d

Not. * $p < 0.05$. Sıra Ort. = Sıra Ortalaması; yüzme ($n=143$); fitness ($n= 193$); masa tenisi ($n= 111$); salon sporları ($n= 172$); sd = serbestlik derecesi

Tablo 7, katılımcıların faydalandıkları branşlara göre spor merkezlerinden beklentilerini ve Q Sport 14 ölçeklerini ne kadar karşılandığını göstermektedir. Tabloda yapılan analizler sonucunda, fitness branşı ile masa tenisi branşı arasında beklentilerin karşılama düzeyi açısından anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Bunun yanı sıra, Q Sport 14 Ölçeği altında incelenen fiziksel çevre ve ekipman kalitesi açısından fitness ve salon sporları branşları arasında da anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). Ancak, program ve eğitim kalitesi açısından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Spor merkezlerindeki hizmetlerin branşlara göre farklılık göstermesi, katılımcıların beklentilerini etkileyebilir ve bu nedenle spor merkezlerinin hizmet kalitesini geliştirmek için bu farklılıkları dikkate almak önemlidir.

Tablo 8. Katılımcıların Tesis Kullanım Sıklığına Göre Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılama Düzeyi Ve Q Sport 14 Ölçeklerinin Değerlendirilmesi

	Haftada 1 gün (a)	Haftada 2 gün (b)	Haftada 3 gün (c)	Haftada 4 gün (d)	Haftada 5 gün ve üzeri (e)	s d	χ^2	p	Fark
	Sıra Ort.	Sıra Ort.	Sıra Ort.	Sıra Ort.	Sıra Ort.				
Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılama Düzeyi Ölçeği	293,49	299,15	319,29	338,17	287,48	4	5,775	,217	-
Q Sport 14 Ölçeği Program ve Eğitim Kalitesi	291,70	295,90	326,74	340,46	271,73	4	9,894	,051	-
Fiziksel Çevre ve Ekipman Kalitesi	303,97	289,40	320,11	326,61	307,12	4	3,576	,466	-

Not. * $p < 0.05$. Sıra Ort. = Sıra Ortalaması; haftada 1 gün ($n=116$); haftada 2 gün ($n= 139$); haftada 3 gün ($n= 190$); haftada 4 gün ($n= 110$); haftada 5 gün ve üzeri ($n= 64$); sd = serbestlik derecesi

Tablo 8, spor merkezlerinden beklentilerin tesis kullanım sıklığına ve Q Sport 14 ölçeklerine göre değerlendirildiği bir analizi sunmaktadır. İstatistiksel analizler sonucunda, tesis kullanım sıklığı ile beklentilerin karşılama düzeyi arasında ve Q Sport 14 ölçekleri altında incelenen program ve eğitim kalitesi ile fiziksel çevre ve ekipman kalitesi arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Bu bulgular, spor merkezlerindeki hizmet kalitesinin, tesis kullanım sıklığından ziyade diğer faktörlerle belirlendiğini işaret etmektedir.

Tablo 9. Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılanma Düzeyi Ve Q Sport 14 Ölçekleri Arasındaki İlişki

	1	2	3
Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılanma Düzeyi Ölçeği	1		
Program ve Eğitim Kalitesi	.696**	1	
Fiziksel Çevre ve Ekipman Kalitesi	.647**	.758**	1

Not. ** $p < 0.001$; * $p < 0.05$.

Tablo 9, spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyi ile Q Sport 14 ölçekleri arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Yapılan istatistiksel analizler, beklentilerin karşılanma düzeyi ile program ve eğitim kalitesi arasında yüksek bir pozitif ilişki olduğunu göstermektedir ($r=0,696$, $p<0,001$). Benzer şekilde, beklentilerin karşılanma düzeyi ile fiziksel çevre ve ekipman kalitesi arasında da yine yüksek bir pozitif ilişki tespit edilmiştir ($r=0,647$, $p<0,001$). Bu sonuçlar, spor merkezlerindeki hizmet kalitesinin, hem program ve eğitim kalitesi hem de fiziksel çevre ve ekipman kalitesi ile doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma, spor tesislerinde hizmet alan üyelerin hizmet kalitesi algılarını ve beklentilerini çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Bulgularımız, cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, faydalandıkları branşlar, tesis kullanım süreleri ve tesis kullanım sıklıkları gibi faktörlerin katılımcıların hizmet kalitesi algıları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Elde edilen bulgular, katılımcıların cinsiyetlerine göre spor merkezlerinden beklentilerinin karşılanma düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğunu ortaya koymaktadır. Bu farklılık, erkek katılımcıların lehine anlamlı olarak belirlenmiştir. Özellikle, Q Sport 14 ölçeğinin fiziksel çevre ve ekipman kalitesi alt boyutunda belirgin bir fark tespit edilmiştir, ancak program ve eğitim kalitesi alt boyutunda böyle bir farklılık gözlenmemiştir. Bu durumun, kadın ve erkek bireyler arasındaki tesis kullanım amaçlarındaki farklılıklardan kaynaklandığı düşünülmektedir. İlgili literatür incelendiğinde, araştırma bulgularımızla bazı benzerlikler ve farklılıklar gözlemlenmektedir. Örneğin, Çalışkan ve Erdoğan (2022) tarafından yapılan çalışmada, spor merkezlerinden hizmet alan üyeler arasında cinsiyete göre beklentiler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu tespit edilmiştir, bu da kendi bulgularımızla uyumludur. Ancak, Yonat (2019) ve Gürbüz (2019) gibi diğer çalışmalar, cinsiyete göre spor merkezlerinden beklentilerde anlamlı bir fark bulunmadığını ortaya koymuştur, bu da araştırma bulgularımızla çelişmektedir. Bu çelişkili bulgular, spor merkezlerinden beklentilerin karmaşıklığını ve cinsiyetin bu beklentileri nasıl etkilediğini anlamının önemini vurgulamaktadır. Özellikle, spor tesislerinin hizmet kalitesi ve müşteri memnuniyeti üzerindeki etkilerini değerlendiren çalışmalarda, cinsiyet faktörünün daha dikkate alınması gerekmektedir. Bunun yanı sıra, spor merkezlerinin hizmetlerini geliştirmek ve cinsiyet temelli farklılıkları göz önünde bulundurarak daha etkili pazarlama stratejileri oluşturmak için, bu tür farklılıkların daha derinlemesine incelenmesi gerekmektedir.

Katılımcıların yaşlarına bağlı olarak spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyi ile Q Sport 14 ölçeği ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuçlar, literatürdeki birçok çalışma ile uyumludur. Örneğin, Çalışkan ve Erdoğan (2022), Bingöl (2010), Üzümlü ve ark. (2016), Lapa ve Baştaç (2012), Baş ve ark. (2017), Akça (2012), Açık ve Karataş (2016), Öztürk (2010), Demirel (2013), Yıldız ve Tüfekçi (2010), Aslan (2017) ve Aksoylu (2019) gibi çalışmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Bu bulgular, spor merkezlerinin genel hizmet kalitesinin, katılımcıların yaşlarına bağlı olarak değişmediğini ve farklı yaş grupları arasında benzer beklentilerin olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların eğitim düzeylerine bağlı olarak spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ancak, katılımcıların eğitim düzeylerine göre Q Sport 14 ölçeği alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuçlar, Çalışkan ve Erdoğan (2022) tarafından yapılan çalışma ile uyumlu bir şekilde, eğitim düzeyine göre beklenti düzeylerinde farklılıklar olduğunu göstermektedir. Benzer anlamlı farklılıklar diğer çalışmalar ile de tespit edilmiştir (Aksoylu, 2019; Ergün, 2018; Theodorakis ve ark. 2004; Yıldız & Tüfekçi 2010). Eğitim düzeyine bağlı olarak ortaya çıkan farklılıkların temel nedeni, eğitim seviyesi yüksek bireylerin sağlıklı yaşam ve spor konusunda daha fazla farkındalığa sahip olmaları ve dolayısıyla sadece spor yapmaya yönelik beklentilerin karşılanmasına daha fazla önem vermeleridir. Bu durum, spor merkezlerinden hizmet beklentilerinin, katılımcıların eğitim düzeyine göre değişebileceğini ve bu değişimin genellikle sağlıklı yaşamla ilgili farkındalık düzeyiyle ilişkili olduğunu göstermektedir. Ancak, çalışmamızın bulguları bazı literatürdeki çalışmalarla uyumlu değildir. Örneğin, Solak (2015) ve Akkoyun (2015) gibi çalışmalarda eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir. Bu farklı sonuçların nedenleri, farklı örneklem yapıları, metodolojik yaklaşımlar veya farklı coğrafi bölgelerde yapılan araştırmalar olabilir. Sonuç olarak, bu çalışma, spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyi ile eğitim düzeyi arasında ilişki olduğunu göstermektedir. Ancak, bu ilişkinin doğası ve etkisi, daha geniş kapsamlı ve farklı metodolojik yaklaşımları içeren gelecekteki araştırmalarla daha iyi anlaşılabilir.

Katılımcıların gelir düzeylerine bağlı olarak spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyinde ve Q Sport 14 ölçeği alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu farklılıkların, gelir düzeyi yüksek olan bireyler ile daha düşük gelir düzeyine sahip olanlar arasındaki farklı beklenti ve algılarla ilişkili olduğu gözlemlenmiştir. Sosyo-ekonomik durumun bireylerin spor merkezlerinden beklentilerini, spor katılımını ve spor salonlarına gelme amacını etkilediği düşünülmektedir. Bu bağlamda, literatürdeki bazı çalışmalar da benzer sonuçlar ortaya koymaktadır. Örneğin, Erdoğan (2016) tarafından yapılan bir çalışmada, spor merkezi ve sağlıklı yaşam merkezlerinde gelir düzeyi ile memnuniyet algısı arasında pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Aksu (2012) ise spor merkezlerinden hizmet alan üyelerin hizmet kalitesi algıları ile gelir düzeyi arasında anlamlı farklılıklar bulunurken, Q Sport 14 ölçeği alt boyutlarına ilişkin anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Literatürdeki bazı çalışmaların bulguları bu çalışmanın bulgularıyla uyumlu değildir. Örneğin, Yonat (2019) ve Üzümlü ve ark. (2016) çalışmalarında gelir düzeyine göre spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Güçlü (2013) ise fitness merkezlerinde yapılan bir araştırmada düşük gelirli kişilerin algı ortalamalarının yüksek gelirli kişilerden daha düşük olduğunu belirtmiştir. Bu sonuçlar, spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyinin karmaşık bir yapıya sahip olduğunu ve bu yapıda gelir düzeyinin önemli bir faktör olduğunu göstermektedir. Ancak, bu ilişkinin doğası ve etkisi, daha kapsamlı ve farklı metodolojik yaklaşımları içeren gelecekteki araştırmalarla daha iyi anlaşılabilir.

Katılımcıların faydalandıkları branşlara göre spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyinde ve Q Sport 14 ölçeğinin fiziksel çevre ve ekipman kalitesi alt boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ancak, program ve eğitmen kalitesi alt boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu farklılığın, farklı spor branşları arasındaki hizmet kalitesi algısı ve beklentilerinden kaynaklandığı belirlenmiştir. Özellikle, fitness ve masa tenisi gibi farklı branşlar arasında beklentilerde belirgin farklılıkların olduğu gözlemlenmiştir. Bu farklılıkların, kullanılan malzemeler, sağlanan eğitim ve tesis kapasitesi gibi faktörlerden etkilendiği düşünülebilir. Benzer şekilde, Yavaş ve Yurtsızoglu (2022) tarafından yapılan bir çalışmada, sporcuların branşlarına göre spor hizmetlerine yönelik algı ve beklentileri incelenmiş ve atletizm, güreş ve tenis gibi branşlarda olan sporcuların, algıladıkları hizmetin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılıkların, antrenörlerin branşları ve spor tesisinin kalitesi gibi faktörlerden

kaynaklandığı belirtilmiştir. Öte yandan, Uslu ve Yıldırım (2021) tarafından yapılan bir çalışmada, yüzme havuzunu kullanan kişilerin diğer spor bölümlerini kullananlara göre beklentilerinin daha fazla karşılandığına dair bulgular elde edilmiştir. Bu sonuçlar, sporcuların farklı branşlardan hizmet aldıklarında farklı beklenti ve algılara sahip olabileceklerini göstermektedir. Bu bulgular, spor merkezlerinde hizmet kalitesinin ve beklentilerin spor branşlarına göre farklılık gösterebileceğini ve bu farklılıkların antrenörlerin branşları, sağlanan hizmetlerin niteliği ve tesis koşulları gibi faktörlerle ilişkili olabileceğini vurgulamaktadır.

Katılımcıların tesis kullanım sürelerine göre spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyinde ve Q Sport 14 ölçeği alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak, literatürde yapılan araştırmaların incelenmesi, algılanan ve beklenen beklentilerin karşılanma düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir (Açak & Karataş, 2016; Yıldız & Tüfekçi, 2010). Örneğin, Çalışkan ve Erdoğan (2022) tarafından yapılan bir çalışmada, spor yapma zamanı değişkeninin beklentilerin karşılanmasında belirleyici bir faktör olduğu ve üyelik süresi düşük olanlar ile yüksek olanlar arasında farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde, Küçükbaş Duman (2022) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, spor tesisine 1-3 yıl ve 4 yıl ve üzeri üye olan katılımcıların hizmet kalitesi algılarının, diğerlerine kıyasla anlamlı derecede yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular, spor merkezlerindeki hizmet kalitesinin ve beklentilerin, üyelik süresi gibi faktörlerden etkilenebileceğini ve bu etkilerin katılımcıların algıları ve beklentileri üzerinde önemli bir rol oynayabileceğini göstermektedir.

Katılımcıların tesis kullanım sıklıklarına göre spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyinde ve Q Sport 14 ölçeği alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Benzer şekilde, Yüzgenç ve Özgül (2014) tarafından yapılan bir araştırmada, yerel yönetimlerin sunduğu spor hizmetlerinde üyelik süresine bağlı olarak hizmet kalitesi algısının değişmediği bulunmuştur. Gülümseyen (2019) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, velilerin çocuklarının tesisi kullanma sıklığına göre beklediği hizmet algısı ile tesisten algıladıkları hizmet arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak, Çiftçi ve Çakmak (2018) tarafından yapılan bir araştırmada, katılımcıların tesis kullanma sıklığına göre bekledikleri hizmet kalitesi ile ilgili görüşlerinde anlamlı farklar tespit edilmiştir. Ayrıca, Aksoylu (2019) tarafından yapılan bir araştırmada, spor merkezine devamlılık gösteren üyelerin hizmet kalitesi ile müşteri memnuniyetleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar, spor merkezlerindeki hizmet kalitesi algısının ve beklentilerin, tesis kullanım sıklığı gibi faktörlerden etkilenebileceğini ve bu etkilerin katılımcıların algıları ve beklentileri üzerinde önemli bir rol oynayabileceğini göstermektedir.

Çalışmada yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre, spor merkezlerinden beklentilerin karşılanma düzeyi ile Q Sport 14 ölçeği alt boyutları arasında yüksek düzeyde pozitif yönde bir ilişki belirlenmiştir. Özellikle, program ve eğitmen kalitesi ile fiziksel çevre ve ekipman kalitesi alt boyutları arasında güçlü bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Bu bulgu, eğitmen kalitesi ve spor salonunun fiziksel koşullarının artmasıyla birlikte katılımcıların beklentilerinin daha iyi şekilde karşılandığını göstermektedir. Literatürde benzer sonuçlara ulaşılan çalışmalar mevcuttur. Üzüm ve ark. (2016) çalışması, spor merkezlerinde fiziksel çevre, spor ekipmanları, program ve ortam koşulları kalitesi ile etki arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu göstermektedir. Ayrıca, Küçükbaş Duman'ın (2022) araştırması, katılımcıların hizmet kalitesi algılarının artmasıyla tesisten duydukları memnuniyet düzeyinin arttığını ortaya koymuştur. Ancak, bazı çalışmalar farklı sonuçlar elde etmiştir. Örneğin, Kalıpcı Gülmez'in (2017) yaptığı araştırmada, rekreasyon amaçlı fitness merkezleri müşterilerinin hizmet kalitesine yönelik beklenti ve algılarının incelenmesinde tesis, çalışanlar, soyunma odaları ve program açısından algılanan ve beklenen hizmet kalitesi arasında negatif yönlü bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Öneriler

Bu bağlamda, çalışmamızın bulguları, literatürdeki benzer çalışmalarla uyumlu olmakla birlikte, bazı farklılıkların da olduğunu göstermektedir. Bu farklılıkların, spor merkezlerindeki hizmet kalitesi algısının ve beklentilerinin karmaşıklığına ve çeşitliliğine işaret etmektedir.

Elde edilen bulgular ve genel sonuçlar doğrultusunda, spor merkezlerinin hizmet kalitesini artırmak ve katılımcı memnuniyetini sağlamak için aşağıdaki öneriler sunulabilir:

Cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi ve gelir gibi demografik faktörlerin spor merkezi beklentilerini etkilediği göz önünde bulundurularak, spor merkezleri bu faktörlere duyarlı hizmetler sunmalıdır. Örneğin, kadın ve erkekler için farklı fitness programları veya etkinlikler düzenlenebilir.

Katılımcıların eğitim düzeyi, spor merkezlerinden beklentileri üzerinde belirleyici bir faktör olabilir. Bu nedenle, spor merkezleri spor yapma alışkanlıklarını geliştirmek için daha fazla eğitim ve rehberlik hizmeti sunabilir. Örneğin, yeni başlayanlar için özel eğitim programları veya kişisel antrenörlerin sağlanması gibi uygulamalar düşünülebilir.

Bulgular, fiziksel çevre ve ekipman kalitesinin katılımcıların beklentilerini karşılama düzeyini artırdığını göstermektedir. Bu nedenle, spor merkezleri tesislerini ve ekipmanlarını güncellemeli ve bakımlarını düzenli olarak yapmalıdır. Ayrıca, spor salonlarının temizliği ve düzeni de önemli bir faktördür ve bu konuda daha fazla önlem alınmalıdır.

Farklı spor branşlarına yönelik özelleştirilmiş hizmetler sunularak katılımcıların beklentileri karşılanabilir. Örneğin, fitness merkezlerindeki egzersiz programları veya tenis kortlarının bakımı gibi branşa özgü ihtiyaçlar karşılanabilir.

Katılımcıların geri bildirimleri dikkate alınarak, spor merkezlerinin hizmet kalitesi sürekli olarak iyileştirilmelidir. Anketler, müşteri memnuniyeti toplantıları veya online platformlar aracılığıyla geri bildirim toplanabilir ve bu geri bildirimlere dayalı olarak gerekli iyileştirmeler yapılabilir.

Çıkar Çatışması

Araştırmacılar arasında veya makalenin sonuçlarıyla ilgili olarak herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansman

Bu araştırma için herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Yazar Biyografileri ve Katkıları

Sorumlu Yazar: Onurhan Şahintürk^{1*} - İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sporda Psikososyal Alanlar Bilim Dalı, İstanbul, ORCID No: 0009-0005-7789-5433 - onurhansahinturk@gmail.com

Katkılar: Araştırma konsepti ve tasarımı, veri toplama ve analizi, literatür incelemesi, makale yazımı, grafik ve tabloların hazırlanması.

Doç. Dr. Taner Atasoy² - İstanbul Gelişim Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, İstanbul, ORCID No: 0000-0001-5885-0663 - tatasoy@gelisim.edu.tr

Katkılar: Editöryal ve dil düzeltmeleri, eleştiri ve değerlendirme, makalenin sonuç bölümü.

Alıntı/Citation: Şahintürk, O., & Atasoy, T. (2024). Spor tesislerinde hizmet alan üyelerin hizmet kalitesi algılarının ve beklentilerinin karşılanma düzeyinin incelenmesi. *InnovatioSports Journal*, 2(1), 1-15.

5. KAYNAKLAR

- Açak, M., & Karataş, Ö. (2016). Malatya'da spor merkezlerine devam eden bireylerin spordan ve spor merkezlerinden beklentilerinin karşılanma düzeylerinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 11(18), 1308-2140.
- Akça, N. Ş. (2012). *Özel spor merkezlerine üye olan bireylerin spora yönelme nedenleri ve beklentilerinin gerçekleşme düzeyleri* (Yayın No. 334126) [Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Akkoyun, İ. (2015). *Yerel yönetimlere ait fitness merkezlerinde algılanan hizmet kalitesi* (Elâzığ il örneği) (Yayın No. 417469) [Yüksek Lisans tezi, Fırat Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Aksoylu, M. E. (2019). *Spor merkezi üyelerinin hizmet kalitesi ile müşteri memnuniyetine yönelik beklenti ve algılarının değerlendirilmesi: Kozawos The Club Spor Merkezi örneği* (Yayın No. 599754) [Yüksek Lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Aksu, M. (2012). *Hizmet kalitesinin bir unsuru olarak atmosferin müşteri sadakati üzerine etkisi, Bozcaada'daki otellerde konaklayan yerli turistler üzerine bir araştırma* (Yayın No. 308734) [Doktora tezi, Balıkesir Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Aslan, B. E. (2017). *Erzurum ilinde bulunan özel beden eğitimi ve spor tesislerinde sunulan hizmet kalitesinin incelenmesi* (Yayın No. 505608) [Yüksek Lisans tezi, Atatürk Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Baş, M., Çelik, A., & Solak N. (2017). Spor işletmelerinde algılanan hizmet kalitesi üzerine bir araştırma. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(4), 1-11.
- Bingöl, A. (2010). *Spor merkezlerine devam eden bireylerin spordan ve spor merkezlerinden beklentilerinin karşılanma düzeyleri* (Yayın No. 270882) [Yüksek Lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Çalışkan, M. Y., & Erdoğan, M. (2022). Spor merkezlerinden hizmet alan üyelerin hizmet kalitesi algılarının ve beklentilerinin karşılanma düzeyinin incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 49-63.
- Çiftçi, S., & Çakmak, G. (2018). Fitness merkezleri müşterilerinin hizmet kalitesi ile ilgili beklenti ve algı düzeylerinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 23-31.
- Çimen, Z., & Gürbüz, B. (2007). *Spor hizmetlerinde toplam kalite yönetimi*. Alp Yayınevi. Bursa
- Demirel, H. (2013). *Rekreasyonel spor/fitness programı sunan işletmelerde hizmet kalitesi* (Yayın No. 339539) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Erdoğan, A. (2016). *Algılanan hizmet kalitesi, hizmet değeri ve memnuniyeti üzerinde algılanan risk faktörünün etkisi: Sağlıklı yaşam ve spor merkezleri üzerine bir uygulama kalitesi* (Yayın No. 440498) [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Ergün, İ. (2018). *Hizmet sektöründe halkla ilişkiler faaliyetlerinin hizmet kalitesi ve müşteri memnuniyetine etkileri* (Yayın No. 495692) [Yüksek lisans tezi, Avrasya Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Garvin, D. A. (1984). 'What does "product quality" really mean'. *Sloan Management Review*, 26(1), 25-43.

- Güçlü, N. (2013). *Yerel yönetimlere ait fitness merkezlerinde algılanan hizmet kalitesi (Ankara ili örneği)* (Yayın No. 340290) [Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Gülümseyen, A. (2019). *Bedensel engelli bireylere sunulan yüzme faaliyetlerinde hizmet kalitesinin belirlenmesi; Spor İstanbul örneği* (Yayın No. 600137) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Gürbüz, C. (2019). *Özel spor işletmelerinden hizmet alan bireylerin memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi* (Yayın No. 562191) [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Kalıpci Gülmez, V. (2017). *Rekreasyon amaçlı fitness merkezleri müşterilerinin hizmet kalitesine yönelik beklenti ve algılarının incelenmesi* (Yayın No. 473804) [Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri: Kavramlar, teknikler ve ilkeler* (27. baskı). Nobel Yayınevi. Ankara.
- Küçükbaş Duman, F. (2022). Spor tesislerinde algılanan hizmet kalitesinin müşteri memnuniyeti ile ilişkisi. *Journal of ROL Sport Sciences*, 3(3), 1-13.
- Lapa, T. Y., & Baştaç, E. (2012). Evaluating the service quality assessment of individuals attending fitness centers in Antalya. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 3(1), 42-52.
- Lehtinen, J. R., & Lehtinen, U. (1982). *Service quality: A Study of quality dimensions*. Unpublished Working Paper, Service Management Institute, Helsinki.
- Lovelock, C., & Wright, L. (2001). *Principles of service marketing and management*. Prentice Hall. New Jersey.
- Öztürk, A., Sağlam, Ö., & Çalışır, M. (2016). Özel spor işletmeleri için Q SPORT 14 ölçeğinin uyarlama çalışması. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 2(1), 30-38.
- Öztürk, H. (2010). *Sağlıklı yaşam ve spor merkezi müşterilerinin tatmin düzeylerinin bazı demografik değişkenlerle ilişkisinin karşılaştırılması* (Yayın No. 267587) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1985). A conceptual model of service quality and its implications for future research. *Journal of Marketing*, 49(4), 41-50. <https://doi.org/10.2307/1251430>
- Resmi Gazete. (2004). 5216 Sayılı B.B Kanunu İlam Tarihi, 23.07.2004 Sayısı: 25531. <http://www.mevzuat.gov.tr/>
- Rial Boubeta, J., Varela Mallou, J., Rial Boubeta, A., & Real Deus, E. (2010). Modelling and measuring perceived quality in sports centres: Q SPORT-10 scale. *RICYDE: Revista Internacional de Ciencias del Deporte*, 6(18), 57-73.
- Solak, N. (2015). *Spor işletmelerinde algılanan hizmet kalitesi üzerine bir araştırma* (Yayın No. 423165) [Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Theodorakis, N., Alexandris, K., Rodriguez, P., & Sarmiento, P. J. (2004). Measuring Customer Satisfaction in the Context of Health Clubs in Pottugal. *International Sports Journal*. 8(1), 44-53.

- Uslu, S., & Yıldırım, M. (2021). Spor işletmelerinde müşteri memnuniyetinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(Yönetim ve Organizasyon Özel Sayısı), 1448-1483.
- Üzüm, H., Yeşildağ, B., Karlı, Ü., Ünlü, H., Parlar, F. M., Çokpartal, C., & Tekin, N. (2016). Kamu ve özel spor merkezleri müşterilerinin hizmet kalitesi algılarının incelenmesi. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(3), 167– 80.
- Wicker, P., Hallmann, K., & Breuer, C. (2013). Analyzing the impact of sport infrastructure on sport participation using geo-coded data: Evidence from multi-level models. *Sport Management Review*, 16(1), 54-67.
- Yavaşer, G., & Yurtsızoglu, Z. (2022). Sporcuların spor hizmetlerine yönelik algı ve beklentilerinin araştırılması (Iğdır il örneği). *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 133-148.
- Yıldız, S. M. (2009). Spor ve fiziksel etkinlik hizmetleri: Geniş bir sınıflama. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(22), 1-10.
- Yıldız, S. M., & Tüfekçi, Ö. (2010). Fitness merkezi müşterilerinin hizmet kalitesine yönelik beklenti ve algılarının değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(24), 1-11.
- Yonat, Ö. (2019). *Sakarya ilinde faaliyet gösteren spor merkezi üyelerinin hizmet kalitesi ve müşteri memnuniyeti algılarına yönelik bir araştırma* (Yayın No. 597340) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Yüzgenç, A. A. (2010). *Yerel yönetimlerin sunduğu spor hizmetlerinde hizmet kalitesi (Ankara İli Örneği)* (Yayın No. 260857) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Yüzgenç, A. A., & Özgül, S. A. (2014). Yerel yönetimlerin sunduğu spor hizmetlerinde hizmet kalitesi (Gençlik merkezleri ve aile yaşam gençlik merkezleri örneği). *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(2), 79-93.

Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Liderlik Yönelimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Çağatay Dereceli^{ID} Ebru Dereceli^{ID} Yeşim Kıvanç^{ID} Ramazan Parlak^{ID}

Yazar Bilgileri

Kurum Bilgileri:

^{2*}Öğr. Gör. Aydın Adnan
Menderes Üniversitesi Beden
Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim
Dalı, Aydın, Türkiye

ORCID:

0000-0002-7021-1001

Email:

edereceli@adu.edu.tr

Yayın Bilgileri

Gönderi Tarihi: 27.02.2024

Kabul Tarihi: 20.03.2024

Yayın Tarihi: 27.03.2024

Anahtar Kelimeler:

liderlik
liderlik yönelimi
üniversite öğrencisi

Özet

Sağlık sektöründe etkili liderlik; ekip çalışması, karar alma süreçleri ve hasta bakımı gibi kritik faktörleri etkileyerek sağlık hizmetlerinin kalitesini artırır ve böylece toplumun genel sağlığına katkıda bulunur. Bu nedenle, sağlık hizmetlerinde liderlik becerilerini anlamak ve geliştirmek, yüksek kaliteli sağlık hizmetleri sunmak için çok önemlidir. Bu çalışmanın amacı, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik yönelimlerini çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Çalışmaya 156 kadın ve 53 erkek katılımcı dahil edilmiş ve veri toplama aracı olarak Liderlik Yönelimi Ölçeği kullanılmıştır. Bulgular SPSS 25.0 kullanılarak analiz edilmiş ve verilerin normal dağılım göstermesi nedeniyle parametrik testler uygulanmıştır. Araştırmada, politik liderlik düzeyleri düşükken, yapısal, insan merkezli, sembolik ve genel liderlik yönelimi puanlarının yüksek olduğu bulunmuştur. Cinsiyet, yaş ve spor branşı değişkenlerinin liderlik yönelimleri ve alt boyutları üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmazken, aktif spor katılımı anlamlı bir farklılık göstermiştir. Gelecekteki araştırmalar, çeşitli eğitim yöntemlerinin ve müfredatın öğrencilerin liderlik becerileri üzerindeki etkisini araştırabilir. Ayrıca, sağlık çalışanlarının liderlik becerilerinin belirlenmesi ve geliştirilmesinde uygulamaya yönelik çalışmaların önemini vurgulamak çok önemlidir. Bu tür çalışmalar, sağlık sisteminde liderlik kalitesinin geliştirilmesine ve sağlık hizmetlerinden toplum için elde edilen faydaların artırılmasına yardımcı olabilir.

Investigation of Leadership Orientations of Health Services Vocational School Students in Terms of Various Variables

Author Informations

Affiliation:

^{2*}Aydın Adnan Menderes
University Department of
Physical Education and Sports
Education Aydın, Türkiye

ORCID:

0000-0002-7021-1001

Email:

edereceli@adu.edu.tr

Publication Informations

Received: 27.02.2024

Accepted: 20.03.2024

Published: 27.03.2024

Keywords:

Leadership
leadership orientation
university student

Abstract

Effective leadership in the healthcare sector enhances the quality of healthcare services by influencing critical factors such as teamwork, decision-making processes, and patient care, thus contributing to the overall health of society. Therefore, understanding and developing leadership skills in healthcare are crucial for delivering high-quality healthcare services. In this context, the aim of the study is to examine the Leadership Orientations of students in Health Services Vocational School across various variables. The study included 156 female and 53 male participants, and the Leadership Orientation Scale was used as the data collection tool. The findings were analyzed using SPSS 25.0, and parametric tests were applied due to the normal distribution of the data. While political leadership levels were found to be low, structural leadership, human-centered leadership, symbolic leadership, and overall leadership orientation scores were high. Gender, age, and sports branch variables did not have a significant impact on leadership orientations and sub-dimensions, except for active sports participation, which yielded a significant difference. Future research could explore the effects of different educational methods and curricula on students' leadership abilities. Furthermore, emphasizing the importance of practical studies to identify and enhance the leadership skills of healthcare professionals is crucial. Such studies can help improve leadership quality in the healthcare system and increase the benefits derived from healthcare services for society.

1. GİRİŞ

Liderlik kavramı, bir grubu hedeflerine ulaştırabilmek için yönlendirmek, motive etmek ve rehberlik yapmak süreçlerini ifade eder. Etkili bir lider, vizyon sahibi olarak insanları etkileyebilmeli, onları motive ederek hedeflerine ulaşabilmeleri için yönlendirebilmelidir. Liderlik, farklı tarzlarda olabilir ve bireyin kişisel özellikleri, deneyimleri ve çevresel faktörler liderlik tarzını belirleyebilir. Başarılı liderlik anlayışı, ekte yer alan üyeleri güçlendiren, onların yeteneklerinin gelişmesine katkı sağlayan ve sağlam bir ekip ruhunu teşvik eden bir yaklaşımı içermektedir. Liderlik kavramı, tarih boyunca toplumların etkili yönetiminde merkezi bir rol oynamıştır. Özellikle, liderlerin etkilene gücü ve yetenekleri üzerine yapılan araştırmalar, liderlik kavramının önemini vurgulamıştır. Ancak, günümüzdeki hızla değişen ve küreselleşen dünyada, liderlik kavramı da sürekli olarak evrim geçirmektedir. Bu bağlamda, liderlik becerilerinin ve yönelimlerinin anlaşılması ve incelenmesi önemlidir.

Tarihsel olarak, liderlik kavramı, toplumları etkileyerek harekete geçiren bireylerin politik ve sosyal etkisini konu alan yazılarda 1300'lü yıllara kadar uzanmaktadır. Liderlik, uzun süredir üzerinde çalışılan ve çeşitli perspektiflerden incelenen bir konudur (Akbaba & Erenler, 2008). İnsanlar tarih boyunca toplumlar halinde yaşamış ve bu toplumları yönetip hedeflerine ulaştıracak liderlere ihtiyaç duymuşlardır. Tarihsel süreçlerde, bazı bireyler, toplum içinde diğer bireylere üstünlük sağlayarak geniş kitleleri peşlerinden sürüklemeyi başarmışlardır (Eren, 2014; Özkalp & Sabuncuoğlu, 1997). Günümüzde, küreselleşme ve değişen dünya koşulları, liderliğin insan yaşamındaki önemini daha da artırmıştır. Bireylerin ve örgütlerin faaliyetlerini sürdürebilmeleri için yeniliklere ve değişimlere açık olmaları gerekmektedir. Bu nedenle, etkili liderlik, insan yaşamı için kaçınılmaz bir ihtiyaç haline gelmiştir (Altınışık & Çelik, 2022). Liderlik konusu, kesin bir görüş birliğine sahip olmamasıyla bilinir ve çok geniş bir çerçeveye sahiptir. Farklı yönleri incelendiğinde, farklı tanımlamalar ve olgular ortaya çıkmaktadır (Ünal, 2012).

Liderlik kavramı, çok sayıda araştırmanın konusu olmuş ve birçok soruyu gündeme getirmiştir. Toplumları etkileyerek harekete geçirme gücüne sahip liderlerin hangi özelliklere sahip olduğu ve içinde bulundukları toplumları etkileyebilme güçlerinin neler olduğu, 20. yüzyıl boyunca bilimsel çalışmaların odak noktalarından biri olmuştur (Yukl, 2002). Liderlik, ileri görüşlü olma, empati yeteneği, pratik zekâ ve görev bilinci gibi özellikleri gerektiren bir kavramdır. Liderler, kendi duygularından çıkarak başkalarının duygularını anlamaya çalışıp sonra tekrar kendi duygu durumlarına dönebilen kişilerdir. Ayrıca, liderlik yönelimi olarak adlandırılan bu davranışlar, bireyler arası sadakat, iletişim ve görev bilinciyle ilişkilendirilir (Bayındır, 2020; Samsir, 2018).

Üniversite öğrencilerinin liderlik yönelimleri, bireylerin kişisel özellikleri, deneyimleri, eğitim durumu ve çevresel etkiler gibi faktörlere bağlı olarak şekillenebilir. Bazı öğrenciler liderlik potansiyeline doğuştan sahipken, diğerleri zamanla liderlik becerilerini geliştirirler. Bu bağlamda, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik eğilimlerini anlamak önemlidir. Bu çalışma, öğrencilerin liderlik eğilimlerini cinsiyet, yaş, spor yapma alışkanlığı ve spor branşı gibi farklı değişkenler açısından analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu analizler, liderlik eğilimlerinin çeşitli faktörlere nasıl bağlı olduğunu daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır.

Araştırmada problemi ayrıntılı olarak çözümleyebilmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Öğrencilerin liderlik eğilimleri, cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 2) Öğrencilerin liderlik eğilimleri, yaş değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 3) Öğrencilerin liderlik eğilimleri, aktif spor yapma alışkanlığı değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 4) Öğrencilerin liderlik eğilimleri, spor branşı değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Tasarımı ve Amacı

Bu çalışma, tarama modelinde yapılmış betimsel bir çalışmadır. Betimsel çalışmalar, geçmişte yaşanmış veya halen sürmekte olan bir durumu, olayı veya olguyu bireyler ve nesneleri kendi koşullarının içinde olduğu şekliyle ele alır (Karasar, 2007). Bu yöntemin amacı, var olan durumu olduğu gibi ortaya koymaktır. Bu çalışmada, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda eğitim gören öğrencilerin liderlik yönelimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle, araştırma tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

2.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın evreni, 2022-2023 eğitim ve öğretim döneminde Ege bölgesinde bir devlet üniversitesinin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulunda öğrenim görmekte olan 156 kadın ve 53 erkek öğrenciden oluşmaktadır. Bu seçim, meslek yüksekokulunda eğitim gören öğrencilerin liderlik eğilimlerini anlamak için uygun bir örneklemi temsil etmesi ve araştırmanın amacına uygun bir şekilde veri toplamayı amaçlamıştır. Özellikle sağlık hizmetleri alanında eğitim alan öğrencilerin liderlik eğilimlerinin incelenmesi, bu alandaki liderlik potansiyelinin anlaşılmasına ve gelecekteki sağlık sektöründe liderlik rollerine yönelik fikir edinilmesine katkı sağlayabilir. Araştırma sürecinde, çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin demografik özellikleri belirlenmiş ve liderlik yönelimlerini etkileyebilecek faktörler incelenmiştir. Örneklem seçimi, tam sayım örneklem yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Bu yöntem, evrenin tam bir temsiliyi sağlamak amacıyla tercih edilmiştir. Örneklemenin bu şekilde seçilmesi, elde edilen verilerin genelleştirilebilirliğini artırmaktadır. Evrendeki öğrencilerin istatistiksel bilgileri ise Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Demografik Değişkenlerin Frekans Dağılımları

Temel Özellikler	<i>n</i>	%
Cinsiyet		
Kadın	156	74.6
Erkek	53	25.4
Yaş		
20 yaş ve altı	115	55.0
21 yaş ve üstü	94	45.0
Aktif Spor Yapma		
Evet	68	32.5
Hayır	141	67.5
Spor Branşı		
Bireysel sporlar	163	78.0
Takım sporları	46	22.0

Not. *n* = 209

Tablo 1'de, araştırmanın katılımcılarının demografik özellikleri yer almaktadır. Katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde, örneklem %74,6'sının kadın ve %25,4'ünün erkek olduğu görülmektedir. Yaş dağılımı incelendiğinde, %55,0'unun 20 yaş ve altı, %45,0'ının ise 21 yaş ve üstü olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların spor yapma durumuna ilişkin verilere göre, %32,5'inin aktif spor yaptığı, %67,5'inin ise spor yapmadığı görülmektedir. Spor yapan katılımcıların spor branşı dağılımına bakıldığında, %78,0'inin bireysel sporlar yaptığı, %22,0'sinin ise takım sporlarıyla ilgilendiği tespit edilmiştir. Toplamda, örneklem 209 kişiden oluştuğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada verileri toplamak amacıyla anket yöntemi kullanılmıştır ve kullanılan ölçüm araçları aşağıda verilmiştir.

2.3.1. Kişisel Bilgiler Formu

Araştırmacılar tarafından öğrencilerin kişisel özelliklerine ilişkin bilgi edinmek amacıyla dört sorudan oluşan bir kişisel bilgi formu hazırlanmıştır.

2.3.2. Liderlik Yönelimi Ölçeği

Araştırmaya Katılanların Liderlik Yönelim düzeylerini belirlemeye yönelik olarak Bolman ve Deal (1990) tarafından geliştirilmiş, Türkçe uyarlaması ve geçerlik güvenirliğini Dereli'nin (2003) yaptığı "Liderlik Yönelim Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek (1) Hiçbir zaman (5) Her zaman arasında 5'li likert tipinde derecelendirilmiştir. Liderlik yönelim Ölçeği 4 alt boyut ve 32 sorudan oluşmaktadır (Dereli, 2003). Ölçeğin güvenirliğini değerlendirmek için yapılan analiz sonuçları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Ölçeklere İlişkin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Boyutlar	Cronbach's Alpha
<i>Yapısal Liderlik</i>	.823
<i>İnsan Kaynaklı Liderlik</i>	.829
<i>Politik Liderlik</i>	.844
<i>Sembolik Liderlik</i>	.838
LYÖ	.947

Not: LYÖ: Liderlik Yönelimi Ölçeği

Tablo 2'de, ölçeğin toplamı ve tüm alt boyutlarının yüksek derecede güvenilir olduğu görülmektedir. Liderlik Yönelimi Ölçeği (LYÖ) için iç güvenirlik katsayısı 0,947 olarak hesaplanmıştır.

2.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmaya katılmak isteyen katılımcılar, çevrimiçi formu doldurarak çalışmaya gönüllü olarak dahil olmuşlardır. Katılımcılar, ölçekleri doldururken, araştırmanın amacı, gizlilik ve anonimlik gibi önemli konularda bilgilendirilmişlerdir. Araştırma, toplamda 215 katılımcıya ulaşmıştır. Ancak, eksik veya yanlış doldurulmuş formların analiz dışı bırakılması sonucunda 209 ölçek formu değerlendirme amacıyla kabul edilmiştir.

2.5. Veri Analizi

Araştırmada "Demografik Bilgi Formu" ile "Liderlik Yönelim Ölçeği" nden elde edilmiş olan veriler için uygulanan istatistiksel analizler için SPSS 25.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Elde edilen verilerin normallik analizine uygun olup olmadığına basıklık ve çarpıklık katsayılarına bakılarak karar verilmiştir. Basıklık çarpıklığın +2, -2 arasında olduğu tespit edilmiş (Tablo 3) ve verilerin analizinde parametrik testler kullanılmıştır (George ve Mallery, 2010). Farklı değişkenlerin kategorilerinin sıklığını incelemek için frekans analizi yapılmıştır. Yüzde Analizi ise her kategorinin toplam içindeki oranını belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Gruplar arasındaki ortalama puan farklarını değerlendirmek için Bağımsız Örneklem t Testi kullanılmıştır.

2.6. Etik İlkeler

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunun 11.08.2023 tarih ve 31906847/050.04.04-08-423 sayılı kararı ile çalışma onayı alınmıştır. Katılımcılardan önceden izin alınmış olup, gizlilik ve anonimlik ilkelerine titizlikle uyulmuştur.

3. BULGULAR

Tablo 3. Ölçeklere İlişkin Tanımlayıcı Değerler

Değişkenler	$\bar{x}$	Ss	Basıklık	Çarpıklık
Yapısal Liderlik	3.92	.61	-.591	.687
İnsan Kaynaklı Liderlik	4.09	.58	-.741	.833
Politik Liderlik	3.57	.68	-.049	-.113
Sembolik Liderlik	3.74	.68	-.415	.470
LYÖ	3.82	.59	-.301	.250

Not. $\bar{x}$ = Ortalama; Ss = Standart Sapma

Tablo 3, araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin tanımlayıcı değerleri içermektedir. Ortalama ($\bar{x}$) ve standart sapma (Ss) değerleri, her bir liderlik boyutunun genel eğilimini ve dağılımını göstermektedir. Yapısal liderlik boyutunda ortalama puan 3.92 iken, insan kaynaklı liderlik boyutunda ortalama puan 4.09'dur. Bu, katılımcıların insan kaynaklı liderlik özelliklerine daha yüksek bir eğilim gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4. Katılımcıların Liderlik Yönelimlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Değişkenler	Kadın		Erkek		t	p
	$\bar{x}$	Ss	$\bar{x}$	Ss		
Yapısal Liderlik	3.92	.59	3.93	.67	-.062	.950
İnsan Kaynaklı Liderlik	4.10	.55	4.03	.66	.795	.427
Politik Liderlik	3.58	.66	3.57	.75	.021	.983
Sembolik Liderlik	3.74	.66	3.74	.73	-.045	.964
LYÖ	3.83	.57	3.80	.65	.252	.801

Not. * $p < 0.05$. $\bar{x}$ = Ortalama; Ss = Standart Sapma; kadın (n=156); erkek (n= 53)

Tablo 4, katılımcıların liderlik yönelimlerinin cinsiyet değişkenine göre bağımsız örneklem t testi sonuçlarını içermektedir. Her bir liderlik boyutu için yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, cinsiyet değişkeninin liderlik yönelimlerinde anlamlı bir fark yaratmadığı görülmektedir ($p > 0.05$). Bu bulgular, cinsiyetin katılımcıların liderlik yönelimleri üzerinde belirleyici bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Tablo 5. Katılımcıların Liderlik Yönelimlerinin Yaş Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Değişkenler	20 yaş ve altı		21 yaş ve üstü		t	p
	$\bar{x}$	Ss	$\bar{x}$	Ss		
Yapısal Liderlik	3.97	.58	3.87	.64	1.132	.259
İnsan Kaynaklı Liderlik	4.15	.59	4.01	.56	1.769	.078
Politik Liderlik	3.58	.70	3.56	.66	.223	.824
Sembolik Liderlik	3.78	.64	3.69	.72	1.006	.316
LYÖ	3.87	.58	3.77	.61	1.222	.223

Not. * $p < 0.05$. $\bar{x}$ = Ortalama; Ss = Standart Sapma; 20 yaş ve altı (n=115); 21 yaş ve üstü (n= 94)

Tablo 5, katılımcıların liderlik yönelimlerinin yaş değişkenine göre bağımsız örneklem t testi sonuçlarını içermektedir. Her bir liderlik boyutu için yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, yaş değişkeninin liderlik yönelimlerinde anlamlı bir fark yaratmadığı görülmektedir ($p > 0.05$). Bu bulgular, yaşın katılımcıların liderlik yönelimleri üzerinde belirleyici bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Tablo 6. Katılımcıların Liderlik Yönelimlerinin Aktif Spor Yapma Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Değişkenler	Aktif Spor Yapan		Aktif Spor Yapmayan		<i>t</i>	<i>p</i>
	$\bar{x}$	<i>Ss</i>	$\bar{x}$	<i>Ss</i>		
<i>Yapısal Liderlik</i>	4.08	.61	3.85	.65	2.510	.013
<i>İnsan Kaynaklı Liderlik</i>	4.22	.60	4.02	.62	2.436	.016
<i>Politik Liderlik</i>	3.86	.50	3.44	.67	4.274	.000
<i>Sembolik Liderlik</i>	4.00	.60	3.62	.55	3.892	.000
LYÖ	4.04	.67	3.72	.58	3.787	.000

Not. * $p < 0.05$. $\bar{x}$ = Ortalama; *Ss* = Standart Sapma; Aktif spor yapan ($n=68$); Aktif spor yapmayan ($n= 141$)

Tablo 6, katılımcıların liderlik yönelimlerinin aktif spor yapma değişkenine göre bağımsız örneklem t testi sonuçlarını sunmaktadır. Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, spor yapma değişkeninin liderlik yönelimlerinde spor yapanların lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark yarattığı görülmektedir ($p < 0,05$). Bu bulgular, spor yapmanın katılımcıların liderlik yönelimlerini etkileyebileceğini göstermektedir.

Tablo 7. Katılımcıların Liderlik Yönelimlerinin Spor Branşı Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Değişkenler	Bireysel Sporlar		Takım Sporları		<i>t</i>	<i>p</i>
	$\bar{x}$	<i>Ss</i>	$\bar{x}$	<i>Ss</i>		
<i>Yapısal Liderlik</i>	3.93	.62	3.89	.58	.374	.708
<i>İnsan Kaynaklı Liderlik</i>	4.10	.56	4.02	.65	.869	.386
<i>Politik Liderlik</i>	3.60	.69	3.49	.67	.920	.359
<i>Sembolik Liderlik</i>	3.75	.66	3.72	.73	.268	.789
LYÖ	3.84	.58	3.76	.62	.752	.453

Not. * $p < 0.05$. $\bar{x}$ = Ortalama; *Ss* = Standart Sapma; Bireysel sporlar ($n=163$); Takım Sporları ($n= 46$)

Tablo 7, katılımcıların liderlik yönelimlerinin spor branşı değişkenine göre bağımsız örneklem t testi sonuçlarını içermektedir. Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, spor branşı değişkeninin liderlik yönelimlerinde anlamlı bir fark yaratmadığı görülmüştür ($p > 0,05$). Bu bulgular, spor branşıyla liderlik yönelimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik yönelimlerini yaş, cinsiyet, aktif spor yapma ve spor branşı değişkenleri açısından değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın sonuçlarına göre, cinsiyet, yaş ve spor branşı değişkenleri ile liderlik yönelimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Cinsiyet değişkeni üzerine yapılan analizlerde, liderlik yönelimleri ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Bu sonuç, önceki çalışmalardan farklılık gösterebilir ve bu farklılığın araştırma örneklemini ve metodolojik yaklaşımların farklılığına bağlı olabileceği öne sürülebilir. Örneğin, Karataş (2017) ve Semiz (2011) gibi çalışmalar da benzer sonuçlara ulaşmıştır. Ancak, Aydın ve ark. (2016) ile Özdenk (2015) gibi diğer çalışmalar, cinsiyet değişkeninin liderlik yönelimlerini etkilediği yönünde farklı sonuçlar elde etmiştir. Bu çelişkili bulgular, cinsiyetin liderlik yönelimleri üzerindeki etkisinin karmaşıklığını vurgulamaktadır. Cinsiyet algısının kültürel ve sosyal faktörlerle şekillendiği düşünüldüğünde, farklı kültürel ve sosyal bağlamlarda yapılan araştırmaların sonuçlarının da farklılık gösterebileceği anlaşılabılır. Dolayısıyla, cinsiyetin liderlik yönelimleri üzerindeki etkisini daha kapsamlı bir şekilde anlamak için

daha geniş örneklem grupları ve farklı kültürel bağlamların dikkate alındığı çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu tür çalışmalar, cinsiyetin liderlik algısı ve davranışlarına nasıl etki ettiğini daha derinlemesine anlamamıza yardımcı olabilir.

Çalışmamızda, öğrencilerin liderlik yönelimleri ile yaş değişkeni arasında yapılan analizlerde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Yani, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin yaş durumlarının liderlik özelliklerini etkilemediği sonucuna varılmıştır. Bu bulgu, önceki literatürdeki bazı çalışmalarla uyumlu olmakla birlikte, bazı farklılıklar da içermektedir. Öncelikle, Senger ve Kaya (2017), Ermiş ve Dereceli (2023), Beltekin ve Kuyulu (2019) ile Korkmaz (2017) gibi benzer çalışmalarda da yaş değişkeninin liderlik özellikleri üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı bulunmuştur. Bu çalışmalar, yaşın liderlik yönelimlerini belirlemedeki rolünün sınırlı veya önemsiz olduğunu öne sürmektedir. Ancak, Koçak ve Özüdoğru (2012) tarafından yapılan bir çalışmada, liderlik özelliklerinin yaş değişkenine göre farklılık gösterebileceği sonucuna varılmıştır. Bu farklı sonuç, yaşın liderlik algısı ve davranışları üzerindeki etkisine ilişkin karmaşıklığı vurgulamaktadır. Bu çelişkili bulgular, yaşın liderlik özellikleri üzerindeki etkisinin karmaşıklığını ve çok yönlülüğünü göstermektedir. Öğrencilerin liderlik yönelimlerini etkileyen birçok faktörün yanı sıra yaşın da bu denklemin içinde yer aldığını görmekteyiz. Bu nedenle, yaşın liderlik algısı ve davranışları üzerindeki etkisini daha iyi anlamak için daha kapsamlı ve detaylı araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Bu araştırmalar, yaşın liderlik üzerindeki etkisini belirleyen faktörleri daha iyi anlamamıza ve liderlik gelişimi üzerindeki etkilerini daha iyi değerlendirmemize yardımcı olabilir.

Katılımcıların liderlik yönelimleri ile aktif spor yapma durumu arasında yapılan analizler sonucunda, spor yapan katılımcıların lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu durumda spor yapan katılımcıların liderlik yönelimlerinin, spor yapmayanlara göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu bulgu, ölçek toplam puanı ve tüm alt boyutlar için geçerlidir. Bayındır'ın (2020) çalışmasında ise, aktif olarak spor yapma durumunun liderlik yönelimleri üzerindeki etkisini inceleyen analizlerde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak, literatürdeki diğer bazı çalışmalar, bu sonucun aksine, spor yapmanın liderlik özellikleri üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu göstermektedir. Örneğin, Cengiz ve Güllü (2018), Güler ve arkadaşları (2020) ile Sarıkaya ve Bilir (2019) gibi benzer çalışmalarda da, spor yapmanın liderlik özellikleri üzerinde olumlu bir etkisi olduğu bulunmuştur. Bu bulgular, spor yapmanın liderlik üzerindeki etkisinin önemini vurgulamaktadır. Spor yapmanın liderlik yeteneklerini ve liderlik potansiyelini artırabileceği düşünülmekte ve bu nedenle liderlik eğitiminde ve gelişiminde sporun önemi üzerinde durulmaktadır.

Çalışmanın sonuçlarına göre, spor branşı değişkeni ile katılımcıların liderlik yönelimleri arasında yapılan analizlerde herhangi bir istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır. Yani, katılımcıların liderlik özellikleri, spor branşıyla ilişkilendirilememiştir. Benzer sonuçlara ulaşan diğer çalışmalar da mevcuttur. Örneğin, Bayındır'ın (2020) çalışmasında da spor branşı değişkeninin liderlik yönelimleri üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Seydioğlu (2017) da benzer sonuçlar elde etmiştir. Ancak, Beltekin ve Kuyulu'nun (2019) ile Karataş'ın (2017) çalışmalarında, spor branşı değişkeninin liderlik yönelimleri üzerinde belirgin bir etkisi olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmaların sonuçları, mevcut çalışmanın bulgularıyla uyumlu değildir. Bu farklı sonuçlar, çalışmanın yapıldığı örneklem, metodoloji ve kullanılan ölçüm araçları gibi faktörlerden kaynaklanabilir. Sonuçların farklılıklarını anlamak için daha fazla araştırma ve derinlemesine analiz gerekmektedir.

Öneriler

Sonuç olarak, Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin liderlik yönelimlerinin incelenmesi önemli bir konudur çünkü bu öğrencilerin gelecekte sağlık sektöründe liderlik rollerini

üstlenecek olmaları muhtemeldir. Bu tür bir araştırma, hem eğitim programlarının hem de öğrencilerin liderlik potansiyellerinin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunabilir. Araştırma kapsamında incelenebilecek çeşitli değişkenler arasında öğrencilerin demografik özellikleri, eğitim düzeyleri, liderlik deneyimleri, tutumları, motivasyonları ve kariyer hedefleri yer alabilir. Bu değişkenlerin incelenmesi, öğrencilerin liderlik potansiyellerini etkileyen faktörleri anlamamıza ve liderlik gelişimlerini destekleyici stratejiler geliştirmemize yardımcı olabilir. Araştırmanın sonuçları, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu programlarının liderlik becerilerini geliştirmeye yönelik öğretim stratejilerini ve müfredatı iyileştirmek için rehberlik sağlayabilir. Ayrıca, bu tür çalışmalar, sağlık sektöründe liderlik potansiyeli olan bireylerin tanımlanmasına ve yeteneklerinin geliştirilmesine yardımcı olabilir

Çıkar Çatışması

Araştırmacılar arasında veya makalenin sonuçlarıyla ilgili olarak herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansman

Bu araştırma belirli bir kurum, vakıf veya hibe tarafından finanse edilmemiştir.

Yazar Biyografileri ve Katkıları

Sorumlu Yazar: *Öğretim Görevlisi Ebru Dereceli^{2*}* - Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı, Türkiye, ORCID:0000-0002-7021-1001, edereceli@adu.edu.tr

Katkılar: Araştırma konsepti ve tasarımı, veri toplama ve analizi, literatür incelemesi, makale yazımı, grafik ve tabloların hazırlanması.

Doç. Dr. Çağatay Dereceli¹- Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı, Türkiye, ORCID:0000-0003-2771-2000, cdereceli@adu.edu.tr

Katkılar: Editöryal ve dil düzeltmeleri, eleştiri ve değerlendirme, makalenin sonuç bölümü.

Yüksek Lisans Öğrencisi Yeşim Kıvanç³- Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı, Türkiye, ORCID:0009-0002-9062-7618, yesimkivanc4@gmail

Katkılar: Veri toplama, literatür incelemesi, grafik ve tabloların hazırlanması

Yüksek Lisans Öğrencisi Ramazan Parlak⁴- Selçuk Üniversitesi sağlık Bilimleri Enstitüsü, Rekreasyon Ana bilim Dalı, Türkiye, ORCID:0009-0006-7854-1108, parlakramazan483@gmail.com

Katkılar: Veri toplama, literatür incelemesi, grafik ve tabloların hazırlanması

Alıntı/Citation: Dereceli, Ç., Dereceli, E., Kıvanç, Y., ve Parlak, R. (2024). Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik yönelimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *InnovatioSports Journal*, 2(1), 16-25.

5. KAYNAKLAR

- Akbaba, A., & Erenler, E. (2008). Otel işletmelerinde yöneticilerin liderlik yönelimleri ve işletme performansı ilişkisi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 19(1), 21-36.
- Altınışik, Ü. & Çelik, A. (2022). Spor bilimleri gelişiminin büyüme çabaları ile duygusal zeka düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 225-236.
- Aydın, R., Bozkuş, T., & Kul, M. (2016). Beden eğitimi ve spor yüksekokullarındaki öğrencilerin liderlik özelliklerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 4(Special Issue 1), 122-131.
- Bayındır, M. (2020). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin liderlik yönelim davranışların araştırılması: *İstanbul Gelişim Üniversitesi örneği*. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 260-268. <https://doi.org/10.38021/asbid.806450>
- Beltekin, E., & Kuyulu, İ. (2019). Spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin liderlik yönelim düzeylerinin incelenmesi (Erciyes Üniversitesi örneği). *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 1(1), 26-29.
- Bolman, L. & Deal, T. (1991). Leadership and management effectiveness: A multi-frame, multi-sector analysis. *Human Resource Management*, 30(4), 509-534.
- Cengiz, R., & Güllü, S. (2018). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimleri ve fiziksel saygı düzeylerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(4), 94-108.
- Dereli, M. (2003). *İlköğretim müdürleri/ilköğretim okulu müdürlerinin liderlik stillerine ilişkin bir anket araştırması* (Yayın No. 140148) [Yüksek Lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference* (10th ed.). Pearson. Boston.
- Güler, B., Dursun, M., & Gunay, M. (2020). Spor lisesi öğrencilerinin liderlik yönelimlerinin incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 576-587.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, E. Ö. (2017). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin liderlik yönelimleri ve öz güven davranışlarının incelenmesi* (Yayın No. 473823), [Yüksek Lisans tezi, İnönü Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Koçak, R. D., & Özudoğru, H. (2012). Yöneticilerin liderlik özelliklerinin çalışanların motivasyonu ve performansı üzerindeki etkileri: Kamu ve özel hastanelerinde bir uygulama. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 76-88.
- Korkmaz, O. (2017). Otantik liderlik ve örgütsel güven. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 58, 437-454.
- Kubat, R., Ulukan, M., Şahinler, Y., Ersoy, A. (2022). Beden eğitimi öğretmenlerinin dönüşümcü liderlik algıları ile örgütsel bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelemesi. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 11-16. <https://doi.org/10.47257/Busad.1017222>
- Özdenk, S. (2015). *Bireysel ve takım sporuyla uğraşan sporcular ile spor yapmayan bireylerin duygusal zekâ ve liderlik özelliklerinin incelenmesi* (Yayın No. 419376) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi] Ulusal Tez Merkezi.

- Özkalp, E., & Sabuncuoğlu, Z. (1997). *Örgütlerde davranış* (9. baskı). Anadolu Üniversitesi Yayınları. Eskişehir.
- Sarıkaya, O. Ç., & Bilir, F. P. (2019). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin liderlik özelliklerinin incelenmesi: Çukurova Üniversitesi örneği. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(1), 1-18.
- Semiz, H. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinde sporun liderlik üzerine etkisi* (Yayın No. 328017), [Yüksek Lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Senger, K., & Kaya, H. İ. (2017). Öğretmenlerin liderlik yönelim algılarının yaş ve cinsiyet değişkenleri açısından incelenmesi. *Turan: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 9(36), 168-175.
- Seydioğlu, C. (2017). *İstanbul'daki beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinden bireysel ve takım sporları yapanların liderlik özelliklerinin değerlendirilmesi* (Yayın No. 466804), [Yüksek Lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Ünal, M. (2012). *Stratejik yönetim ve liderlik*. Beta Yayıncılık. İstanbul.
- Yukl, G.A. (2002) *Leadership in Organizations* (5th ed.). Prentice Hall. Upper Saddle River.

Liselerdeki Kız Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Tutumları ile Gençlik Liderlik Özelliklerinin İncelenmesi

Ahmet Can Afşin¹

Yazar Bilgileri

Kurum Bilgileri:

¹Yüksek Lisans Öğrencisi;
Aydın Adnan Menderes
Üniversitesi, Aydın, Türkiye

ORCID:

0009-0005-0147-5088

Email:

cma1309271@gmail.com

Yayın Bilgileri

Gönderi Tarihi: 29.02.2024

Kabul Tarihi: 21.03.2024

Yayın Tarihi: 27.03.2024

Anahtar Kelimeler:

beden eğitimi
kız öğrenci
liderlik
lise

Özet

Bu çalışma, lise düzeyindeki kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine olan tutumlarını ve gençlik liderlik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın evrenini Aydın İli'ndeki lise düzeyindeki kız öğrenciler oluşturmıştır. Örneklem, toplamda 456 kişiden oluşmaktadır, bunların 245'i imam hatip lisesi öğrencisi ve 211'i özel lise öğrencisidir. Araştırmada Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği ve Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir ve tanımlayıcı istatistikler ile Bağımsız İki Örneklem T Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Pearson Korelasyon testi gibi analizler uygulanmıştır. Çalışma sonuçlarına göre, öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine olan tutumlarının ortalamasının üzerinde olduğu ve gençlik liderlik özelliklerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, anne ve baba eğitim durumu ile yöneticilik, başkanlık, kaptanlık deneyimine sahip olmanın grup becerileri ve gençlik liderlik özellikleri ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Sonuçlar, öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine olan tutumları ile gençlik liderlik özellikleri arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Examination of High School Female Students' Attitudes Towards Physical Education and Sports and Youth Leadership Characteristics

Author Informations

Affiliation:

¹Masters Student; Adnan
Menderes University, Aydın,
Turkey

ORCID:

0009-0005-0147-5088

Email:

cma1309271@gmail.com

Publication Informations

Received: 29.02.2024

Accepted: 21.03.2024

Published: 27.03.2024

Keywords:

Physical education
Female student
Leadership
High school

Abstract

This study aims to examine the attitudes of female high school students towards physical education and sports classes, as well as the relationship with youth leadership qualities. The universe of the research consists of female high school students in Aydın Province. The sample comprises a total of 456 individuals, with 245 students from religious vocational high schools and 211 students from private high schools. The study utilized the Physical Education and Sports Attitude Scale and the Youth Leadership Characteristics Scale. Data analysis was conducted using SPSS 21.0, employing descriptive statistics, Student's t-test, One Way ANOVA, and Pearson Correlation test. The results indicate that the students' attitudes towards physical education and sports classes are above average, while their youth leadership qualities are at a moderate level. Furthermore, a significant relationship was found between parental education levels, leadership experiences, group skills, and youth leadership characteristics. These findings suggest a positive correlation between students' attitudes towards physical education and sports classes and their youth leadership qualities.

1. GİRİŞ

Bireylerin yaşamları boyunca başarılarını etkileyen faktörlerden biri, ilgi duydukları alanları fark ederek bu doğrultuda seçimler yapmalarıdır. Bu nedenle, eğitim sürecinin her aşamasında, öğrencilerin ilgi alanlarının belirlenmesi ve bu amaç doğrultusunda yönlendirilmeleri son derece önemlidir. Okul döneminde, öğrencilerin derslere verdikleri ilgi, akademik başarıyı etkileyen temel faktörlerden biridir. Beden eğitimi ve spor dersine olan ilginin, dersin hedeflerine ulaşmada önemli bir rol oynadığı düşünülmektedir. Yapılan birçok bilimsel çalışma, öğrencilerin genel olarak okul ve derslere olan ilgilerinin, beden eğitimi ve spor dersinin, öğrencilerin en çok ilgi duyduğu, severek tercih ettikleri ve olumlu tavır sergiledikleri dersler arasında olduğunu göstermektedir. Bu amaçla yapılan araştırmalarda, öğrencilerin hem beden eğitimi dersinde hem de okul dışındaki fiziksel aktivitelere katılma imkanı sağlamaları nedeniyle, beden eğitimi dersine ilgi duydukları belirlenmiştir (Güllü ve ark., 2016).

Şişko ve Demirhan'a (2000) göre, bir konuda yeterli bilgi ve yeteneğe sahip olmak, bir bireyi o konuyla ilgili davranışlar sergilemeye yeterli kılabilir. Ancak, birey motive edilmez ve olumlu bir tutum içinde değilse, davranışları gerçekleştirmeye yönelik yeterli eğilimi göstermeyebilir. Bu nedenle, öğrenme-öğretme ortamındaki bireylerin istenilen yönde deneyim kazanması önemlidir. Öğrenciler, okul hayatları boyunca genellikle konulara, öğretmenlere ve sınıf arkadaşlarına olumlu izlenimler bırakırlar. Kurallara uyarlar, diğerleriyle işbirliği yaparlar, saygı gösterirler ve boş zamanlarını yararlı etkinliklerle değerlendirirler.

Günümüzde gençler, hızlı değişim ve dönüşümden etkilenmekte, bireysel ve sosyal sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Ayrıca, kendilerini keşfetme ve yönetme konusunda zorluklar yaşamaktadırlar. Bu zorluklarla başa çıkmak için gençleri geleceğe diğer yeteneklerle hazırlamanın daha da önemli hale geldiği söylenebilir. Bu bağlamda, gençlerde liderlik özelliklerinin bulunması, liderlik kapasitesi oluşturma ve geliştirme önemli olduğu ifade edilebilir. Liderlik kapasitesi oluşturmak ve geliştirmek için yapılan çalışmaların, öğrencilerdeki gençlik liderlik özelliklerinin belirlenmesi ve geliştirilmesi açısından önemli olduğu vurgulanmaktadır. Bu nedenle, gençlik liderlik özelliklerinin farklı ölçme araçlarıyla ortaya konması gerekmektedir. Öğrencilerin liderlik eğitimi alması, kritik bir dönemde farklı becerilerini keşfetmelerine ve bu becerilerini geliştirme ve liderlik davranışını sergileme fırsatı sunar. Özellikle liderlik rollerinin öğretilbileceği fikri, öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin belirlenmesi ve bu özelliklerinin geliştirilmesi için alınabilecek önlemler konusunda önemli bir ön kabul olarak değerlendirilmektedir (Cansoy & Turan, 2016).

Ders içerikleri açısından, bu çalışma, imam hatip ve özel okullarda lise döneminde öğrenim gören kız öğrencilerinin, ekonomik nedenler, toplumsal statü, okudukları sınıf seviyesi, okudukları okul, yetenek, algılama seviyesi, sınıf ortamı ve ders öğretmenin tutumu gibi sebeplerden dolayı beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarını karşılaştırmayı amaçlamaktadır. Bu çalışma, beden eğitimi ve sporun, bireylerin fiziksel, bilişsel ve duyuşsal gelişimlerini sağlayan; bilgi, liderlik ve beceri gibi yetenekleri geliştiren ve toplumsallaştıran serbest zamanları değerlendirirken, mücadeleci, azimli, hoşgörülü, paylaşımcı ve istikrarlı gibi önemli kişilik özelliklerini geliştirerek kişilerin günlük sorunlardan uzaklaşmalarını sağlayan bir olgu olduğunu göz önünde bulundurarak, beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları karşılaştırıp açıklamayı amaçlamaktadır. Bu çalışmanın sonuçlarının, imam hatip ve özel liselerde öğrenim gören kız öğrencilerinin beden eğitimi ve spor derslerine çeşitli ve anlamlı sebepler doğrultusunda farklı tutumlar sergilediği düşünülerek, liderlik özellikleri açısından incelenmesine ve tespit edilmesine odaklanmaktadır. Bu çalışmanın sonuçlarının, literatüre katkı sağlayacağı ve ilgili alanlarda yeni araştırmalara ilham vereceği düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Tasarımı ve Amacı

Bu çalışma, liselerde öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını değerlendirmek ve gençlik liderlik özelliklerini incelemek amacıyla tanımlayıcı bir araştırma olarak yapılmıştır. Tanımlayıcı araştırma, hedef kitle üzerinde istatistiksel çıkarımlar yapmak için verileri analiz eder ve kapalı uçlu sorularla gerçekleştirilir. Doğru şekilde kullanıldığında, bu araştırma türü, bir kuruluşun bir yanıtlayan grubuna ve temsil ettikleri popülasyona ilişkin bir unsurun önemini daha iyi tanımlamasına ve ölçmesine yardımcı olabilir (Büyükoztürk, 2019).

2.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini Aydın İli içerisinde bulunan imam hatip ve özel liselerde öğrenim gören kız öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 245 imam hatip lisesi öğrencisi ve 211 özel lise öğrencisi olmak üzere toplamda 456 kişi oluşturmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması ($Ort=15,98\pm0,92$) olarak hesaplanmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

2.3.1. Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği

Öğrencilerin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarını ölçmek için Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen ölçek, 12'si olumsuz 12'si olumlu toplamda 24 maddeden ve tek boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 120, en düşük puan ise 24'tür. Ölçek, 5'li Likert (1=Kesinlikle katılmıyorum- 5=Tamamen Katılıyorum) biçiminde derecelendirilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.93 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada tutuma ilişkin ölçekten elde edilen Cronbach Alpha katsayısı 0.72 olarak belirlenmiştir.

2.3.2. Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği

Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği, Cansoy ve Turan (2016) tarafından geliştirilen ve öğrencilerin liderlik özelliklerini değerlendirmek amacıyla kullanılan bir araçtır. Ölçek, 40 ifade içermekte olup, katılımcılar tarafından 5'li Likert ölçeği (1=asla, 2=çok ender, 3=ara sıra, 4=sıklıkla, 5=daima) kullanılarak değerlendirilmiştir. Ölçek, liderlik özelliklerini yedi temel boyutta inceler: mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri ve sorumluluk. Ölçekten alınabilecek puan 40 ile 200 arasında değişmektedir ve ters maddeler içermez. Ölçeğin tamamına ait Cronbach's Alpha değeri ise 0.92 olarak bulunmuştur. Bu çalışma için Cronbach's Alpha değeri 0.78 olarak hesaplanmıştır.

2.4. Veri Toplama Süreci

Araştırma süreci, belirli dönemlerde planlanan aşamalar doğrultusunda yürütülmüştür. Çalışma, amatör sporcuların özgüven ve sporcu kimliği üzerine odaklanmıştır. Veri toplama sürecinde, alanyazındaki güvenilir ölçekler detaylı bir şekilde kullanılmıştır. Araştırmacılar, ölçeklerin hazırlanması ve katılımcılara uygulanması için özenle zaman aralıklarını planlamıştır. Katılımcıların duygusal ve psikolojik durumlarını etkileyebilecek faktörleri kontrol etmek adına gerekli önlemler (gizlilik, kontrollü ortam, duyarlı sorular) alınmıştır. Elde edilen veriler belirli analiz metodlarıyla incelenmiş ve çeşitli istatistiksel ölçütler kullanılarak sonuçlara ulaşılmıştır. Bu adımlar, araştırmanın bilimsel temellere dayalı, sağlam ve güvenilir bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla tasarlanmıştır.

2.5. Veri Analizi

Araştırma sürecinde, SPSS 21.00 paket istatistik programı kullanılarak çeşitli istatistiksel analiz yöntemleri uygulanmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri, frekans analizi yöntemiyle incelenmiştir. Veri setinin normal dağılıma uygun olup olmadığı, istatistiksel testler aracılığıyla (Shapiro-Wilk veya Kolmogorov-Smirnov) değerlendirilmiştir. Normal dağılım gözlemlendiğinde, bağımsız gruplar arasında karşılaştırmalar için bağımsız gruplar t-testi tercih edilmiştir. İki den daha fazla grup arasında karşılaştırmalar yapmak için ise ANOVA testi kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında, öğrencilerin beden eğitimi ve spor tutumları ile liderlik özellikleri arasındaki ilişkiyi anlamak ve bu iki değişken arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz yöntemlerinin kullanımıyla elde edilen sonuçların güvenilirliği değerlendirilmiş ve güven aralıkları belirlenmiştir.

2.6. Etik İlkeler

Bu çalışma, yüksek lisans tezinden türetilmiştir. Araştırmanın gerçekleştirilmesi için Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu tarafından (Sayı No: 31906847/050.04.0408; Tarih: 28.02.2022) ve Aydın İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından izin alınmıştır. Katılımcı öğrencilerin velilerinden yazılı onamlar alınmıştır, böylece araştırmaya katılım konusunda gerekli bilgilendirme sağlanmış ve katılımın gönüllülük esasına dayandığı vurgulanmıştır.

3. BULGULAR

Günümüzde gençlik liderliği ve spor tutumları üzerine yapılan araştırmalar, gençlerin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Bu çalışma, farklı demografik faktörlerin gençlik liderlik özellikleri ve spor tutumları üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Bulgular bölümünde, katılımcıların okul türü, gelir düzeyi, spor katılımı, kültürel etkinliklere katılım ve liderlik pozisyonları gibi çeşitli faktörlere göre gençlik liderliği ve spor tutumları üzerindeki etkileri sunulmuştur. Bu analiz, gençlerin liderlik özelliklerinin ve spor tutumlarının çeşitli sosyo-ekonomik ve eğitimsel faktörlere nasıl bağlı olduğunu anlamamıza yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Temel Özellikler	n	%
Okul Türü		
İmam Hatip Lisesi	244	53.5
Özel Lise	212	46.5
Aylık Gelir		
Asgari Ücretin Altı	27	5.9
8500-15000	105	23.0
15001-20000	79	17.3
20000 Üzeri	245	53.7
Uğraştığı Spor Dalı		
Var	191	41.9
Yok	265	58.1
Kültürel Etkinliklere Katılma		
Evet	280	61.4
Hayır	176	38.6
Yöneticilik, Başkanlık, Kaptanlık Yapma		
Evet	70	15.4
Hayır	386	84.6

Not. n = 456

Tablo 1'de, katılımcıların demografik özelliklerine yönelik veriler sunulmaktadır. Katılımcıların okul türüne göre dağılımı incelendiğinde, %53,5'inin İmam Hatip Lisesi'nde, %46,5'inin ise özel liselerde eğitim aldığı belirlenmiştir. Aylık gelir durumuna ilişkin olarak, katılımcıların büyük çoğunluğunun (%53,7) 20000 TL'nin üzerinde gelire sahip olduğu tespit edilmiştir. Diğer gelir aralıklarına göre dağılımda ise %23,0'unun 8500-15000 TL arası, %17,3'ünün 15001-20000 TL arası ve %5,9'unun ise asgari ücretin altında gelire sahip olduğu saptanmıştır. Katılımcıların uğraştığı spor dalına ilişkin verilere göre, %41,9'unun bir spor dalıyla ilgilendiği, %58,1'inin ise herhangi bir spor dalıyla ilgilenmediği belirlenmiştir. Kültürel etkinliklere katılıp katılmadığına bakıldığında, katılımcıların %61,4'ünün bu etkinliklere katıldığı görülmüştür. Son olarak, katılımcıların yöneticilik, başkanlık veya kaptanlık yapma durumuna ilişkin verilere göre, %15,4'ünün bu tür liderlik pozisyonlarını üstlendiği, %84,6'sının ise bu tür pozisyonlarda bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 2. Okul Türüne Göre Gençlik Liderlik Özellikleri ve Spor Tutumları

Değişkenler	İmam Hatip Lisesi (N=244)		Özel Lise (N=212)		<i>t</i>	<i>p</i>
	$\bar{x}$	<i>Ss</i>	$\bar{x}$	<i>Ss</i>		
<i>Mücadele İsteği ve Hedef Koyma</i>	2.49	0.51	2.47	0.58	0.337	0.737
<i>İletişim Kurabilme</i>	3.00	0.53	3.00	0.51	0.083	0.934
<i>Grup Becerileri</i>	3.13	0.61	2.94	0.58	3.321	0.001*
<i>Güven Duyma ve Güvenilir Olma</i>	4.01	0.80	4.13	0.72	1.165	0.099
<i>Karar Verme Becerileri</i>	3.86	0.87	3.95	0.84	1.057	0.291
<i>Problem Çözme Becerileri</i>	3.89	0.91	4.02	0.78	1.640	0.102
<i>Sorumluluk</i>	3.85	0.86	3.79	0.83	0.758	0.449
Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği	3.36	0.39	3.36	0.77	0.082	0.935
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	3.60	0.77	3.43	0.83	2.230	0.026*

Not. * $p < 0.05$; $\bar{x}$ = Ortalama; *Ss* = Standart Sapma

Tablo 2'de, İmam Hatip Lisesi ve Özel Lise öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ve spor tutumları ölçeklerinin karşılaştırılması yapılmıştır. Gözlemlenen *t* ve *p* değerleri incelendiğinde, İmam Hatip Lisesi öğrencileri ile Özel Lise öğrencileri arasında grup becerileri ($t=3.321$, $p=0.001$) ve beden eğitimi ve spor tutumları ($t=2.230$, $p=0.026$) açısından istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur. Bu, İmam Hatip Lisesi ve Özel Liselerdeki öğrencilerin bu alanlardaki tutum ve becerilerinin farklılık gösterebileceğini işaret etmektedir. Ancak, diğer özelliklerde (mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri ve sorumluluk) anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$). Bu sonuçlar, öğrencilerin liderlik özellikleri ve spor tutumları açısından okul türlerine göre benzerlik gösterebileceğini göstermektedir.

Tablo 3. Gelir Düzeyine Göre Gençlik Liderlik Özellikleri ve Spor Tutumları

Değişkenler	Asgari Ücretin Altı (N=27)		9000-15000 (N=105)		15001-20000 (N=79)		20000 üzeri (N=245)		<i>F</i>	<i>p</i>
	$\bar{x}$	<i>Ss</i>	$\bar{x}$	<i>Ss</i>	$\bar{x}$	<i>Ss</i>	$\bar{x}$	<i>Ss</i>		
<i>Mücadele İsteği ve Hedef Koyma</i>	2.54	0.39	2.48	0.51	2.48	0.52	2.47	0.58	0.139	0.937
<i>İletişim Kurabilme</i>	3.16	0.47	3.00	0.53	3.06	0.55	2.96	0.51	1.695	0.167

<i>Grup Becerileri</i>	3.09	0.44	3.07	0.64	3.23	0.62	2.96	0.58	4.085	0.007*
<i>Güven Duyuma ve Güvenilir Olma</i>	3.64	1.00	4.08	0.78	4.00	0.81	4.14	0.70	3.730	0.011*
<i>Karar Verme Becerileri</i>	3.48	1.08	3.91	0.84	3.86	0.95	3.96	0.79	2.731	0.043*
<i>Problem Çözme Becerileri</i>	3.50	1.04	3.96	0.90	3.86	0.89	4.02	0.78	3.385	0.018*
<i>Sorumluluk</i>	3.45	0.96	3.86	0.91	3.88	0.82	3.83	0.81	1.919	0.126
Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği	3.21	0.45	3.38	0.37	3.39	0.43	3.37	0.37	1.508	0.212
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	3.56	0.75	3.53	0.77	3.65	0.77	3.47	0.83	0.966	0.408

Not. * $p < 0.05$; $\bar{x}$ = Ortalama; Ss = Standart Sapma

Tablo 3, farklı gelir düzeylerine sahip katılımcıların gençlik liderlik özellikleri ve spor tutumlarını karşılaştırmaktadır. Sonuçlar, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri ve problem çözme becerileri altında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir ($p < 0.05$). Bu, katılımcıların bu özellikler açısından gelir düzeylerine göre farklılık gösterdiğine işaret etmektedir. Ancak, diğer alt boyutlarda (mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, sorumluluk, gençlik liderlik özellikleri ölçeği) ve beden eğitimi ve spor tutumlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$). Bu sonuçlar, katılımcıların liderlik özellikleri ve spor tutumları açısından gelir düzeylerine göre belirli beceri alanlarında farklılık gösterebileceğini göstermektedir.

Tablo 4. Spor Katılımına Göre Gençlik Liderlik Özellikleri ve Spor Tutumları

Değişkenler	Spor Dalı Olan (N=191)		Spor Dalı Olmayan (N=265)		<i>t</i>	<i>p</i>
	$\bar{x}$	Ss	$\bar{x}$	Ss		
<i>Mücadele İsteği ve Hedef Koyma</i>	2.33	0.50	2.58	0.55	4.865	0.000*
<i>İletişim Kurabilme</i>	3.01	0.48	2.99	0.55	0.557	0.578
<i>Grup Becerileri</i>	3.19	0.57	2.93	0.60	4.692	0.000*
<i>Güven Duyuma ve Güvenilir Olma</i>	4.07	0.76	4.07	0.77	0.073	0.942
<i>Karar Verme Becerileri</i>	3.98	0.81	3.85	0.88	1.634	0.103
<i>Problem Çözme Becerileri</i>	4.04	0.82	3.88	0.87	1.936	0.054
<i>Sorumluluk</i>	3.90	0.81	3.77	0.87	1.634	0.103
Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği	3.39	0.36	3.34	0.41	1.453	0.147
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	3.88	0.74	3.27	0.75	8.543	0.000*

Not. * $p < 0.05$; $\bar{x}$ = Ortalama; Ss = Standart Sapma

Tablo 4, spor dalı olan ve olmayan katılımcıların gençlik liderlik özellikleri ve spor tutumları üzerindeki farklılıkları incelemektedir. Mücadele isteği ve hedef koyma ile grup becerileri altındaki karşılaştırmalar istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir ($p < 0.05$). Bu sonuçlar, spor dalı olan katılımcıların daha yüksek mücadele isteği ve grup becerilerine sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca, beden eğitimi ve spor tutum ölçeği altında yapılan karşılaştırmada da ($p < 0.05$) anlamlı farklılık bulunmuştur, bu da spor dalı olan katılımcıların spor tutumlarının daha olumlu olduğunu işaret etmektedir. Ancak, iletişim kurabilme, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri, sorumluluk ve gençlik liderlik özellikleri ölçeği

altında yapılan karşılaştırmalarda anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$). Bu bulgular, spor katılımının belirli liderlik özellikleri ve spor tutumları üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. Kültürel Etkinliklere Katılıma Göre Gençlik Liderlik Özellikleri ve Spor Tutumları

Değişkenler	Kültürel Etkinliklere Katılan (N=280)		Kültürel Etkinliklere Katılmayan (N=176)		<i>t</i>	<i>p</i>
	$\bar{x}$	<i>Ss</i>	$\bar{x}$	<i>Ss</i>		
<i>Mücadele İsteği ve Hedef Koyma</i>	2.45	0.55	2.52	0.53	1.201	0.230
<i>İletişim Kurabilme</i>	3.00	0.53	2.99	0.50	0.367	0.578
<i>Grup Becerileri</i>	3.07	0.63	2.99	0.55	1.434	0.152
<i>Güven Duyma ve Güvenilir Olma</i>	4.17	0.75	3.92	0.76	3.432	0.001*
<i>Karar Verme Becerileri</i>	4.01	0.81	3.73	0.81	3.403	0.001*
<i>Problem Çözme Becerileri</i>	4.05	0.83	3.78	0.90	3.255	0.001*
<i>Sorumluluk</i>	3.92	0.84	3.66	0.84	3.184	0.002*
Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği	3.41	0.40	3.28	0.35	3.520	0.000*
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	3.60	0.81	3.40	0.77	2.647	0.008*

Not. * $p < 0.05$; $\bar{x}$ = Ortalama; *Ss* = Standart Sapma

Tablo 5'de, kültürel etkinliklere katılan ve katılmayan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ve spor tutumları incelenmiştir. Katılan öğrencilerin güven duyma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri ve sorumluluk konularında katılmayanlara göre daha yüksek skorlar elde ettiği gözlemlenmiştir ($p < 0.05$). Ayrıca, gençlik liderlik özellikleri ölçeği ve beden eğitimi/spor tutum ölçeği puanlarında da benzer bir eğilim görülmüştür ($p < 0.05$). Bu sonuçlar, kültürel etkinliklere katılmanın gençlik liderlik becerileri ve spor tutumları açısından olumlu bir etkiye sahip olabileceğini işaret etmektedir.

Tablo 6. Yöneticilik, Başkanlık, Kaptanlık Yapma Durumuna Göre Gençlik Liderlik Özellikleri ve Spor Tutumları

Değişkenler	Yöneticilik, Başkanlık, Kaptanlık Yapan (N=280)		Yöneticilik, Başkanlık, Kaptanlık Yapmayan (N=176)		<i>t</i>	<i>p</i>
	$\bar{x}$	<i>Ss</i>	$\bar{x}$	<i>Ss</i>		
<i>Mücadele İsteği ve Hedef Koyma</i>	2.44	0.62	2.49	0.53	0.573	0.567
<i>İletişim Kurabilme</i>	3.07	0.62	2.99	0.50	1.190	0.235
<i>Grup Becerileri</i>	3.26	0.72	3.00	0.57	3.312	0.001*
<i>Güven Duyma ve Güvenilir Olma</i>	4.11	0.94	4.06	0.73	0.469	0.639
<i>Karar Verme Becerileri</i>	3.98	0.89	3.89	0.85	0.805	0.421
<i>Problem Çözme Becerileri</i>	4.05	0.94	3.93	0.84	1.040	0.299
<i>Sorumluluk</i>	3.98	0.96	3.79	0.83	1.707	0.088
Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği	3.45	0.51	3.35	0.36	2.038	0.042*
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	3.72	0.86	3.49	0.79	2.221	0.027*

Not. * $p < 0.05$; $\bar{x}$ = Ortalama; *Ss* = Standart Sapma

Tablo 6'da, kültürel etkinliklere katılan ve katılmayan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ve spor tutumları incelenmiştir. Grup becerileri ve beden eğitimi/spor tutum ölçeği puanlarında katılan öğrencilerin, katılmayanlara göre anlamlı derecede daha yüksek skorlar elde ettiği tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Ayrıca, gençlik liderlik özellikleri ölçeği puanlarında da benzer bir eğilim görülmüştür ($p < 0.05$). Bu sonuçlar, kültürel etkinliklere katılmanın gençlik liderlik becerileri ve spor tutumları açısından olumlu bir etkiye sahip olabileceğini işaret etmektedir.

Tablo 7. Değişkenler Arasındaki Tanımlayıcı İstatistikler ve Korelasyonlar

	$\bar{x}$	Ss.	Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği
<i>Mücadele İsteği ve Hedef Koyma</i>	2.48	0.55	-0,525**
<i>İletişim Kurabilme</i>	3.00	0.52	0,136*
<i>Grup Becerileri</i>	3.04	0.60	0,650**
<i>Güven Duyma ve Güvenilir Olma</i>	4.07	0.76	0,200**
<i>Karar Verme Becerileri</i>	3.90	0.86	0,175**
<i>Problem Çözme Becerileri</i>	3.95	0.85	0,136**
<i>Sorumluluk</i>	3.82	0.85	0,214**
Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği	3.36	0.39	0,264**
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	3.52	0.80	-

Not. ** $p < 0.01$; * $p < 0.05$; $\bar{x}$ = Ortalama; Ss = Standart Sapma

Tablo 7'de, gençlik liderlik özellikleri ve beden eğitimi/spor tutum ölçeği arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Korelasyon katsayılarına göre, beden eğitimi ve spor tutum ölçeği ile grup becerileri ($r=0.650$, $p < 0.01$), gençlik liderlik özellikleri ($r=0.264$, $p < 0.05$) ve sorumluluk ($r=0.214$, $p < 0.05$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ayrıca, beden eğitimi ve spor tutum ölçeği ile iletişim kurabilme arasında da zayıf bir pozitif ilişki saptanmıştır ($r=0.136$, $p < 0.05$). Ancak, beden eğitimi ve spor tutum ölçeği ile mücadele isteği ve hedef koyma arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=-0.525$, $p < 0.01$). Bu sonuçlar, beden eğitimi ve spor tutumunun, özellikle grup becerileri, gençlik liderlik özellikleri ve sorumluluk ile ilişkili olduğunu ve mücadele isteği ile ters orantılı olabileceğini göstermektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma, imam hatip ve özel liselerde öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersi ile ilgili tutumları ve gençlik, liderlik özellikleri belirlenmiş ve bu değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bulgularımız, bu ilişkinin karmaşık ve çok yönlü olduğunu göstermektedir. Araştırmamızın bulgularını mevcut literatürle karşılaştırdığımızda, benzer ve farklı sonuçlar elde edildiğini gözlemledik.

Bulgularımız, katılımcıların iletişim kurma ve grup çalışması becerileri açısından ortalama düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu becerilerin geliştirilmesi, öğrencilerin akademik başarıları ve sosyal ilişkileri üzerinde olumlu etkiler sağlayabilir. Güven duyma ve güvenilir olma düzeyleri ise yüksektir, bu da gençlerin kendi yeteneklerine ve diğerlerine olan güvenlerini göstermektedir. Ancak, beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puan ortalaması ortalama düzeydedir, bu da gençlerin spor tutumlarının daha fazla desteklenmesi gerektiğini işaret etmektedir. Literatürde yapılan araştırmalar, öğrencilerin beden eğitimi derslerine olan tutumlarının çeşitli faktörlere bağlı olarak değişebileceğini göstermektedir. Örneğin, Keskin'in (2015) ve Keskin ve ark. (2016) çalışmaları ile Göksel ve Caz'ın (2016) araştırması, ortaokul öğrencilerinin genel olarak beden eğitimi derslerine olumlu bir yaklaşım sergilediğini belirtmektedir. Aynı şekilde, diğer araştırmalar da öğrencilerin beden eğitimi derslerine yönelik tutumlarının olumlu olduğunu ortaya koymuştur (Erhan & Tamer, 2009; Hünük ve Demirhan, 2003; Kannan, 2015; Keskin ve ark., 2016). İmam hatip liselerinde

öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının özel okuldakilere göre yüksek olması, sosyal ve kültürel farklılıklar, dersin sevilme durumu ve öğretim yöntemi gibi faktörlerle ilişkilendirilebilir. Koçluk sisteminin özel liselerde beden eğitimi ve spor derslerine olan etkisi, bu durumu daha da karmaşık hale getirebilir. Devlet okullarında ise koçluk sistemi olmadığı için öğrencilerin spor derslerine olan tutumları farklılık gösterebilir. İmam hatip lisesindeki kız öğrencilerin yüksek tutumlarında cinsiyetin de rol oynayabileceği düşünülmektedir. Özel liselerde öğrenim gören öğrencilerin birebir aldığı branş derslerinin, daha sonra kalabalık sınıflarda gerçekleştirilen beden eğitimi ve spor derslerine karşı tutumlarını olumsuz etkilediği gözlemlenmektedir. Öğrencilerin liderlik özelliklerinin orta düzeyde olması da literatürde benzer çalışmalarla desteklenmektedir. Örneğin, Cansoy ve ark. (2016) ve Güngör ve Yenel'in (2017) çalışmalarında öğrencilerin orta düzeyde liderlik özelliklerine sahip oldukları rapor edilmiştir.

Öncelikle, okul türü ve spor katılımı gibi demografik faktörlerin gençlik liderlik özellikleri ve spor tutumları üzerindeki etkilerini inceledik. İmam Hatip Liseleri ve Özel Liselerdeki öğrenciler arasında grup becerileri ve beden eğitimi/spor tutumları açısından anlamlı farklar bulunmuştur. Bu sonuçlar, öğrencilerin okul türlerine göre liderlik becerileri ve spor tutumları açısından farklılık gösterebileceğini işaret etmektedir. Ayrıca, gençlerin liderlik becerilerini ve spor tutumlarını etkileyen faktörleri daha iyi anlamamıza yardımcı olur. Örneğin, İmam Hatip Liselerindeki öğrencilerin dini eğitiminin liderlik anlayışlarına ve spor etkinliklerine yaklaşımlarına nasıl yansıdığını anlamak, eğitim programlarının daha etkili bir şekilde tasarlanmasına olanak sağlar. Öte yandan, Özel Liselerdeki öğrencilerin sosyoekonomik durumlarının liderlik becerileri ve spor tutumları üzerindeki etkilerini araştırmak, eğitim politikalarının ve kaynakların bu öğrenci grubuna nasıl yönlendirileceği konusunda önemli ipuçları sunar. Bu bulgular, eğitim sistemimizin gençlerin liderlik becerilerini ve spor tutumlarını desteklemek için daha etkili stratejiler geliştirmesine yardımcı olabilir. Ayrıca, bu sonuçlar, gençlerin potansiyellerini daha iyi değerlendirmek ve onların gelişimlerine katkı sağlamak adına politika yapıcılar ve eğitimciler için önemli bir rehber niteliği taşır. Yapılan literatür taramasında araştırmanın bu bulgusunu destekleyen araştırmaya rastlanmamıştır. Bu durum, araştırmanın orijinal ve literatüre yeni bir katkı sağladığını göstermektedir. Elde edilen bulgular, gençlik liderlik özellikleri ve spor tutumları üzerine etkileyici bir arka plan sunmaktadır. Özellikle, okul türü ve sosyoekonomik faktörler gibi demografik değişkenlerin bu alanlardaki önemli etkilerini vurgulamaktadır.

Gelir düzeyinin gençlerin liderlik özellikleri üzerindeki etkisini incelediğimizde, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri ve problem çözme becerileri açısından anlamlı farklılıklar olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar, gençlerin liderlik potansiyellerinin aile gelir düzeyiyle ilişkili olduğunu işaret etmektedir. Gönen (2021) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, gelir düzeyinin liderlik becerilerini artırdığı bulunmuştur. Benzer şekilde, Kurtyemez (2021) tarafından yapılan bir araştırmada da gelir düzeyinin liderlik üzerinde olumlu bir etkisi olduğu belirlenmiştir. Ancak, bazı araştırmalar liderlik özellikleri ile gelir düzeyi arasında net bir ilişki bulunmadığını öne sürmektedir. Demir ve ark. (2010) ile Cevahircioğlu ve Çakıcı (2022) tarafından yapılan çalışmalarda, gençlerin liderlik becerilerinin gelişiminde gelir düzeyinin belirleyici bir faktör olmadığı vurgulanmıştır. Bu bulgular, liderlik becerilerinin geliştirilmesi için tek bir yaklaşımın yeterli olmayabileceğini göstermektedir. Örneğin, daha yüksek gelir düzeyine sahip ailelerden gelen gençlerin grup çalışması becerileri konusunda daha güçlü oldukları gözlemlenirken, daha düşük gelir düzeyine sahip ailelerden gelen gençlerin güven duyma ve güvenilir olma konularında daha zayıf oldukları saptanmıştır. Bu bulgular, gençlerin liderlik becerilerinin sadece bireysel yeteneklerine değil, aynı zamanda sosyoekonomik arka planlarına da bağlı olduğunu göstermektedir. Dahası, bu sonuçlar gençlerin liderlik becerilerini geliştirmek için müdahale programları tasarlarken sosyoekonomik faktörlerin dikkate alınmasının önemini vurgulamaktadır. Örneğin, düşük gelir düzeyine sahip gençlere yönelik liderlik becerilerini

güçlendirmeye odaklı destek programları, onların potansiyellerini daha iyi değerlendirmemize ve eşit fırsatlar sağlamamıza yardımcı olabilir. Bu tür müdahaleler, gençlerin liderlik potansiyellerini geliştirmek ve toplumsal eşitsizlikleri azaltmak adına önemli bir adım olabilir. Yapılan literatür taramasında, araştırmaların bu bulgusunu destekleyen spesifik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu noktada, mevcut bulguların literatürdeki boşluğu doldurduğunu ve yeni bir perspektif sunduğunu vurgulayabiliriz. Bulgularımızın, liderlik özelliklerinin gelir düzeyine bağlı olarak nasıl değişebileceği konusunda literatüre yeni bir katkı sağladığını belirtebiliriz. Bu, gelecekte yapılacak araştırmalar için potansiyel bir çalışma alanı olarak öne çıkabilir ve liderlik özellikleri ile sosyoekonomik faktörler arasındaki ilişkiyi daha derinlemesine anlamak için yeni araştırmalara ilham verebilir.

Spor dalı olan ve olmayan katılımcıları karşılaştırdığımızda, grup becerileri ve beden eğitimi/spor tutumları açısından anlamlı farklar bulunmuştur. Spor dalı olan katılımcıların daha yüksek grup becerilerine ve olumlu spor tutumlarına sahip olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgular, sporun gençlerin liderlik becerileri ve spor tutumları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olabileceğini desteklemektedir. Bu sonuçlar, gençlerin spor aktivitelerine katılımının sadece fiziksel sağlık açısından değil, aynı zamanda sosyal ve psikolojik gelişimleri açısından da önemli olduğunu vurgulamaktadır. Sporun grup çalışması becerileri üzerinde olumlu bir etkisi olduğu göz önüne alındığında, okullarda ve toplumda sporun teşvik edilmesi ve desteklenmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu, gençlerin sosyal etkileşimleri ve liderlik becerilerinin gelişimine katkı sağlayabilir ve gençlerin spor yapmaya teşvik edilmesi gerektiğini göstermektedir. Ayrıca, spor dalı olan ve olmayan katılımcılar arasındaki farklılıkların nedenlerini daha detaylı olarak anlamak önemlidir. Örneğin, sporun katılımcıların grup çalışması becerilerini artırmasının yanı sıra, sporun katılımcılarda olumlu tutumları teşvik etme potansiyeli olduğu düşünülebilir. Bu bağlamda, gelecekte yapılacak çalışmaların, spora katılımın gençlerin liderlik becerileri ve spor tutumları üzerindeki etkilerini daha kapsamlı bir şekilde değerlendirmesi önemlidir. Bu çalışmalar, sporun gençlerin sosyal ve psikolojik gelişimine olan katkısını daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir ve eğitim ve spor politikalarının şekillendirilmesinde önemli bir rol oynayabilir.

Kültürel etkinliklere katılan ve katılmayan öğrenciler arasında da benzer bir desen gözlemlenmiştir. Katılan öğrencilerin liderlik becerileri ve spor tutumları açısından daha olumlu bir profil sergilediği tespit edilmiştir. Bu bulgu, kültürel etkinliklere katılımın gençlerin sosyal ve psikolojik gelişimi üzerinde olumlu bir etkiye sahip olabileceğini işaret etmektedir. Bu bulgunun daha derinlemesine anlaşılması için, kültürel etkinliklere katılan öğrencilerin neden daha olumlu liderlik becerileri ve spor tutumlarına sahip olduğunu belirlemek önemlidir. Bu etkilerin altında yatan mekanizmaları anlamak, gelecekteki eğitim politikalarının ve programlarının şekillendirilmesinde faydalı olabilir. Örneğin, kültürel etkinliklere katılımın, öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmesine ve grup çalışması yapmasına olanak sağlayabileceği düşünülebilir. Bu beceriler, gençlerin liderlik potansiyellerini ortaya çıkarmalarına ve spor tutumlarını olumlu yönde etkilemelerine yardımcı olabilir. Ayrıca, kültürel etkinliklere katılmanın öğrencilerin sosyal ağlarını genişletmesi ve farklı kültürel deneyimlerle etkileşimde bulunmaları, kişisel gelişimlerine katkıda bulunabilir. Bu bulgular ışığında, okullarda ve toplumda kültürel etkinliklere katılımın teşvik edilmesi ve desteklenmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Kültürel etkinliklere daha fazla katılımın gençlerin liderlik becerilerini ve spor tutumlarını olumlu yönde etkilemesi muhtemeldir. Bu nedenle, eğitim kurumları ve gençlik organizasyonları, gençlere kültürel etkinliklere katılma fırsatları sunarak, onların sosyal ve kişisel gelişimlerini desteklemelidir.

Son olarak, beden eğitimi ve spor tutumu ile gençlik liderlik özellikleri arasındaki pozitif yönlü ve anlamlı ilişkilerin grup becerileri, gençlik liderlik özellikleri ve sorumluluk altında bulunduğu gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, mücadele isteği ve hedef koyma ile beden eğitimi ve spor tutumu arasında negatif bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, liderlik özellikleri ve spor tutumları arasındaki ilişkinin karmaşıklığını vurgulamaktadır. Liderlik özellikleri, gençlerin grup

becerileri ve sorumluluk duygusu gibi alanlarda güçlü oldukları zaman, olumlu bir spor tutumuna sahip olma eğilimindedirler. Ancak, aşırı mücadele isteği ve hedef belirleme, spor tutumunu olumsuz yönde etkileyebilir. Önceki araştırmalar, gençlerin liderlik özellikleri ile spor tutumları arasındaki ilişkiyi desteklemektedir. Örneğin, Akbulut ve Öncü (2021) yaptıkları çalışmada, liderlik stillerinin beden eğitimi yatkınlığı üzerindeki etkisini incelemişler ve liderlik becerilerinin güçlendirilmesinin olumlu bir spor tutumuna katkı sağladığını bulmuşlardır. Benzer şekilde, Çetinöz ve ark. (2021) tarafından yapılan bir çalışmada da, sportmenlik ile liderlik yönelimi arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Bu bulguların derinlemesine anlaşılması ve doğrulanması için, gelecekteki araştırmalarda bu ilişkilerin altında yatan mekanizmaların daha ayrıntılı olarak incelenmesi gerekmektedir. Bu şekilde, gençlerin liderlik özelliklerini geliştirme ve spor tutumlarını destekleme amacıyla daha etkili stratejiler geliştirilebilir.

Bu çalışmanın sınırlamaları ve gelecek araştırmalar için önerileri göz önünde bulundurulmalıdır. Özellikle, çalışmanın kesitsel tasarımı ve örneklemin sınırlı büyüklüğü, sonuçların genelleştirilebilirliğini etkileyebilir. Gelecekteki araştırmalar, uzunlamasına çalışmalarla ve daha büyük örneklem gruplarıyla bu ilişkileri daha derinlemesine incelemelidir. Bu alandaki daha fazla araştırma, gençlerin sağlıklı yaşam tarzlarını teşvik etmek ve liderlik becerilerini geliştirmek için önemlidir.

Öneriler

Özellikle, liderlik becerilerinin ve spor tutumlarının geliştirilmesine odaklanan programlar tasarlanabilir ve uygulanabilir.

Bulgular, spor ve kültürel etkinliklere katılımın gençlerin liderlik becerileri ve spor tutumları üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, okullar ve toplum genelinde spor ve kültürel etkinliklere katılımı teşvik eden politikaların geliştirilmesi önemlidir.

Sosyoekonomik durumun gençlerin liderlik becerileri ve spor tutumları üzerindeki etkisi göz önüne alındığında, düşük gelir düzeyine sahip gençlere yönelik destek programları oluşturulabilir. Bu programlar, gençlerin liderlik potansiyellerini desteklemeye ve toplumsal eşitsizlikleri azaltmaya yardımcı olabilir.

Öğrencilere okullarda yöneticilik, başkanlık ve kaptanlık gibi roller üstlenebileceği veya akranlarıyla ortak hedef doğrultusunda birlikte çalışabileceği proje ödevleri ve organizasyonların düzenlenebilir.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma için herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansman

Bu araştırma belirli bir kurum, vakıf veya hibe tarafından finanse edilmemiştir. Finansal destek alınmamıştır.

Yazar Biyografileri ve Katkıları

Sorumlu Yazar: Ahmet Can Afşin¹ – Yüksek Lisans Öğrencisi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Spor Yöneticiliği, Aydın, ORCID No; 0009-0005-0147-5088- cma1309271@gmail.com

Alıntı/Citation: Afşin, A. C. (2024). Liselerdeki kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor tutumları ile gençlik liderlik özelliklerinin incelenmesi *InnovatioSports Journal*, 2(1), 26-38.

5. KAYNAKLAR

- Akbulut, V., & Öncü, E. (2021). Öğretmen liderlik stiline göre ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi yatınlıklarının incelenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(1), 164-178. <http://doi.org/10.33689/spormetre.770272>
- Büyükoztürk, Ş. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cansoy, R., & Turan, S. (2016). Gençlik liderlik özellikleri ölçeği: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 1(1), 19-39.
- Cevahircioğlu, B., & Çakıcı, H. A. (2022). Sporcuların karakter özelliklerine göre liderlik yönelimlerinin incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2), 688-701. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.1118583>
- Çetinöz, F., Uygun, O., & Yıldız, K. (2021). Liderlik yönelimi ile sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 184-197.
- Demir, C., Yılmaz, M. K., & Çevirgen, A. (2010). Liderlik yaklaşımları ve liderlik tarzlarına ilişkin bir araştırma. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(1), 129-152.
- Demirhan, G., & Altay, F. (2001). Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor tutum ölçeği II. *Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 9-20.
- Erhan, S. E., & Tamer, K. (2010). Doğu Anadolu Bölgesi ilköğretim ve ortaöğretim okullarında beden eğitimi dersi için gereken tesis araç-gereç durumları ile öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiler. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3), 57-66.
- Göksel, A. G., & Caz, Ç. (2016). Anadolu lisesi öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-9. <https://doi.org/10.22396/sbd.2016.0>
- Gönen, A. B. (2021). Faal hakemlerin liderlik özellikleri ile empati düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayın No. 680241) [Yüksek Lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Güllü, M., Cengiz, Ş. Ş., Özataşyonar, Y., & Kaplan, B. (2016). Ortaokul öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi (Şanlıurfa ili örneği). *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 49-61.
- Güngör, N. B., & Yenel, F. (2017). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin epistemolojik inançları ile liderlik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(2), 39-55.
- Hünük, D., & Demirhan, G. (2003). İlköğretim sekizinci sınıf, lise birinci sınıf ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 14(4), 175-184.
- Kannan, B. (2015). Attitude of higher secondary students towards physical education. *International Journal of Teacher Educational Research*, 4(1), 19-25.
- Keskin, N., Öncü, E., & Küçük Kılıç, S. (2016). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlikleri. *SPORMETRE Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(1), 93-107. https://doi.org/10.1501/Sporm_00000000287

- Keskin, Ö. (2015). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi: Sakarya ili örneği (Yayın No. 396098) [Yüksek Lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Kurtyemez, H. (2020). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik özellikleri ile başarı yönelimleri arasındaki ilişki: Samsun ili örneği (Yayın No. 667096) [Yüksek Lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Şişko, M., & Demirhan, G. (2000). İlköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23).

Spora Yeni Başlayan 8-9 Yaş Çocukların Bazı Biyomotorik Özelliklerinin İncelenmesi

Engin Erensayın^{1*}

Yazar Bilgileri

Kurum Bilgileri:

^{1*}Antrenör; Ahlat Gençlik ve Spor İlçe Müdürlüğü, Bitlis, Türkiye

ORCID:

0009-0009-1179-5295

Email:

enginerensayn@gmail.com

Yayın Bilgileri

Gönderi Tarihi: 26.02.2024

Kabul Tarihi: 21.03.2024

Yayın Tarihi: 27.03.2024

Anahtar Kelimeler:

spor
antrenman
biyomotorik
performans

Özet

Bu çalışma, spora yeni başlayan 8-9 yaş grubundaki çocukların düzenli antrenman programlarının biyomotor gelişimleri üzerindeki etkilerini değerlendirmeyi amaçlamıştır. Araştırma kapsamında, katılımcıların esneklik, çeviklik, dikey sıçrama ve 20 metre sürat gibi biyomotorik özellikler üzerinde yapılan test sonuçları incelenmiştir. Çalışma, 8-9 yaş arasındaki spora yeni başlayan haftada 2 gün 1' er saat antrenman yapan 14 erkek, 11 kadın toplamda 25 kişi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Spora yeni başlayanların yaş ortalaması 8 ± 0.7 yıl, boy uzunluğu 128 ± 36 cm, vücut ağırlıkları ise 27 ± 12 kg olarak belirlenmiştir. Elde edilen veriler, araştırmanın amaçlarına uygun olarak SPSS 29.00 paket istatistik programı kullanılmıştır. Araştırmada normalite testi, frekans ve paired sample t-test ile değerlendirilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre, esneklik, çeviklik ve 20 metre sürat testlerinde spora yeni başlayan çocuklar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Ancak, dikey sıçrama ve geriye top fırlatma gibi alanlarda anlamlı bir değişiklik gözlenmemiştir. Çalışmanın sonuçları, spora yeni başlayan çocukların biyomotorik özelliklerinin geliştirilmesinde antrenman programlarının etkili olabileceğini ve spesifik becerilerin gelişimi için uzun vadeli ve spesifik antrenmanların gerekliliğini vurgulamaktadır.

Examination of Some Biomotoric Characteristics of 8-9-Year-Old Children New to Sports

Author Informations

Affiliation:

^{1*}Coach; Ahlat Youth and Sports District Directorate, Bitlis, Türkiye

ORCID:

0009-0009-1179-5295

Email:

enginerensayn@gmail.com

Publication Informations

Received: 26.02.2024

Accepted: 21.03.2024

Published: 27.03.2024

Keywords:

sports
training
biomotorics
performance

Abstract

The objective of this study was to assess the impact of regular training programs on the biomotor development of newly engaged 8-9-year-old children in sports. The research examined test results on biomotor characteristics, including flexibility, agility, vertical jump, and 20-meter sprint. The study included 25 participants, 14 males and 11 females, aged between 8 and 9, who engaged in sports for 1 hour, twice a week. The study participants had an average age of 8 ± 0.7 years, a height of 128 ± 36 cm, and a body weight of 27 ± 12 kg. The data were analyzed using SPSS 29.00 statistical software package, including normality tests, frequency analyses, and paired sample t-tests. The study found significant differences in flexibility, agility, and the 20-meter sprint test among children who were newly engaged in sports. However, the study did not observe significant changes in areas such as vertical jump and throwing a ball backward. These results emphasize the effectiveness of training programs in improving the biomotor characteristics of children who are newly engaged in sports. The study also highlights the necessity of long-term and specific training for the development of specific skills.

1. GİRİŞ

Günümüzde spor, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde giderek artan bir etkiye sahiptir. Sporun, bireylerin fiziksel ve zihinsel yeteneklerinde gelişim sağladığı kabul edilmektedir. Bununla birlikte, sporun toplumsal boyutu, insanlar arasındaki sosyal etkileşimi güçlendirdiği ve bireylerin sosyalleşmesine katkı sağladığı yönünde bir konsensüs bulunmaktadır (Ekmekçi & Ekmekçi, 2010). Sporun geniş yelpazesi, farklı bakış açılarına ve tanımlara yol açmıştır. Spor, fizyologlara göre, başarı ve rekabet odaklı bir çaba gerektiren etkinliklerin, fiziksel olarak yetenekli bireylerin belirlenmesi ve geliştirilmesi süreci olarak tanımlanabilir (Özmen, 1999).

Bireylerde sporun fizyolojik etkileri arasında, motor becerilerin (kuvvet, hız, dayanıklılık, beceri ve hareketlilik) gelişiminin artması bulunmaktadır (Şahan, 2007). Özellikle ilkökul çağındaki çocukların sporla tanışması, genel sağlık ve gelişimleri açısından kritiktir. Ancak, spor aktivitelerinin çocukların okul ve sosyal yaşamlarını olumsuz etkilememesi ve onların gelişim düzeyine uygun olması gereklidir (Bozkurt ve ark., 2016). Bireylerde sporun fizyolojik etkileri arasında, motor becerilerin (kuvvet, hız, dayanıklılık, beceri ve hareketlilik) gelişiminin artması bulunmaktadır (Şahan, 2007). Özellikle ilkökul çağındaki çocukların sporla tanışması, genel sağlık ve gelişimleri açısından kritiktir. Ancak, spor aktivitelerinin çocukların okul ve sosyal yaşamlarını olumsuz etkilememesi ve onların gelişim düzeyine uygun olması gereklidir (Bozkurt ve ark., 2016). 8-9 yaş dönemi, çocukların temel motor becerilerinin ve tekniklerinin hızla gelişebileceği önemli bir dönemdir. Bu dönemde sağlanacak kaliteli eğitim, bireylerin fiziksel ve zihinsel sağlıklarının ve dinamiklerinin yaşam boyu devamını sağlayabilir (Can, 2007).

Bu araştırma, 8-9 yaş grubundaki spor yapmaya yeni başlayan çocuklarda günlük fiziksel aktivitenin motor performans etkisini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. 8-9 yaş grubundaki spor yapmaya yeni başlayan çocuklarda günlük fiziksel aktivitenin artması, motor performanslarının da artmasına yol açacaktır. Bu bağlamda, çocukların fiziksel aktiviteleri ile motor performansları arasındaki pozitif ilişkiyi ortaya koymak, yaşam boyu sağlık programları ve spor eğitimi için önemli bir referans noktası sağlayacaktır. Bu nedenle araştırma sorusu şu şekilde belirlenmiştir: 8-9 yaş grubundaki spor yapmaya yeni başlayan çocuklarda günlük fiziksel aktivitenin motor performans ne tür bir etkisi vardır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Tasarımı ve Amacı

Bu çalışma, spora yeni başlayan bireylerin belirli biyomotorik özelliklerini objektif olarak değerlendirmek ve bu özellikler arasındaki ilişkileri anlamak amacıyla nicel araştırma yöntemini kullanmıştır. Nicel araştırma yöntemi, verilerin sayısal olarak toplanması, analiz edilmesi ve yorumlanmasını içerir. Bu çalışmada, spora yeni başlayan çocukların belirli biyomotorik özellikleri (örneğin, esneklik, dikey sıçrama yeteneği, vb.) üzerinde durulmuştur. Katılımcı seçimi, belirli bir yaş aralığına ve spora yeni başlama durumuna sahip olan bireyler arasından yapılmıştır. Veri toplama araçları, standardize edilmiş testler ve ölçümler kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

2.2. Araştırma Grubu

Araştırma grubu, Ahlat'ta Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne bağlı Gençlik Spor Kulübü'nde spora yeni başlayan ve 8 ile 9 yaş aralığında olan kadın ve erkek sporculardan oluşmaktadır. Araştırmanın evreni, bu kulübe kayıtlı tüm sporcuları kapsamaktadır. Örneklemi oluşturan katılımcılar ise araştırmaya gönüllü olarak katılan 14 erkek ve 11 kadın sporcu tarafından temsil edilmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Biyomotorik özelliklerin değerlendirilmesi amacıyla Bu özellikler, esneklik, dikey sıçrama, geriye top fırlatma, çeviklik ve 20 metre sürat ölçümleri yapılmıştır. Bu ölçümler, standart test protokollerine göre gerçekleştirilmiş ve her bir test en az iki kez tekrar edilmiştir.

2.3.1. Boy Ölçümü

Sporcuların boy uzunlukları, standart bir ölçüm tekniği kullanılarak belirlenmiştir. Boy ölçümü için duvara sabitlenmiş ve esnek olmayan bir mezura kullanılmıştır. Sporcular, çıplak ayakla düz bir zemin üzerinde duvara sırtlarını yaslayarak, başlarından ölçüm yapılan noktaya kadar mezuranın uygulanmasına izin vermişlerdir. Bu ölçüm, uluslararası standartlara uygun bir şekilde gerçekleştirilmiştir.

2.3.2. Kilo Ölçümü

Sporcuların vücut ağırlıkları, standart bir ölçüm prosedürüne göre çıplak ayakla ölçülmüştür. Ölçümlerde, hassasiyeti 0,1 kg olan bir terazi kullanılmıştır.

2.3.3. Beden Kütle İndeksi (BKİ) Hesaplama

Sporcuların beden kütle indeksi (BKİ) değerleri, vücut ağırlıkları (kg) ile boy uzunluklarının karesi (m^2) arasındaki ilişkiyi hesaplamak için kg/boy^2 formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Bu hesaplamalar, vücut bileşimi analizlerinde standart bir ölçüm aracı olarak kabul edilir.

2.3.4. Esneklik Ölçümü

Esneklik ölçümü, katılımcıların vücut esnekliklerini değerlendirmek amacıyla yapılan bir testtir. Katılımcılardan, test masasının önüne ayaklarını dik bir şekilde yerleştirmeleri istenir. Bu pozisyonda, katılımcıların gövdesini mümkün olduğunca ileri doğru uzatmaları ve ellerini gergin bir şekilde masa üzerinde bulunan cetvele yavaşça doğru itmeleri gerekmektedir. Son noktada 1-2 saniye boyunca beklemeleri istenir. Test, her bir katılımcı için iki kez tekrarlanır ve en iyi sonuç santimetre cinsinden kaydedilir (Tamer, 2000). Bu test, katılımcıların vücut esnekliklerini değerlendirerek fiziksel uygunluk seviyelerini anlamak için kullanılır. Esneklik, genel fiziksel sağlık ve performansın bir göstergesi olarak kabul edilir ve sporcuların veya fiziksel olarak aktif bireylerin performanslarını izlemek için önemli bir ölçüttür.

2.3.5. Dikey Sıçrama Ölçümü

Dikey sıçramada, katılımcılardan bel bölgesine sarılmış olan dijital dinamometre ile belirlenmiş bir platformdan dikey olarak en yüksek noktaya sıçramaları istenmiştir. Katılımcılar, platformun başlangıç noktasında hazır pozisyonda beklerken, bir komutla beraber maksimum yüksekliğe sıçramış ve ardından aynı platforma geri inmişlerdir. Her bir katılımcı için ölçüm iki kez tekrarlanmış ve en yüksek sıçrama yüksekliği kaydedilmiştir. Bu test, katılımcıların alt ekstremitte gücünü, patlayıcı güçlerini ve atletik performanslarını belirlemek için yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir.

2.3.6. Geriye Top Fırlatma Ölçümü

Geriye Top Fırlatma Ölçümü, katılımcıların atış pozisyonu alırken sırtlarını atış alanına dönük tutmalarını gerektiren bir testtir. Öğrenciler, 1 kg ağırlığındaki sağlık topunu iki elleriyle önde tutarlar ve vücutlarını hızla gererek, çift kollarıyla topu geriye doğru fırlatırlar. Atış, mümkün olduğunca 45° açıyla gerçekleştirilmeye çalışılır. Belirlenen çizgiyi geçmek veya kontrolsüz bir şekilde düşmek durumunda atış tekrarlanır. Katılımcıların, atış pozisyonu alırken bacaklarını omuz genişliğinde açmalarına ve sırtlarını atış alanına dönük tutmalarına yardımcı olunur. Sağlık topunu iki eliyle önde tutarak, geriye doğru düşmeden kontrollü bir şekilde fırlatmalarına rehberlik edilir. Testin sonuçları için uygun açı ve hızla gerçekleştirilen iki deneme kaydedilir ve her iki deneme

sonucu not edilir (Gençlik ve Spor Bakanlığı [GSB], 2024). Bu ölçüm, öğrencilerin üst vücut kuvvetini ve atış becerilerini değerlendirmek için kullanılan standart bir testtir.

2.3.7. Çeviklik Testi

Çeviklik parkuru, başlangıç ve bitiş çizgileri arasına sağ ve sol tarafta 4 metre 57 santimetre uzaklıkta iki işaret hunisi konularak belirlenir. Öğrenci, parkurun orta çizgisinin 50 santimetre gerisinde, koşu yönüne yan duruş pozisyonunda hazır bekler. Duruş pozisyonu ve koşu yönü, öğrencinin tercihine bırakılır. Çıkış komutu verildiğinde, hızla başlama yönünde koşarak işaretlenmiş hedefe eliyle dokunur, ardından hızla dönerek tam ters yönde bulunan diğer işaretlenmiş hedefe koşar ve yine eliyle dokunur. Sonrasında tekrar dönerek başlangıç çizgisini hızlıca geçer ve testi tamamlar. Öğrencinin çıkış çizgisinde doğru pozisyon alması sağlanır. Koşmaya başlamadan önce, öğrenciye belirlenmiş hedeflere dokunması, hızlı koşması ve varış çizgisini geçene kadar hızını koruması konusunda uyarıda bulunulur. Koşu esnasında ellerin belirlenmiş hedeflere dokunması dikkatle takip edilir (GSB, 2024). Bu test, öğrencilerin koordinasyon, hız, denge ve hızlı düşünme gibi motor becerilerini değerlendirerek performanslarını ölçer.

2.3.8. 20 Metre Sürat Ölçümü

20 Metre Sürat Ölçümü, katılımcıların maksimum hızlarını değerlendirmek amacıyla yapılan bir testtir. Katılımcı, çıkış çizgisinin üzerine bir ayağının ucunu yerleştirir ve hazır olduğunda ileriye doğru hızla koşarak 20 metrelik mesafeyi geçer. Başlangıç çizgisinde doğru pozisyonu alması ve başlangıç fotoseline temas etmemesi için önlemler alınır. Katılımcı, en yüksek hızla koşması ve bitiş çizgisini hızla geçmesi konusunda uyarılır. Kulvar bitişinde öğrencinin sağlığı ve güvenliği için uygun önlemler alınır, örneğin minder veya yumuşak materyaller kullanılabilir (GSB, 2024). Bu test, katılımcıların hız ve koordinasyon yeteneklerini değerlendirerek fiziksel performanslarını ölçmek için kullanılır.

2.4. Veri Toplama Süreci

Bu çalışmada, veri toplama süreci için öncelikle Araştırma Grubu belirlendi. Araştırma evreni, Ahlat'ta Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne bağlı Gençlik Spor Kulübünde spor yapmaya yeni başlayan 8-9 yaş aralığındaki kadın ve erkek sporculardan oluşmaktadır. Örneklemin ise evrenden araştırmaya gönüllü katılan 14 erkek ve 11 kadın sporcu seçilerek oluşturuldu. Veri toplama araçları olarak boy ölçümü için mezura, kilo ölçümü için terazi, esneklik ölçümü için cetvel gibi araçlar kullanıldı. Ölçüm araçlarıyla yapılan testler (boy, kilo, esneklik, dikey sıçrama, geriye top fırlatma, çeviklik parkuru, 20 metre sürat) uygulanırken katılımcılara detaylı talimatlar verildi ve süreç dikkatle takip edildi. Veri analizi için toplanan veriler istatistiksel yöntemlerle incelenerek bulgular elde edildi. Bulgular ve tablolar açıklamalarla desteklenerek raporlandı.

2.5. Veri Analizi

Toplanan verilerin analizi, SPSS 29.00 (Statistical Package for the Social Sciences) istatistiksel analiz yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İlk olarak, demografik özellikler ve ölçüm sonuçları betimsel istatistikler ile incelenmiştir. Bu betimsel istatistikler arasında ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Veri setinin normal dağılımı, Shapiro-Wilk testi ile kontrol edilmiş ve normal dağılıma sahip olduğu belirlenmiştir. İki ilişkili grup arasındaki farkların değerlendirilmesi için paired sample t-test yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca, gruplar arasında karşılaştırmalar yapmak için frekans analizi uygulanmıştır. Tüm analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir. Elde edilen sonuçlar, istatistiksel olarak anlamlı bulgularla desteklenmiş ve tartışma bölümünde ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.

2.6. Etik İlkeler

Bu çalışma, sporcuların fiziksel performansını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma sürecinde, insan katılımcıların haklarına saygı duyulmuş ve etik kurallara tam uyum sağlanmıştır. Çalışmaya katılan sporcuların yaşları küçük olduğundan dolayı, velilerinden bilgilendirilmiş onamları alınmış ve aile olur formları doldurulmuştur. Sporcuların gönüllü katılımı sağlanmış ve kişisel bilgileri gizli tutulmuştur. Araştırma boyunca, sporcuların refahı ve güvenliği ön planda tutulmuş, herhangi bir zararın önlenmesi için gerekli önlemler alınmıştır. Araştırmanın tasarımı ve yöntemleri etik kurallara uygun olarak belirlenmiş ve tüm protokollere sıkı bir şekilde uyulmuştur.

3. BULGULAR

Bu çalışmanın sonuçları, antrenman programının sporcuların fiziksel performansı üzerindeki potansiyel etkilerini ortaya koymaktadır. Bulgular, esneklik, dikey sıçrama, geriye top fırlatma, çeviklik ve 20 metre sürat gibi çeşitli ölçümler üzerinden değerlendirilmiştir. Bu analizler, antrenman programının sporcuların genel fiziksel yeteneklerinde olumlu değişiklikler sağladığını göstermektedir. Bu bağlamda, antrenman programlarının sporcuların performansını artırmada önemli bir araç olduğu vurgulanmaktadır.

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Sporcuların Demografik Özellikleri

Temel Özellikler	n	%
Cinsiyet		
Erkek	14	56,0
Kadın	11	44,0
Yaş		
8 yaş	6	24,0
9 yaş	19	76,0

Not. n = 25

Tablo 1, çalışmaya katılan sporcuların demografik özelliklerini içermektedir. Sporcuların cinsiyet dağılımına bakıldığında, katılımcıların %56'sının erkek ve %44'ünün kadın olduğu görülmektedir. Yaş dağılımı incelendiğinde ise, katılımcıların %24'ünün 8 yaşında ve %76'sının 9 yaşında olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. Sporcuların Boy ve Kilo Ortalamaları

Temel Özellikler	X	n	%
Boy	128,36	25	100
Kilo	27,12	25	100

Not. X = Ortalama

Tablo 2'de sporcuların boy ve kilo ortalamaları verilmiştir. Sporcuların boy ortalaması 128,36 cm ve kilo ortalaması ise 27,12 kg olarak hesaplanmıştır. Bu verilere göre, çalışmaya katılan sporcuların boy ve kilo dağılımlarının incelendiğinde, katılımcıların genelde benzer boy ve kilo aralıklarında olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Sporcuların Esneklik Testlerinin Karşılaştırılması

Parametreler	Ön Test (N = 25)		Son Test (N = 25)		t	p
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.		
Esneklik	22,16	4,606	24,28	5,940	-3,761	0,001**

Not. **p < 0.001; *p < 0.05. Ort. = Ortalama; Ss = Standart Sapma

Tablo 3, sporcuların esneklik testlerinin karşılaştırılmasını içermektedir. Ön test ve son test için ortalama esneklik skorları ve standart sapmaları sunulmuştur. Ön testte ortalama esneklik skoru

22,16 iken, son testte bu değer 24,28 olarak bulunmuştur. T-testi sonucuna göre, bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($t = -3,761$, $p = 0,001$). Bu, sporcuların esneklik düzeylerinin antrenman programı sonrasında arttığını göstermektedir. Bu sonuçlar, antrenman programının esneklik üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 4. Sporcuların Dikey Sıçrama Testlerinin Karşılaştırılması

Parametreler	Ön Test (N = 25)		Son Test (N = 25)		t	p
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.		
Dikey Sıçrama	15,56	6,081	15,53	5,895	0,050	0,061

Not. ** $p < 0.001$; * $p < 0.05$. Ort. = Ortalama; Ss = Standart Sapma

Tablo 4, sporcuların dikey sıçrama testlerinin karşılaştırılmasını içermektedir. Ön test ve son test için ortalama dikey sıçrama skorları ve standart sapmaları sunulmuştur. Ön testte ortalama dikey sıçrama skoru 15,56 iken, son testte bu değer 15,53 olarak bulunmuştur. T-testi sonucuna göre, bu fark istatistiksel olarak anlamsızdır ($t = 0,050$, $p = 0,061$). Bu sonuçlar, antrenman programının dikey sıçrama yeteneği üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir.

Tablo 5. Sporcuların Geriye Top Fırlatma Testlerinin Karşılaştırılması

Parametreler	Ön Test (N = 25)		Son Test (N = 25)		t	p
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.		
Geriye Top Fırlatma	322,10	57,68	339,50	59,24	-2,013	0,055

Not. ** $p < 0.001$; * $p < 0.05$. Ort. = Ortalama; Ss = Standart Sapma

Tablo 5, sporcuların geriye top fırlatma testlerinin karşılaştırılmasını göstermektedir. Ön test ve son test için ortalama geriye top fırlatma skorları ve standart sapmaları sunulmuştur. Ön testte ortalama geriye top fırlatma skoru 322,10 iken, son testte bu değer 339,50 olarak bulunmuştur. T-testi sonucuna göre, bu fark istatistiksel olarak anlamsızdır ($t = -2,013$, $p = 0,055$). Bu sonuçlar, antrenman programının geriye top fırlatma becerisi üzerinde belirgin bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Tablo 6. Sporcuların Çeviklik Testlerinin Karşılaştırılması

Parametreler	Ön Test (N = 25)		Son Test (N = 25)		t	p
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.		
Çeviklik	6,690	0,391	6,321	0,325	9,004	0,001**

Not. ** $p < 0.001$; * $p < 0.05$. Ort. = Ortalama; Ss = Standart Sapma

Tablo 6, sporcuların çeviklik testlerinin karşılaştırılmasını göstermektedir. Ön test ve son test için ortalama çeviklik skorları ve standart sapmaları sunulmuştur. Ön testte ortalama çeviklik skoru 6,690 iken, son testte bu değer 6,321 olarak bulunmuştur. T-testi sonucuna göre, bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($t = 9,004$, $p = 0,001$). Bu sonuçlar, antrenman programının çeviklik becerisi üzerinde belirgin bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

Tablo 7. Sporcuların 20 metre Testlerinin Karşılaştırılması

Parametreler	Ön Test (N = 25)		Son Test (N = 25)		t	p
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.		
20 Metre	4,601	0,313	4,390	0,314	10,460	0,001**

Not. ** $p < 0.001$; * $p < 0.05$. Ort. = Ortalama; Ss = Standart Sapma

Tablo 7, sporcuların 20 metre testlerinin karşılaştırılmasını sunmaktadır. Ön test ve son test için ortalama 20 metre koşu süreleri ve standart sapmaları verilmiştir. Ön testte ortalama koşu süresi 4,601 saniye iken, son testte bu değer 4,390 saniye olarak bulunmuştur. T-testi sonucuna göre, bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($t = 10,460$, $p = 0,001$). Bu sonuçlar, antrenman programının 20 metre sürat performansı üzerinde belirgin bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma, antrenman programlarının sporcuların genel fiziksel yetenekleri üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamıştır. Bulgular, esneklik, çeviklik ve 20 metre sürat gibi belirli fiziksel özelliklerde önemli gelişmeler olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, antrenman programlarının sporcuların performansını artırmada etkili olduğunu desteklemektedir. Ancak, diğer bazı fiziksel becerilerde, özellikle dikey sıçrama ve geriye top fırlatma gibi alanlarda istatistiksel olarak anlamlı bir değişiklik gözlenmemiştir. Bu bulgular, antrenman programlarının spesifik fiziksel yetenekler üzerindeki etkilerinin farklılık gösterebileceğini ve belirli becerilerin gelişimi için daha uzun süreli ve spesifik antrenman gerekebileceğini düşündürmektedir. Bu çalışmanın sonuçları, literatürdeki benzer çalışmalarla tutarlıdır ve önceki araştırmalarla ilişkilendirilebilir.

Yapılan çalışmada, spora yeni başlayan 8-9 yaş aralığındaki katılımcıların geriye top fırlatma testlerinde herhangi bir anlamlı farklılık gözlemlenmemiştir. Bu sonuç, çocukların kasal güçlerinin ve fizyolojik gelişimlerinin henüz tam olarak olgunlaşmamış olabileceğini düşündürmektedir. Bununla birlikte, literatürdeki önceki çalışmaların bulguları incelendiğinde, top fırlatma testi sonuçlarında belirgin farklılıkların bulunduğu görülmektedir. Örneğin, Gül ve ark. (2006) araştırmasında, 10-12 yaş grubundaki erkek öğrencilerin sağlık topu fırlatma testi sonuçlarına odaklanılmıştır. Sporcu grubunun ortalama skoru $5,07 \pm 0,92$ m iken kontrol grubunun ortalama skoru $6,14 \pm 1,25$ m olarak belirlenmiştir. Benzer şekilde, Diker ve Müniroğlu'nun (2016) çalışmasında, 10-12 yaş aralığındaki 77 erkek futbol oyuncusunun top fırlatma testi sonuçları incelenmiş ve ortalama skorun $5,27 \pm 1,20$ cm olduğu rapor edilmiştir. Arslan ve ark. (2007) çalışmasında ise, erkek öğrencilerin sağlık topu fırlatma testi ortalamalarının $3,37 \pm 0,61$ m olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlar, mevcut araştırmanın bulgularıyla uyumlu olmayabilir ve spora yeni başlayan çocukların top fırlatma performanslarının çeşitli faktörlere, özellikle de fiziksel gelişim seviyelerine, bağlı olarak değişebileceğini göstermektedir.

Araştırmamızda, spora yeni başlayan 8-9 yaş aralığındaki bireylerin dikey sıçrama testlerinde anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Bu durumun, çocukların henüz tam olarak gelişmemiş olan bacak kaslarının etkisiyle ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Bu sonuç, Koçyiğit ve Şahinler'in (2019) çalışmasında bulunan tenisçilerin dikey sıçrama değerlerindeki artışla karşılaştırıldığında önemli bir farklılık göstermektedir. Onların araştırmasında, tenisçilerin dikey sıçrama değerleri ön testte $38,25 \pm 4,33$ cm iken son testte $40,33 \pm 3,96$ cm olarak belirlenmiştir. Bu durum, düzenli spor yapmanın dikey sıçrama performansını olumlu yönde etkileyebileceğini göstermektedir. Benzer şekilde, Öztürk'ün (2008) araştırmasında, 8 haftalık antrenman programının ardından esneklik değerlerinde anlamlı bir artış gözlenmiştir. Bununla birlikte, Çelik ve ark. (2013) yaptığı çalışmada, 7-9 yaş grubundaki sporcuların dikey sıçrama ve esneklik düzeyleri arasında herhangi bir fark bulunamamıştır. Bu bulgular, dikey sıçrama performansının çocukların spor geçmişi, antrenman süresi ve antrenman programı gibi faktörlere bağlı olarak değişebileceğini düşündürmektedir.

Araştırmamızda, spora yeni başlayan 8-9 yaş aralığındaki bireylerin çeviklik testlerinde anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Önceki çalışmaların sonuçlarıyla uyumlu olarak, Hermassi ve ark. (2011) çalışmasında ergenlik dönemindeki elit genç hentbol oyuncularının çeviklik dereceleri ile fiziksel durumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu araştırmanın sonucunda, çeviklik ile skuat sıçrama ve aktif sıçrama değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca,

Chaouachi ve ark. (2009) çalışmasında çeviklik ile çoklu sıçrama testi arasında ilişki bulunmuştur. Ayrıca, literatürde çeviklik antrenmanlarının sıçrama performansını olumlu yönde etkilediğini savunan bir dizi çalışma bulunmaktadır. Asadi (2013), Jovanovic ve ark. (2011), Khodaei ve arkadaşları (2017), Sporis ve ark. (2010) ile Thomas ve ark. (2009) araştırmaları, çeviklik antrenmanlarının sıçrama performansını artırdığını göstermiştir. Bu bulgular, spora başlama aşamasındaki çocukların çeviklik düzeyinin önemli olduğunu ve çeviklik antrenmanlarının sıçrama performansını artırabileceğini düşündürmektedir.

Yapılan araştırmada, spora yeni başlayan 8-9 yaş bireyler arasında 20 metre sürat testinde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Sürat, spor performansının belirlenmesinde kritik bir faktör olarak kabul edilmektedir. Bu test sonucu elde edilen veriler, sporcuların hızlanma ve koordinasyon yeteneklerini ölçmeye yönelik önemli bir gösterge olarak değerlendirilebilir. Literatürde, bu bulguları destekleyen çeşitli araştırmalar mevcuttur. Orhan ve ark. (2008) yaptığı çalışma, benzer yaş grubundaki sporcular arasında yapılan sürat testlerinin sonuçlarını incelemiş ve bu testlerin sporcuların performansını belirlemede etkili olduğunu ortaya koymuştur. Benzer şekilde, Davaran ve ark. (2014) araştırması da spora yeni başlayan bireylerde sürat testlerinin önemini vurgulamıştır. Anıl ve ark. (2001) çalışması ise sporda hızın, başarıyı etkileyen temel bir faktör olduğunu belirtmiştir.

Öneriler

Bu bağlamda, elde edilen sonuçlar literatürdeki diğer çalışmalarla uyumlu bir şekilde sürat testinin önemini ve spora yeni başlayan bireyler arasındaki performans farklılıklarını doğrulamaktadır. Bu da, spor eğitim programlarının genç yaş grubundaki sporcuların sürat ve koordinasyon yeteneklerini geliştirmeye yönelik olarak tasarlanmasının önemini vurgulamaktadır.

Bu çalışmanın tartışma ve sonuç bölümünde elde edilen bulgular, spora yeni başlayan çocukların fiziksel yeteneklerinin geliştirilmesi ve spor performanslarının artırılması açısından önemli ipuçları sunmaktadır. Bu bağlamda, araştırmadan çıkarılan sonuçlar doğrultusunda, spora başlama aşamasındaki çocukların daha etkili bir şekilde desteklenmesi için aşağıda önerilen noktalara dikkat edilmesi gerekmektedir.

Spora yeni başlayan çocukların fiziksel yeteneklerini geliştirmek için spesifik antrenman programları tasarlanmalıdır. Özellikle, esneklik, çeviklik ve sürat gibi önemli fiziksel özelliklerin belirli antrenman yöntemleriyle desteklenmesi önemlidir.

Antrenman programlarının çocukların spesifik ihtiyaçlarına ve fiziksel yeteneklerine uygun olması sağlanmalıdır. Örneğin, dikey sıçrama ve geriye top fırlatma gibi alanlarda belirgin gelişmeler gözlemlenmemişse, bu becerilerin geliştirilmesi için daha spesifik antrenman yöntemleri uygulanabilir.

Spor eğitim programlarının çocukların genel fiziksel gelişimine ve sağlığına odaklanması gerekmektedir. Bunun yanı sıra, sporcularda disiplin, takım çalışması ve liderlik gibi sosyal ve psikolojik yeteneklerin de geliştirilmesine önem verilmelidir.

Antrenman programlarının etkinliğini artırmak için antrenörler ve eğitmenler arasında bilgi paylaşımı ve işbirliği teşvik edilmelidir. Böylelikle, en iyi uygulamaların belirlenmesi ve sporcuların en iyi şekilde desteklenmesi sağlanabilir.

Araştırmada elde edilen bulguların spor eğitim programlarının tasarımı ve uygulanmasında dikkate alınması önemlidir. Bu bağlamda, gelecekteki araştırmaların, spora yeni başlayan çocukların fiziksel ve psikolojik gelişimini desteklemek için daha etkili antrenman stratejilerini belirlemeye odaklanması gerekmektedir.

Çıkar Çatışması

Bu araştırma için herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansman

Bu araştırma için herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Yazar Biyografileri ve Katkıları

Sorumlu Yazar: *Engin Erensayın*^{1*} - Gençlik ve Spor Bakanlığı, Ahlat Gençlik ve Spor İlçe Müdürlüğü, Bitlis, ORCID No: 0009-0009-1179-5295- enginerensayn@gmail.com

Alıntı/Citation: Erensayın, E. (2024). Spora yeni başlayan 8-9 yaş çocukların bazı biyomotorik özelliklerinin incelenmesi. *InnovatioSports Journal*, 2(1), 39-48.

5. KAYNAKLAR

- Anıl, F., Erol, E., & Pulur, A. (2001). Plimetrik çalışmaların 14-16 yaş grubu bayan basketbolcuların bazı fiziksel ve fizyolojik parametreleri üzerine etkisi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 19-26.
- Arslan, F., Kaplan, T., & Sanioğlu, A. (2007, Kasım 9-11). İlköğretim okullarındaki 8-13 yaş grubu öğrencilerin yetenek ve performans profillerinin tespiti [IV. Uluslararası Akdeniz Spor Bilimleri Kongresi]. Antalya, Türkiye.
- Asadi, A. (2013). Effects of in-season short-term plyometric training on jumping and agility performance of basketball players. *Sport Sciences for Health*, (9), 133-137.
- Atasoy, H. (2018). *Yüzme antrenmanlarının; 8-10 yaş performans grubu yüzücülerinin serbest stil dereceleri ile bazı antropometrik ve motorik özellikler üzerindeki etkisinin incelenmesi* (Yayın No. 503367) [Yüksek Lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Bozkurt, S., Bal, M., Kırbayır, B., & Erkut, O. (2016, Kasım 1-4). Fiziksel etkinlik kartlarının yer değiştirme ve dengeleme hareketleri gelişimine etkisi; Beykoz ilçesi pilot ilkököl uygulaması [14. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi]. Antalya, Türkiye.
- Can, S. (2007). *10 -12 yaş grubundaki erkek tenisçiler masa tenisçiler aynı yaş grubu sedanterlerin reaksiyon zamanlarının karşılaştırılması* (Yayın No. 225748) [Yüksek Lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Çelik, A., Günay, E., & Aksu, F. (2013). 7-9 Yaş grubu ilköğretim öğrencilerinin fiziksel ve motorik özelliklerinin değerlendirilmesi. *DEU Tıp Dergisi*, 27(1), 7-13.
- Davaran, M., Elmieh, A., & Arazı, H. (2014). The effect of a combined (plyometric-sprint) training program on strength, speed, power and agility of karate-ka male athletes. *Research Journal of Sport Sciences*, 2(2), 38-44.
- Diker, G., & Müniroğlu, S. (2016). 8-14 yaş grubu futbolcuların seçilmiş fiziksel özelliklerinin yaş gruplarına göre incelenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(1), 45-52. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000283

- Ekmekçi, R., & Ekmekçi, Y. A. (2010). Spor pazarlaması. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 1(1), 23-29.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB) (2024). Sporcu yetiştirme daire başkanlığı türkiye sportif yetenek taraması ve spora yönlendirme programı genel tarama test ve ölçümler. Retrieved February 10, 2024, from https://sportifyetenektaramasi.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/YETENEK_TARAMASI/012014/YTP%20Genel%20Tarama%20Test%20ve%20Olculmler%20Sunumu.pdf
- Gül, G. K. Seyrek, E., & Sugurtin, M. (2006, Kasım 3-5). 10-12 yaş atletizm spor eğitimi alan ve almayan erkek çocuklar arasındaki bazı antropometrik ve motorik özelliklerin karşılaştırılması [9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi]. Muğla, Türkiye.
- Jovanovic, M., Sporis, G., Omrcen, D., & Fiorentini, F. (2011). Effects of speed, agility, quickness training method on power performance in elite soccer players. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 25(5), 1285-1292.
- Khodaei, K., Mohammadi, A., & Badri, N. (2017). A comparison of assisted, resisted, and common plyometric training modes to enhance sprint and agility performance. *The Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 57(10), 1237-1244.
- Koçyiğit, B., & Şahinler, Y. (2019). 12-14 yaş tenisçilerde teknik antrenman programlarının bazı biyomotorik ve teknik gelişimleri üzerine etkilerinin araştırılması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(3), 85-95.
- Orhan, S., Pulur, A., & Erol, A. E. (2008). İp ve ağırlıklı ip çalışmalarının basketbolcularda bazı fiziksel ve fizyolojik parametrelere etkisi. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 22(4), 205-210.
- Özmen, Ö. (1999). *Çağdaş sporda eğitim üçgeni* (2.baskı). Bağırhan Yayınevi. Ankara.
- Sporis, G., Milanovic, L., Jukic, I., Omrcen, D., & Molinuevo, J. S. (2010). The effect of agility training on athletic power performance. *Kinesiology: International Journal of Fundamental and Applied Kinesiology*, 41(1), 65-72.
- Şahan, H. (2007). *Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü* (Yayın No. 211047) [Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Tamer, K. (2000). *Sporda fiziksel performansın ölçülmesi ve değerlendirilmesi* (2. baskı). Bağırhan Yayınevi. Ankara.
- Thomas, K., French, D., & Hayes, P. R. (2009). The effect of two plyometric training techniques on muscular power and agility in youth soccer players. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 23(1), 332-335.

Özel Eğitim Okullarında Eğitim Alan Öğrencilerin Velilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersleri Beklentileri

Beyza Dülger¹

Yazar Bilgileri

Kurum Bilgileri:

¹Rehber Öğretmeni; Keçiören Özel Eğitim Uygulama Okulu, Ankara, Türkiye

ORCID:

0000-0003-4827-4097

Email:

beyzadoga@hotmail.com

Yayın Bilgileri

Gönderi Tarihi: 29.02.2024

Kabul Tarihi: 21.03.2024

Yayın Tarihi: 27.03.2024

Anahtar Kelimeler:

engelli bireyler
beden eğitimi ve spor
özel eğitim
özel eğitim uygulama okulları

Özet

Bu çalışmanın amacı, özel eğitim okullarında beden eğitimi ve spor derslerine yönelik veli beklentilerini incelemek ve bu beklentileri çeşitli değişkenlere göre analiz etmektir. Araştırmanın evrenini Ankara ilindeki özel eğitim okullarına devam eden öğrencilerin ebeveynleri ve yasal vasileri oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğü 256 kadın ve 76 erkek olmak üzere rastgele seçilen 332 kişidir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Ebeveyn Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermesi nedeniyle parametrik testler kullanılmıştır. Ebeveynlerin beklenti düzeylerini belirlemek için tanımlayıcı istatistiklerden yararlanılmıştır. Araştırma bulguları, kadın katılımcıların beden eğitimi dersinden beklentilerinin erkeklere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ebeveyn tutum ölçeğinin işlevsel, destekleyici ve önem alt boyutları ile yaş grupları arasında 29 yaş ve altı katılımcılar lehine, 40 yaş ve üstü katılımcılar lehine anlamlı farklılıklar gözlenmiştir. Ayrıca, lisansüstü eğitime sahip katılımcılar, daha düşük eğitim seviyesine sahip olanlara kıyasla beden eğitimi derslerine yönelik daha yüksek beklentilere sahiptir. Sonuç olarak, ebeveynlerin özel eğitim okullarındaki beden eğitimi derslerine yönelik beklentileri orta düzeyde bulunmuştur. Bu bulgular, sporun engelli bireyler üzerindeki yararlı etkisine ilişkin ebeveyn farkındalığının artırılmasının ve bu nüfus arasında geniş katılımı teşvik etmek için spora yönelik tutumlarının değiştirilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Investigation of Service Quality Perceptions and Level of Satisfaction of Expectations of Members Receiving Services in Sports Facilities

Author Informations

Affiliation:

¹Guidance Counselor; Keçiören Special Education Practice School, Ankara, Turkey.

ORCID:

0000-0003-4827-4097

Email:

beyzadoga@hotmail.com

Publication Informations

Received: 29.02.2024

Accepted: 21.03.2024

Published: 27.03.2024

Keywords:

individuals with disabilities
physical education and sports
special education
special education practice
schools

Abstract

The objective of this study is to investigate parental expectations for physical education and sports classes in special education schools, and to analyze these expectations based on various variables. The study population includes parents and legal guardians of students attending special education schools in Ankara province. The sample size is 332 individuals, randomly selected, including 256 females and 76 males. The research employed the Parental Attitude Scale, as the data collection instrument. Due to the normal distribution of the data, parametric tests were used. Descriptive statistics were utilized to determine the expectation levels of parents. The research findings indicate that female participants had higher expectations from physical education classes than males. Significant differences were observed between the functional, supportive, and importance sub-dimensions of the parental attitude scale and age groups, favoring participants aged 29 and below for the former and those aged 40 and above for the latter. Additionally, participants with postgraduate education held higher expectations for physical education classes compared to those with lower levels of education. In conclusion, parents' expectations for physical education classes in special education schools were found to be moderate. These findings highlight the significance of increasing parental awareness regarding the beneficial impact of sports on individuals with disabilities and altering their attitudes towards sports to encourage broad participation among this population.

1. GİRİŞ

Beden eğitimi ve spor, insan yaşamında önemli bir yer tutar. Sadece fiziksel sağlığımızı korumakla kalmaz, aynı zamanda ruhsal ve zihinsel sağlığımızı da destekler. Bu disiplin, özellikle genç nesillerin sağlıklı gelişiminde kritik bir rol oynar. Ancak, engelli bireylerin beden eğitimi ve spor alanındaki ihtiyaçları ve beklentileri genellikle göz ardı edilir veya yeterince araştırılmaz. Bu çalışma, özel eğitim uygulama okullarındaki öğrencilerin ebeveynlerinin beden eğitimi ve spor derslerine yönelik beklentilerini belirlemeyi ve bu beklentilerin çeşitli değişkenler açısından nasıl farklılık gösterebileceğini incelemeyi amaçlamaktadır.

Hareket, çocukların dünyayı keşfetmek için başvurdukları temel bir araçtır ve doğdukları andan itibaren sürekli bir şekilde hareket halindedirler. Bu süreç, çocukların çevrelerini tanımalarını, etkileşimde bulunmalarını ve deneyimlerini ifade etmelerini sağlar. Bu doğal keşif süreci, çocukların hem motor becerilerini hem de algısal yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olur (Çamlıyer, 1994; Çamlıyer & Çamlıyer, 2011). Ancak, engellilik, bireylerin günlük yaşamlarına uyum sağlamasını zorlaştıran kronik bir durumu ifade eder. Bu durum, bireyin belirli davranışları yerine getirememesi veya sınırlanmasıyla kendini gösterebilir ve çeşitli faktörlere bağlı olarak farklılık gösterebilir (İlhan, 2007; Özmen & Çetinkaya, 2012).

Özel gereksinimli bireylerin eğitiminden en iyi şekilde yararlanabilmeleri için uygun malzemelere, yöntemlere, eğitim programlarına ve ortamlara ihtiyaç vardır. Bu kapsamda sunulan hizmetlere "özel eğitim" adı verilir (Özsoy ve ark., 1992). Ebeveynlerin, engelli çocuklarının toplumla bütünleşmesine, psikolojik ve sosyal olarak rahatlamalarına ve aile dışındaki etkinliklere katılarak sadece aile içinde değil toplum içinde de sorunlarından uzaklaşmalarına yardımcı olması da son derece önemlidir.

Spor, engelli bireyler için hem rehabilitasyon süreçlerinin bir parçası olarak hem de rekabetçi faaliyetler olarak büyük önem taşır. Spor, bireyin çevresiyle etkileşim kurmasına, sosyal becerilerini geliştirmesine ve kendini ifade etme yeteneğini güçlendirmesine yardımcı olur. Ayrıca, sporun fiziksel ve duygusal sağlık üzerinde olumlu etkileri olduğu bilinmektedir ve bu durum engelli bireylerin özgüvenlerinin oluşmasına ve artmasına da katkı sağlar (Gür, 2001). Bu bağlamda, özel gereksinimli çocukların günlük yaşamlarına spor etkinliklerini entegre etmeleri, gelişimlerini günlük hayatlarına aktarabilmeleri açısından son derece önemlidir. Sporun bu şekilde entegrasyonu, çocukların kişisel gelişimlerini desteklerken aynı zamanda toplum içinde kabul görmelerini sağlar. Ayrıca, sporun fiziksel ve zihinsel sağlığa olan olumlu etkileriyle birlikte, obezitenin önlenmesine de katkı sağlar (Beyazoğlu, 2014).

Bu bilgilere dayanarak, engelli bireylerin spor faaliyetlerine katılımının artmasıyla birlikte, toplumdaki engellerin azalacağını ve bu bireylerin toplumla daha iyi bütünleşeceğini öngörebiliriz. Bu çalışmanın amacı, özel eğitim uygulama okullarında öğrenim gören öğrencilerin anne, baba ve yasal velilerinin beden eğitimi ve spor derslerine yönelik beklentilerini belirlemek ve bu beklentileri farklı değişkenler açısından incelemektir. Bu kapsamda, ebeveynlerin beden eğitimi derslerine yönelik beklenti düzeylerinin ne olduğunu ve bu düzeylerin cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi ve haftalık beden eğitimi ders saati gibi değişkenlere göre nasıl değişebileceğini araştırmayı amaçlamıştır. Bu çalışmanın sonuçları, özel gereksinimli çocukların eğitiminde ve spor aktivitelerine katılımında daha etkili stratejilerin belirlenmesine katkı sağlayacaktır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Tasarımı ve Amacı

Bu araştırma, Ankara ili özel eğitim uygulama okullarında öğrenim gören öğrencilerin anne-baba ve yasal varislerini içeren bir evreni temsil etmektedir. Örneklem, gelişigüzel örnekleme yöntemi

kullanılarak belirlenmiştir. Bu tür örneklemede araştırmacının saptanan örneklem büyüklüğüne göre herhangi bir şekilde evrenin bir parçasını seçmesi söz konusudur (Arlı ve Nazik, 2001).

2.2. Araştırma Grubu

Araştırma grubu, 256 kadın ve 76 erkek olmak üzere toplamda 332 katılımcıdan oluşmaktadır. Bu örneklemin belirlenmesi için Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 19 özel eğitim uygulama okulundan katılımcılar seçilmiştir. Bu okullar, farklı öğrenci ihtiyaçlarını karşılayan çeşitli eğitim ortamlarını temsil etmek amacıyla seçilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu ve Anne-Baba Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Kişisel Bilgi Formu, katılımcıların demografik bilgilerini içermektedir. Anne-Baba Tutum Ölçeği ise, öğrenci velilerinin beden eğitimi dersine yönelik beklentilerini ölçmek amacıyla kullanılmıştır.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Konu ile ilgili alanyazın incelenip araştırmacı tarafından geliştirilen 4 sorudan meydana gelen kişisel bilgi formunda, cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi ve haftalık beden eğitimi ders saati gibi demografik bilgileri belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

2.3.2. Anne Baba Tutum Ölçeği

Öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinden beklentilerini ölçmek için Öncü (2007) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, 5'li likert tipinde derecelendirilmektedir. Toplamda 21 madde ve 4 faktörden oluşmaktadır. Bu maddelerden 13'ü olumlu, 8'i olumsuzdur. I. Boyutta 8, II. Boyutta 5, III. Boyutta 4 ve IV. Boyutta da 4 madde bulunmaktadır. Ölçekte alınan en yüksek puan 105, en düşük puan ise 47'dir. Tutum ölçeği çalışmasında puan ortalaması 85,70 ve standart sapma 11,32 olarak bulunmuştur. Boyutlara, maddelerin içerikleri dikkate alınarak isim verilmeye çalışılmıştır. I. Boyutta yer alan maddelerin tümü beden eğitimi dersinin nasıl algılandığıyla ilgili olduğundan bu boyuta "algısal boyut" ismi verilmiştir. II. Boyutta yer alan maddeler beden eğitimi dersinin işlevleri ile ilgili olduğundan bu boyuta "işlevsel boyut", III. Boyutta yer alan maddeler beden eğitimi dersine katılımı destekleme ile ilgili olduğundan bu boyuta "destek boyutu" ve IV. Boyutta yer alan maddeler beden eğitimi dersinin önemi ile ilgili olduğundan bu boyuta da "önem boyutu" ismi verilmiştir. Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .80 olarak hesaplanmıştır.

2.4. Veri Toplama Süreci

Anketler okul idareleri ile iletişime geçilerek veli toplantılarının düzenlendiği saatlerde dağıtılmıştır. Velilere araştırma hakkında bilgilendirme yapılmış ve gönüllü katılım sağlanmıştır. Anketler, veliler tarafından doldurulduktan sonra toplanmıştır.

2.5. Veri Analizi

Verilerin analizi, SPSS 24 yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İlk olarak, tanımlayıcı istatistikler yöntemiyle verilerin temel özellikleri incelenmiştir. Bu aşamada, ebeveynlerin beden eğitimi beklentilerine ilişkin ortalama ve standart sapma gibi istatistiksel değerler hesaplanmıştır. Daha sonra, kategorik verilerin dağılımını anlamak için frekans analizi uygulanmıştır. Ebeveynlerin cinsiyetleri, yaş grupları ve eğitim seviyeleri gibi değişkenlerin frekansları belirlenmiştir. Ayrıca, ikili gruplar arasında karşılaştırmalar yapmak için t-testi yöntemi kullanılmıştır. Bu analizlerle, farklı gruplar arasında potansiyel farklılıkların belirlenmesi amaçlanmıştır. İki'den fazla grup arasındaki farklılıkları incelemek için ise ANOVA (Varyans Analizi) yöntemi uygulanmıştır. Bu analizler,

ebeveynlerin beden eğitimi beklentileri üzerindeki etkileyici faktörleri anlamak ve araştırma sorularını cevaplamak için kullanılmıştır.

2.6. Etik İlkeler

Bu çalışma, 626906 numaralı yüksek lisans tezinden türetilmiştir. Araştırmanın gerçekleştirilmesi için Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (Onay No: 2018/1361, Onay Tarihi: 12/04/2018). Bu etik onay, araştırmanın insan katılımcılar üzerindeki etkilerini değerlendirme ve katılımcı haklarını koruma amacıyla titizlikle uygulanmıştır. Araştırmanın yürütülmesi sürecinde etik standartların tam olarak yerine getirilmiş olması, çalışmanın güvenilirliğini ve katılımcıların haklarını korumayı sağlamıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmada kullanılan ölçme aracıyla ilgili elde edilen verilere ve bu verilere ilişkin istatistiksel bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans Dağılımı

Gruplar	n	%
Cinsiyet		
Kadın	256	77,1
Erkek	76	22,9
Yaş		
29 yaş ve altı	39	11,7
30-34	82	24,7
35-39	81	24,4
40 yaş ve üzeri	130	39,2
Eğitim Düzeyi		
İlkokul	126	38,0
Ortaöğretim	140	42,1
Lisans	57	17,1
Lisansüstü	9	2,8
Haftalık Beden Eğitimi Ders Saati		
Hiç Katılmıyor	77	23,2
30 dk'dan az	66	19,8
30 – 60 dk arası	94	28,3
60 – 90 dk arası	50	15,2
90 dk ve üzeri	45	13,5

Not. n = 332

Tablo 1, araştırmaya katılan katılımcıların demografik özelliklerini göstermektedir. Cinsiyet dağılımına baktığımızda, katılımcıların %77.1'inin kadın ve %22.9'unun erkek olduğunu görüyoruz. Bu, örneklemin büyük çoğunluğunun kadın olduğunu göstermektedir. Yaş dağılımı incelendiğinde, katılımcıların çeşitli yaş gruplarına dağıldığı görülmektedir. En büyük grup, %39.2 ile 40 yaş ve üzeri katılımcılardır. Eğitim düzeyine göre, katılımcıların çoğunluğunun ortaöğretim mezunu olduğu (%42.1) ve onu ilkököl mezunlarının (%38.0) takip ettiği görülmektedir. Lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim alan katılımcıların oranı daha düşüktür. Haftalık beden eğitimi ders saatine bakıldığında, katılımcıların çeşitli düzeylerde beden eğitimi derslerine katıldıkları görülmektedir. En büyük grup, %28.3 ile 30-60 dakika arası beden eğitimi dersine katılanlardır. Bu demografik veriler, araştırma grubunun çeşitli demografik özelliklere sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 2. Ebeveynlerin Beden Eğitimi Dersinden Beklentilerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

Alt Boyutlar	X	Ss
Algısal Boyut	24.31	4.48
İşlevsel Boyut	17.24	3.58
Destek Boyutu	13.48	2.84
Önem Boyutu	13.86	3.17
Toplam	58.90	5.51

Not. $n < 332$; X = Ortalama; Ss = Standart Sapma

Tablo 2, Anne Baba Tutum Ölçeği'nin dört alt boyutunun (Algısal, İşlevsel, Destek ve Önem Boyutları) ortalama ve standart sapma değerlerini sunmaktadır. Katılımcıların algısal boyut için ortalama puanı 24.31 ve standart sapması 4.48 olarak belirlenmiştir. İşlevsel boyutta ortalama puan 17.24 ve standart sapma 3.58, destek boyutunda ise ortalama puan 13.48 ve standart sapma 2.84 olarak ölçülmüştür. Önem boyutunda ise ortalama puan 13.86 ve standart sapma 3.17'dir. Bu bulgular, katılımcıların anne ve babalarının beden eğitimi derslerine yönelik tutumlarının alt boyutlarda değişkenlik gösterdiğini ve bu alt boyutların incelenmesinin önemli olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenlerine Göre t-Testi Analiz Sonuçları

Alt Boyutlar	Kadın		Erkek		t	p
	X	Ss	X	Ss		
Algısal Boyut	24.21	4.64	24.64	3.90	-0.741	0.459
İşlevsel Boyut	16.98	3.76	18.10	2.75	-2.401	0.017*
Destek Boyutu	13.30	2.93	14.07	2.43	-2.096	0.037*
Önem Boyutu	13.55	3.26	14.90	2.58	-3.325	0.001*
Toplam	59.23	5.67	57.76	4.81	-2.058	0.040*

Not. * $p < 0.05$. X = Ortalama; Ss . = Standart Sapma; kadın ($n=256$); erkek ($n= 76$)

Tablo 3, katılımcıların cinsiyet değişkenlerine göre Anne Baba Tutum Ölçeği'nin dört alt boyutu (Algısal, İşlevsel, Destek ve Önem Boyutları) üzerinde yaptıkları t-Testi analiz sonuçlarını sunmaktadır. Bulgulara göre, kadın ve erkek katılımcılar arasında Algısal Boyut için t-testi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($t=-0.741$, $p=0.459$). Ancak, İşlevsel Boyut ($t=-2.401$, $p=0.017^*$), Destek Boyutu ($t=-2.096$, $p=0.037^*$), ve Önem Boyutu ($t=-3.325$, $p=0.001^*$) altında kadın ve erkek katılımcılar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Toplam puanlar açısından da benzer şekilde kadın ve erkek katılımcılar arasında anlamlı bir fark saptanmıştır ($t=-2.058$, $p=0.040^*$). Sonuçlar, cinsiyetin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutları ve toplam puanları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Tablo 4. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre ANOVA Testi Analiz Sonuçları

Alt Boyutlar	29 ve altı		30-34		35-39		40 ve üzeri		F	p
	X	Ss	X	Ss	X	Ss	X	Ss		
Algısal Boyut	25.33	3.11	23.93	4.73	23.72	4.70	24.60	4.48	1.509	.212
İşlevsel Boyut	19.33	2.25	16.23	3.73	16.98	3.49	17.41	3.61	7.211	.000*
Destek Boyutu	14.89	1.74	12.81	2.93	13.34	2.69	13.56	3.00	4.329	.002*
Önem Boyutu	15.28	2.31	13.09	3.23	13.90	2.94	13.89	3.35	4.329	.004*
Toplam	57.23	4.45	58.29	4.48	58.81	6.01	59.90	5.92	2.831	.038*

Not. * $p < 0.05$. X = Ortalama; Ss . = Standart Sapma; 29 ve altı ($n=39$); 30-34 ($n= 82$); 35-39 ($n= 81$); 40 ve üzeri ($n= 130$)

Tablo 4, katılımcıların yaş gruplarına göre Anne Baba Tutum Ölçeği'nin dört alt boyutu (Algısal, İşlevsel, Destek ve Önem Boyutları) üzerinde yaptıkları ANOVA testi analiz sonuçlarını sunmaktadır. Bulgulara göre, yaş grupları arasında Algısal Boyut altında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=1.509$, $p=0.212$). Ancak, İşlevsel Boyut ($F=7.211$, $p=0.000^*$), Destek Boyutu ($F=4.329$, $p=0.002^*$), ve Önem Boyutu ($F=4.329$, $p=0.004^*$) altında yaş grupları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Toplam puanlar açısından da benzer şekilde yaş grupları arasında anlamlı bir fark saptanmıştır ($F=2.831$, $p=0.038^*$). Sonuçlar, yaş grubunun Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutları ve toplam puanları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre ANOVA Analiz Sonuçları

Alt Boyutlar	İlkokul		Ortaöğretim		lisans		lisansüstü		F	p
	X	Ss	X	Ss	X	Ss	X	Ss		
Algısal Boyut	24,38	4,69	24,13	4,49	24,56	4,17	24,33	3,53	,142	,934
İşlevsel Boyut	16,15	4,05	17,83	3,15	17,94	3,12	18,77	1,92	6,728	,000*
Destek Boyutu	12,86	3,19	13,78	2,55	13,91	2,57	14,66	2,00	3,550	,015*
Önem Boyutu	13,21	3,28	14,22	3,03	14,29	3,08	14,44	3,24	2,884	,036*
Toplam	59,22	5,93	58,75	5,28	58,21	4,96	61,00	6,26	3,509	,016*

Not. * $p < 0.05$. X = Ortalama; Ss. = Standart Sapma; İlkokul ($n=126$); Ortaöğretim ($n=140$); lisans ($n=57$); lisansüstü ($n=9$)

Tablo 5, katılımcıların eğitim durumlarına göre Anne Baba Tutum Ölçeği'nin dört alt boyutu (Algısal, İşlevsel, Destek ve Önem Boyutları) üzerinde yaptıkları ANOVA analiz sonuçlarını göstermektedir. Bulgulara göre, eğitim düzeyleri arasında Algısal Boyut altında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($F=0.142$, $p=0.934$). Ancak, İşlevsel Boyut ($F=6.728$, $p=0.000^*$), Destek Boyutu ($F=3.550$, $p=0.015^*$), ve Önem Boyutu ($F=2.884$, $p=0.036^*$) altında eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Toplam puanlar açısından da benzer şekilde eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir fark saptanmıştır ($F=3.509$, $p=0.016^*$). Bulgular, katılımcıların eğitim düzeylerinin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutları ve toplam puanları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Tablo 6. Çocukların Haftalık Beden Eğitimi Ders Saatine Göre ANOVA Testi Analiz Sonuçları

Alt Boyutlar	Hiç katılmıyor		30 dk'dan az		30-60 dk arası		60-90 dk arası		90 dk üzeri		F	p
	X	Ss	X	Ss	X	Ss	X	Ss	X	Ss		
Algısal Boyut	24,15	4,57	24,77	4,54	23,70	5,08	24,80	3,44	24,62	3,85	,834	,504
İşlevsel Boyut	17,07	3,76	16,43	4,26	16,68	3,54	18,42	2,77	18,57	2,26	4,537	,001*
Destek Boyutu	13,77	3,00	12,96	3,15	12,74	2,68	14,28	2,61	14,37	2,07	4,627	,001*
Önem Boyutu	13,96	2,95	13,42	3,41	13,32	3,31	14,90	2,68	14,28	3,13	2,586	,037*
Toplam	57,80	4,93	59,40	5,83	59,10	5,74	59,72	5,93	58,68	4,89	1,229	,298

Not. * $p < 0.05$. X = Ortalama; Ss. = Standart Sapma; Hiç katılmıyor ($n=77$); 30 dk'dan az ($n=66$); 30-60 dk arası ($n=94$); 60-90 dk arası ($n=50$); 90 dk üzeri ($n=45$)

Tablo 6'da, çocukların haftalık beden eğitimi ders saatine göre Anne Baba Tutum Ölçeği'nin dört alt boyutu (Algısal, İşlevsel, Destek ve Önem Boyutları) üzerinde yapılan ANOVA analiz sonuçları sunulmaktadır. Bulgulara göre, beden eğitimi ders saatlerine göre Algısal Boyut altında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($F=0.834$, $p=0.504$). Ancak, İşlevsel Boyut ($F=4.537$, $p=0.001^*$), Destek Boyutu ($F=4.627$, $p=0.001^*$), ve Önem Boyutu ($F=2.586$, $p=0.037^*$) altında beden eğitimi ders saatlerine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Toplam puanlar açısından ise beden eğitimi ders saatlerine göre anlamlı bir fark saptanmamıştır ($F=1.229$, $p=0.298$). Bulgular,

çocukların haftalık beden eğitimi ders saatlerinin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada özel eğitim uygulama okullarında öğrenim gören öğrencilerin anne, baba ve yasal varislerinin beden eğitimi ve spor dersinden beklenti düzeylerini belirleyerek farklı değişkenler açısından incelenmeye çalışılmıştır.

Yapılan araştırmada elde edilen veriler incelendiğinde anne, baba ve yasal varislerin özel eğitim uygulama okullarında öğrenim gören çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutum ölçeği ve alt boyutları puanlarının orta seviyede bir ortalamaya sahip olduğu tutumlarının da genelde olumlu yönde ağırlık kazandığı görülmüştür.

Sonuçların orta düzeyde anlamlı çıkmasının başlıca etkenlerinden biri olarak okullarda beden eğitimi dersinin beklenen düzeyde amacına uygun yapılamamasının neden olduğu söylenebilir. Özellikle öğrenci sayısı kalabalık, özel eğitim uygulama okullarında fiziki alt yapının yetersiz olması, ders saatlerinin çakışması, var olan spor salonunun ortaklaşa ya da sırayla kullanılması dersten yeterince yararlanılamaması anlamına gelmektedir. Son çıkarılan özel eğitim hizmetleri yönetmeliği ile 1. kademede beden eğitimi öğretmeni kadrosunun kapatılması da öğrencilerin beden eğitimi dersinden yararlanmasını engellemiştir.

Özel gereksinimli bireyler için planlanan spor etkinlikleri yüksek maliyet gerektiren etkinliklerdir. Dolayısıyla bu çocuklardan etkinlik için alınan ücret, spor okullarının ücretlerinden daha fazla; bu da aileye oldukça ağır bir yük getirmektedir. Ayrıca etkinliklere ulaşımını aile kendisi üstlendiği için aileye ek bir maliyet olmaktadır. Bunun sonucunda da özel gereksinimli bireylerin büyük bir kısmı ders dışı faaliyetlere katılamamaktadır. Bir başka sorunda tüm özel eğitim uygulama okullarını aynı başlık altında birleştirip, ortak ders programlarının uygulanmaya çalışılmasıdır. Oysaki ağır düzey engel grubuna sahip öğrencilerin programı ile daha hafif düzey öğrencilerin ders programlarının farklı olması gerektiği düşünölmektedir. Tüm olumsuzlukların yanı sıra son yıllarda obezitenin artışı; ailelerin imkânları ölçüsünde spor yapma ihtiyaçlarını ön plana çıkarmıştır. Basın yayın organlarında spor ve sağlıklı beslenmenin önemi üzerinde durulmakta toplumsal farkındalık oluşturulmaya çalışılmaktadır. Aileler sporun öneminin farkında olup beden eğitimi dersini desteklemesi derse olan inançlarının fazla olduğunu göstermiştir.

Yapılan literatür çalışmaları sonucunda elde edilen verilere göre Tanrıyeri (2010)'nin Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisinde yayınlanan İlköğretim II, III, IV, V. Sınıflarında Beden ve Oyun Eğitime Verilen Önem adlı makalede velilerin okullardaki beden eğitimi çalışmaları hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığı saptanmıştır. Bu açıdan yaptığımız çalışmanın sonucu, Tanrıyer'in çalışmasının sonucu ile örtüşmemektedir. Bunun sebebinin yaptığımız çalışmanın özel gereksinimli bireylerle ilgili olması, ailelerin çocuklarının gelişimini yakından takip etmesi gerekliliğinin öneminin farkında olmalarından kaynaklanabilir.

Ebeveynlerin çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları ile ebeveynlerin cinsiyet gruplarında ölçeğin toplamında ve işlevsel, destek, önem alt boyutlarının ortalamalarında anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu görölmüştür. Haris (1999)'in Parental Expectations of High School Interscholastic Athletic Activities adlı doktora tezinde çocukların cinsiyeti ile tutumlar arasında anlamlı bir farklılık görölmemiştir. Yine benzer bir çalışma olan Cohen (2005) tarafından yapılan bir çalışmada, ebeveynlerin cinsiyeti ile tutumlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yapmış olduğumuz çalışmanın sonuçları diğer araştırmacıların sonuçları ile örtüşmemektedir. Yaptığımız çalışmada ebeveynlerin cinsiyetleri ile anlamlı ilişkinin çıkmasını son yıllarda basın yayın kuruluşlarında sporun faydaları ile ilgili haberlerin yaygınlaşması olabilir. Büyük şehirlerde yerel yönetimlerin engelli bireylere ücretsiz spor imkânı sağladıkları da göz önünde bulundurulmalıdır.

Ayrıca engelli bireylerin katıldığı müsabakalarda dereceye giren sporculara çeşitli ödüllerle teşvik sağlanması sayesinde ebeveynlerin çocuklarını spora yönlendirmesi açısından önem kazandığı söylenebilir.

Yapılan araştırmada elde edilen bir diğer sonuç; anne-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumlarıyla velilerin yaş grupları arasında ölçeğin toplamında ve işlevsel, destek, önem alt boyutlarının ortalamalarında anlamlı farklılıkların olduğudur. Buna sebep olarak yüksek puan alan 40 ve üzeri yaşlardaki ebeveynlerin özel gereksinimli çocuklarından beden eğitimi dersinin kazanımlarına göre gelişme kaydettiği ve bunun sonucunda ebeveynlerin dersten beklentilerini olumlu yönde artırdığı söylenebilir.

Bir diğer analiz sonuçları bize ailelerin beden eğitimi dersine tutumları ile eğitim durumu açısından anlamlı farklılık durumunu göstermektedir. Ölçeğin toplamında ve işlevsel, destek, önem alt boyutlarının ortalamalarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu sonuca göre eğitim seviyesi yükseldikçe ebeveynlerin beden eğitimi dersine bakış açıları olumlu yönde gelişmektedir. Ailenin eğitim düzeyi arttıkça akademik çalışmalardan ziyade sportif etkinliklere yöneldiği düşünülmektedir. Ayrıca eğitim seviyesi ile spora verilen önemin pozitif bir ilişki içinde olduğu söylenebilir. Yine bu konuda Öncü (2007)'nin Anne ve Babaların Çocuklarının Beden Eğitimi Dersine Katılımına Yönelik Tutumları ve Beklentileri adlı doktora tezinde elde ettiği sonuçlara göre ebeveynlerin eğitim durumu ile tutumlar arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Bu noktada çalışmamız bu çalışmanın sonucundan farklı sonuçlar göstermiştir. Bu farklılaşmaya çalışmamızın yapıldığı çevrenin ve katılımcıların eğitim durumlarındaki farklılıkların neden olduğu söylenebilir.

Haftalık beden eğitimi dersi değişkenine göre tutum ölçeğinin destek, işlevsel ve önem alt boyutlarında anlamlı bir fark olduğu gözlenmiştir. Sonuçlara göre 90 dk ve üzeri spor yapan çocukların daha düşük sürelerde ve hiç yapmayanlara oranla işlevsel, destek ve önem alt boyutlarında daha yüksek puan aldıkları görülmüştür. Beden eğitimi dersinin işleniş saatinin 2018-2019 eğitim öğretim yılında iki ders saatinden beş ders saatine çıkarılması özellikle ağır engel grubundaki çocukların gelişiminde sporun önemini artırdığı düşünülmektedir. Daha uzun sürede beden eğitimi yapan çocukların gelişimlerinde daha iyi sonuç aldıkları söylenebilir.

Sonuç olarak, özel eğitim uygulama okullarında öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik ebeveyn tutumlarının önemli olduğu ve bu tutumların çeşitli faktörlere bağlı olarak değişebildiği sonucuna varılmıştır. Bu bulgular, okulların ve eğitim sisteminin, özel gereksinimli öğrencilerin beden eğitimi ve spor faaliyetlerine daha etkin bir şekilde katılımını teşvik etmek için çeşitli önlemler alması gerektiğini vurgulamaktadır.

Öneriler

Engelli bireylerin toplumsal uyumunu sağlamak ve toplumsal farkındalığı artırmak için erken yaşlardan itibaren eğitim politikalarında yer almaları gereklidir. Bu konuda hükümetler, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları büyük rol oynamaktadır. Yerel yönetimlerin engelli bireylerin spor yapmalarını kolaylaştırmak için tesislerinde ücretsiz ve uzun süreli kullanım imkanları sunmaları önemlidir. Özel eğitim uygulama okullarının spor salonları ve atölyelerinden daha etkin bir şekilde yararlanabilmek için özel tasarlanmış okul tesislerinin yapılması gerekmektedir. Bu sayede mevcut spor salonlarından ve atölyelerden daha verimli bir şekilde faydalanılabilir. Engelli bireylerin engel gruplarına göre ayrılarak eğitim programlarının buna göre düzenlenmesi ve öğrencilerin kendi seviyelerine uygun eğitim programlarına dahil edilmesi önemlidir. Bilimsel araştırmalarda daha kapsamlı örneklemeler kullanılmalı ve bu öneriler dikkate alınarak çalışmalar yapılmalıdır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma kapsamında çıkar çatışması bulunmamaktadır. Araştırmanın sonuçları ve önerileri, tarafsız bir şekilde elde edilen verilere dayanmaktadır ve herhangi bir dış etkidenden etkilenmemiştir.

Finansman

Bu çalışma için herhangi bir finansman kaynağı kullanılmamıştır. Araştırmanın tasarımı, veri toplama süreci ve analiz aşamaları araştırmacının kendi imkanları ve mevcut kaynaklarıyla gerçekleştirilmiştir.

Yazar Biyografileri ve Katkıları

Sorumlu Yazar: *Beyza Dülger¹* - Keçiören Özel Eğitim Uygulama Okulu, Ankara, Türkiye, ORCID No: 0000-0003-4827-4097 - beyzadoga@hotmail.com

Alıntı/Citation: Dülger, B. (2024). Özel eğitim okullarında öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerinin beden eğitimi ve spor dersi beklentileri. *InnovatioSports Journal*, 2(1), 49-58.

5. KAYNAKLAR

- Arılı, M., & Nazik, H. (2001). *Bilimsel araştırmaya giriş*. Gazi Kitabevi. Ankara.
- Beyazoğlu, G. (2014). *Oyun ve su terapilerinin otizm tanısı almış bir çocukta gözlenen davranış bozukluklarının azaltılması üzerindeki etkilerinin incelenmesi* (Yayın No. 650549) [Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Cohen, C. (2005). *Influence of parental beliefs on attitudes and exercise levels in middle school children* [Unpublished thesis, Unpublished honours thesis]. Florida State University.
- Çamlıyer, H. (1994). *Eğitilebilir zeka düzeyindeki çocuklarda hareket eğitiminin algısal gelişim düzeylerine etkileri* (Yayın No. 32541) [Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Çamlıyer, H., & Çamlıyer, H. (2011). *Çocuk hareket eğitimi ve oyun*. Can Ofset. Manisa.
- Doğduay, G. (2013). *Engelli bireye sahip ebeveynlerde sporun yaşam kalitesine etkisi* (Yayın No. 336014) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Gür, A. (2001). *Özürülerin sosyal yaşama uyum süreçlerinde sportif etkinliklerin rolü*. T.C Başbakanlık Özürüler İdaresi Başkanlığı Yayınları. Ankara.
- Güzel, A. N., & Kafa, N. (2016). *Engellilerde spor ve sınıflandırma*. Gazi Kitabevi Yayınları. Ankara.
- Haris, K. W. (1999). *Parental expectations of high school interscholastic athletic activities* [Doctoral thesis, Virginia State University]. Amerika.
- İlhan, E. L. (2007). *Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda beden eğitimi ve spor aktivitelerinden ruhsal uyum düzeylerine etkisi* (Yayın No. 218491) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- İnan, M. (2009). *Kamu ve özel eğitim kurumlarında beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin hizmet kalitesinin değerlendirilmesi* (Yayın No. 242809) [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.

- Öncü, E. (2007). *Ana-babaların çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları ve beklentileri* (Yayın No. 2225517) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Özmen, D., & Çetinkaya, A. (2012). Engelli çocuğa sahip ailelerin yaşadığı sorunlar, *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 28(3), 35-49.
- Özsoy, Y., Özyürek, M., & Eripek, S. (1992). *Özel eğitime giriş* (3. baskı). Karatepe Yayınları. Ankara.
- Tanrıyeri, Y. (2010). İlköğretim, I, II, III, IV, V. sınıflarında beden ve oyun eğitime verilen önem. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(4), 154-156.